

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

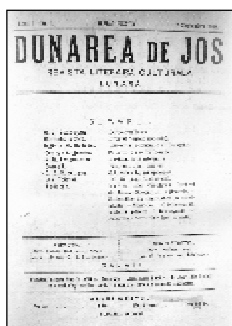
DUNAREA DE JOS

FONDAT ÎN 1908 - SERIE NOUA (ANUL IX) - NR. 99 MAI 2010
REVISTA LUNARA A CENTRULUI CULTURAL DUNAREA DE JOS

ZEMO
ARISTOS

dunărea de jos.

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

mens sana in corpore sano

Cultura Unește sufletele!

Director general:
Răzvan Corneliu AVRAM

Redactor-șef:

Florina ZAHARIA

florinazaarina@yahoo.com

florina.zaharia@ccdj.ro

Secretar de redacție:

A.G. SECARĂ

secaradi@yahoo.com

Colaboratori :

Sorin ATANASIU, Nicolae BACALBAȘA, Letiția BURUIANĂ, Nicolae COLCERIU, Ion CORDONEANU, Aura CRISTIAN, Viorel DINESCU, Cătălin ENICĂ, Constantin FROSIN, Simona FROSIN, Virgil GURUIANU, Eugen HOLBAN, Ioan HORUJENCO, Petru IAMANDI, George LATEȘ, Radu MOȚOC, Mitruț POPOIU, Carmen RACOVÎȚĂ, Coriolan PĂUNESCU, Vasile PLĂCINTĂ, Cornelii STOICA, Tudose TATU, Ioan TODERIȚĂ

Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE.

Ilustrația copertelor: Nicoleta OLTEANU

Realizarea copertei: Eugen UNGUREANU

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Din sumarul acestui număr:

Evenimente: TVR Cultural la Centrul Cultural. Lansare de carte la Centrul Cultural (p.3); Vernisaje la Centrul Cultural Dunărea de Jos (p.4); Mărturii arheologice recent descoperite pe teritoriul județului Galați – vernisaj la Muzeul de Istorie Galați (p.51);

NEMO/ARISTOS – **Constantin Frosin** – (p.5); - **George Lateș** – (p.7); **Adina Fuică** - (p.8); Ana Maria Toader (p.10); POEZIE de **Mirela Burhuc, Simona Frosin, Odette Livezeanu**; PROZĂ de **Adrian Haidu, Constantin Tănase, Elena Maria Stara, Jack Ross** (în traducerea lui **Petru Iamandi**); TEATRU – **Victor Cilincă** – (p.32); CRONICI DE CARTE semnează : **a.g.secară, Andrei P.Velea, V.Valegvi, Dan Bistricean** - la cărți de **Dan Bistricean, Mirela Burhuc, Maximilian Popescu, Andrei Paul Corescu**; Dicționare: **Corneliu Stoica** (p.34) – **Gheorghe Enache; Virgil Guruianu** (p.36) – **Constant Tonegaru**; Culoarea și dalta - **Corneliu Stoica** (p.35) – Vernisaj **Florian Doru Crihană**; Despre **istoria Galațiului** scriu **Valentin Bodea și Tudose Tatu**; Studii etnografice de **Eugen Holban și Ioan Horujenco**; Studii și eseuri de **Ionel Necula și Bogdan Silion**;

INTERVIURILE DE LA PAGINILE 40 și...
Clara Mărgineanu în dialog cu **Sorin Teodoriu și Estelle Variot** răspunzând lui **Radu Moțoc**;

SPECIAL: MY SELF – (auto)portrete non-conformiste:
ANDRA ROTARU (p.11); **Impresii gălățene**, de la câștigătoria Premiului Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pe anul 2009, secția proză, **CLAUDIA PARTOLE** (p.9).

Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul...” (p.41).

Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER
(Asociația Publicațiilor Literare și a
Editurilor din România)

apler

Revista *Dunărea de Jos* este membră ARPE
(Asociația Revistelor și
Publicațiilor Europene)

Revista *Dunărea de Jos* publică textele colaboratorilor, oricât de diverse. Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorului. Materialele primite nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în materialele publicate.

Dunărea de Jos
Teme viitoare:
Nr. 100 - Nostalgia
Nr. 101 - Anna Karenina
Nr. 102 - Transfer de personalitate

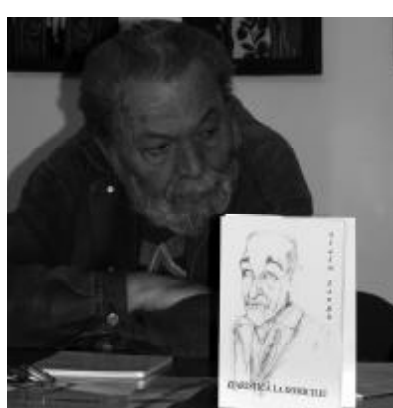
TVR CULTURAL la CENTRUL CULTURAL...

În zilele de 29, 30 și 31 martie și 1 aprilie Centrul Cultural Dunărea de Jos i-a avut ca oaspeți pe membrii unei echipe a postului național de televiziune TVR Cultural, echipa fiind coordonată de către poeta, cineasta și realizatoarea de emisiuni de televiziune **Clara Mărgineanu**. Această echipă, din rândurile căreia au mai făcut parte **Puiu Gorescu** (asistent imagine) și **Iulian Ene** (director imagine), „a adunat” materiale pentru realizarea unui film despre Centrul Cultural Dunărea de Jos, film care a fost prezentat în premieră națională vineri, 16 aprilie 2010, pe TVR 3, urmând să fie redifuzat pe TVR Cultural. (a.g., foto: N.Sburlan)

Ziaristică la... Mansardă

Luni, 12 aprilie 2010, la orele 17.15, la Mansarda Centrului Cultural Dunărea de Jos a avut loc lansarea celei de-a treia cărți de poezie a **Stelei Iorga**, „Ziaristică la domiciliu”, apărută la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos. Au prezentat autoarea și cartea profesorul **Nicolae Colceriu**, scriitorii **Ion Avram**, **Dimitrie Lupu**, **Petre Rău** și criticul literar (de fapt, „omul de litere”, după propria caracterizare) **Viorel Ștefănescu**.

În continuare, seara literară de la Centrul Cultural Dunărea de Jos a fost completată de ședința Cubului Critic Oblio, în cadrul căruia Viorel Ștefănescu a citit... poeme din creația proprie, pentru ședințele următoare anunțându-se Leonard Matei, Stan M. Andrei (care încă nu a confirmat), pentru 26 aprilie, Valeriu Valegvi, Claudia Samoilă și Alma Nicole pentru 10 mai și Octavian Miclescu, pentru 24 mai. Tot pe 24 mai va fi comemorat scriitorul Cristian Ermei Popescu Halmyris.

VERNISAJE

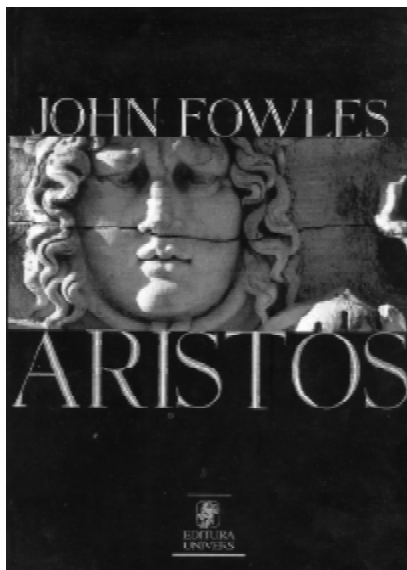
Joi, 18 martie, orele 14, la galeria mansardei Centrului Cultural Dunărea de Jos, a avut loc vernisajul expoziției de artă vizuală „Maxi 2010”, în prezența președintelui filialei Galați a U.A.P., **Aurel Manole** (al doilea din dreapta în fotografie), care a prezentat autorii și lucrările lor, precizând că toți cei patru expozanți i-au fost elevi la Liceul de Artă din Brăila, de unde sunt aceștia. Cei patru sunt **Traian Tsamuris**, **Nicoleta Olteanu**, **Ionuț Kheles**, **Lucian Constantin** (de la stânga la dreapta în fotografie).

Din programul expoziției am reținut că „grupul” își propune (împreună cu iubitorii artelor plastice) să exploreze frontierele neatinse ale vizualului, să caute comunicarea pe diverse paliere: bidimensional-tridimensional, culoare, linie, volum, lumină, sunet. O adevărată încântare, lucrările celor patru au inspirat și graficienii revistei noastre, care au ales câteva dintre lucrările Nicoletei Olteanu pentru a ilustra copertele acestui număr, unde mai puteți întâlni și alte câteva dintre lucrările expuse la Mansardă. (a.g.)

Salonul „Înviere și lumină”

Miercuri, 31 martie 2010, a fost inaugurată expoziția “Înviere și lumină”, tot la mansardă, în cadrul Salonul Național de Artă Naivă, caracterul religios nefiind pus în umbră și de lucrările având un caracter laic, chiar ecologic pe alocuri. A fost un adevărat spectacol de culoare, lumină dar și de sunet, mai multe grupuri folclorice încântând participanții la manifestare. La salonul din acest an s-au înscris 15 pictori de artă naivă, iconari sau sculptori din Brăila, Vaslui, Timiș, Bacău, Bistrița-Năsăud, Caraș Severin și Galați. Tema generală a expoziției a lăsat și în acest an libertate deplină în alegerea tehnicii și a subiectelor. La fiecare dintre cele trei categorii, juriul format din Jana Andreescu (președinte), Liliانا Jorică Negoescu și Aurel Manole a acordat mai multe distincții, dar și trei premii speciale. **Ina Diana Panamarcuic** (Galați) a luat premiul special la categoria icoană, pentru pictura „Cina cea de taină”. La secțiunea „artă naivă” a câștigat **Camelia Constantin** (Caraș-Severin), pentru pictura „Pomul Vieții”. Dintre cei doi participanți înscriși la secțiunea „sculptură”, premiul special a revenit lui **Neculaiu Balaban** (Galați). Un alt premiu special urmează să fie acordat în urma votului publicului.

„... Heraclit vedea lumea ca fiind împărțită în două, o elită morală și intelectuală (*aristoi*, cu înțelesul de „cei buni”, și **nu** – cu un sens răspândit ulterior – cei de stirpe nobilă), de o parte, și o masă necugetătoare și conformistă – *hoi polloi*, plebea („cei mulți”, cu sens peiorativ în limba engleză), de cealaltă parte.”

„... e clar ce compromisuri, ce sacrificii și ce schimbări (...) trebuie să facem pentru a atinge stadiul de *Aristos* – a ceea ce este cel mai bine pentru situația noastră în momentul de față. Dar cuvântul *aristos* este și un adjectiv, care poate fi folosit pentru a descrie o persoană. Ce se poate spune despre omul ideal care a ajuns în această cea mai bună dintre situații?”

În primul rând, nu-i putem cere să fie mereu un *aristos*. Uneori, și noi suntem dintre Cei Mulți. Dar el va evita afilierea, înrolarea. Nu poate exista nicio organizație căreia să-i aparțină pe deplin – nicio țară, nicio clasă socială, nicio biserică, niciun partid politic. N-are nevoie de uniformă, de simboluri; ideile sunt uniforma lui, acțiunile îi sunt simbolurile, pentru că, mai presus de orice, el caută să fie o forță liberă, într-o lume de forțe înlănțuite.

Știe că diferența dintre el și Cei Mulți nu poate fi dată de origine, bogăție, putere, inteligență. Ea se poate baza numai pe bunătate, inteligent pusă în practică.

Știe că totul e relativ, nimic nu e absolut.”

Despre *nemo*, un concept aparținând aceluiași John Fowles, a se vedea coperta a IV-a... (Red.)

NEMO ȘI ARISTOS?!

Nu știm ce anume i-a inspirat redacției tema asta (poate desenele animate cu același nume, poate nu... **Nota redacției:** *ideea ne-a venit de la același Fowles și de la aceeași carte, în traducerea Camelliei-Adina Arvatu și Irinei Horea, Ed. Univers, 2002*), da' eu unul plec de la opera *The Aristos* a lui John Fowles, lucrare în care el își regroupează principiile datorate existențialismului și filosofiei lui Nietzsche, psihologiei lui Freud și Jung, teoriei literare și criticismului, dar și, paradoxal, politicii, sociologiei și... bunului simț!

Ideile sale «predică» o extrem de necesară acceptare a lui *aici și acum*, calea cea mai bună de urmat atunci când ne aflăm între extreme (legile lui Dumnezeu și libertatea absolută, de fapt, nici nu există! Fowles dixit), o continuă stare/situație ludică, cu soluții neașteptate, dar limitate: «*Libertatea mea constă în alegerea tipului de acțiune și în puterea de a concretiza/pune în act, de care beneficiaz aflându-mă (ca între două focuri – N. N.) între reguli, pe de o parte și între situația de joc/ludică, pe de altă parte*».

Dacă deja sunteți confuzi, să vă spun că Fowles era un socialist, a fost adesea descris ca un postmodernist, dar, înainte de toate a fost - fără putință de tăgadă - un umanist în toată puterea cuvântului (și în toate sensurile lui...).

De fapt, se pare că Fowles admite existența unui set de reguli individuale ce interacționează cu setul de reguli situaționale - adevărate ochiuri ale unei rețele/plase în care individul poate sau consideră că trebuie să se supună altor reguli decât ale sale, făcând astfel o alegere împotriva voinței sale, ba chiar și a setului de reguli definitorii pentru jocul/situația sa de joc, depășind granițele propriei identități și asumându-și identitatea celorlalți. Așadar, libertatea este relativă și limitată, determinată de mișcările celorlalți participanți la joc. Implicându-se în joc (acceptând ludicul), individul acceptă mișcările celorlalți *jucători* și se confruntă cu un joc ce evoluează de o manieră neașteptată.

Constantin
Frosin

maizob

În sprijinul ideilor sale, Fowles introduce conceptul de *hazard între anumite limite*/cu dreaptă măsură, și își orientează cititorul spre o aprehendare spațio-temporală a situației determinante (un univers cu legi fizice). Fără nicio ezitare, Fowles oferă, cu evident dispreț, o alternativă ficțională acestei debile ordini universale, căci totul este relativ și, ca atare, diferit perceput.

Atât de puternică a fost influența lui Fred și a lui Jung asupra sa, încât a introdus (mă rog, e un fel de a spune...) a patra componentă a psihicului uman: *nemo*, care desemnează starea de a fi nimeni, nimenioșenia (*nobodiness: goliciunea lăuntrică*) – sau pustiul interior, opusul său fiind *somebodiness* – starea de a fi cineva, cinevașenia (aparența, exteriorul)... Sună aiurea, dar echivalările nu sunt absolute, ci la fel de relative ca și conceptele care le-au dat naștere!

Și de-aici încolo, domnilor și doamnelor, să vedem ce echivalări ori consonanțe găsim pe la noi, în limba română sau prin cutumele și obiceiurile distinșilor ei locuitori...

În urechi ne răsună un nume ciudat Nemo-ianu, carele ar prea putea avea obârșia în latinescul *nemo*, care însemna nimeni. Din fericire, personajul ales întru ilustrarea temei numărului, nu este un neica nimeni... Ceea ce ne îngrijorează, este partea a doua a numelui: -ianu, care s-ar putea trage nu de la Râm, ci de la Janus, cel cu doua fețe... În ciuda profunzimii sale, nu are nicio legătură cu julesvernianul căpitan Nemo!

Cum adaptarea ține și de adoptare, inventiva limbă română a preluat sui-generis (luați-o cu tot cu glumiță) *nemo* și a făcut din el, *nema*: *Nema* desemnează o negație și un refuz ironic, dar categoric; în alte cazuri, cum ar fi: *Nema bani, puui'!* poate însemna atât: Nu-ți dau niciun ban, sau N-avem niciun ban...

Ciudat cum la francezi - cei mai afectați de adoptarea monedei unice - anagrama cuvântului *nemo* a dat mone (*monnaie* – bani, deviză), de unde unii ar putea trage concluzia (pripită, of course) că acolo Nimeni nu (mai) are bani, ceea ce este parțial color de adevărat... Doar bogații, și profit de ocazie pentru a face legătura (neprimejdioasă, vă asigur) între *Nemo*, cu conotația: neica nimeni, săracii (în ziua de azi, n-ai bani, ești un nimeni...) (Nu haina face pe om, ci banul...), și *Aristos*: aristocrații, bogații lumii (de unde la noi melodia *Lume, lume, soro lume...*).

Așadar, redacția ne face să vorbim despre Ricchi e Poveri, despre standardul Poor and Rich, despre serialul Om bogat, om sărac. Unii, mai răi de gură, ar fi tentați să spună: La noi, ca la Nemo, adică la nimenea... Propunem onor Academiei Române să aiba în vedere, pe viitor, această propunere a noastră...

Tot în franceza actuală, în registrul familiar, *aristos* este forma scurtă, prescurtată (da' fără prescuri, că atei ai nu...) pentru *aristocrates*, deci desemnează ceva în chiar tiparele limbii latine, care, iată, din limbă moartă, devine, pâș-pâș, una care-ncepe să se miște. De unde se vede că nu-i chiar adevărată chestia aia cu Fiecare pasăre (în cazul nostru, cuvânt), pre limba ei piere... Dovadă că din *piere* s-a născut Pierre... cu moartea pre moarte călcând, uite-așa se ridică latina de la pământ (fără ajutorul navei Discovery, că ne-am săturat de-atâta navetă - ce, suntem toți o planetă de navetiști?!).

În respectul disproporției, putem spune, fără să punem mâna pe inimă, că urmașii Romei hălăduiesc pe câmpiile și coclaurile patriei, da' - de la o vreme s-au săturat de umblat creanga și s-au aciuit care pe unde-a putut: prin parlament, unii prin nușce guvern (orice asemănare cu personajele reale este întâmplătoare, da' între-anumite limite, cum ar spune John Fowles...), agenții guvernamentale (astea or fi *agenturili* de care gavarea nea nicu?).

Mai de curând, unii care-au făcut scurtă la mână de-atâta furat și numărat bani necinstiți, ori negri (cum se mai spune), se duc la odihnă în casele de oaspeți ale DNA - ului ori alte spații fără verdeață și alte alea... Da' unii nu rezistă (ei pot doar să fure, să dea tunuri în avuția națională...) și pe caz de boală, vor s-o-ntindă (da' se rupe!) ori s-o ștergă, numa' că ștergaru' nu merge de multe ori la bulău... Aștia bolnavii se duc ca omu simplu la pușcărie, uitând să-și ia Ohm - ul cu ei, să reziste mai bine la tentațiile alea tentaculare (că deh, lung e brațul legii...). Hai liberare, strigă toți cu nerușinare...

De teamă ca aștia *nemo*: nema bani, de unde li s-a tras apelativu' de golani - adică, aia fără gologani..., aștia cu stea în frunte și cu zerouri multe în cont (c-au furat fără să țină cont...) au început să se-narneze și să scoată țepi, conform regulii că cine dă țepe, trebe musai să-i crească țepi, să se dea țepos, să facă impresie la (im-)presari... Așa că domnii aristocrați devin treptat (mai ales după stat la răcoare măcar 29 zile...) aricastrocați, au țepi care le bronzază fața rău de tot (de zice lumea c-or furat bronzolu' - de la boschetari ca să se demachieze pe furuș...).

Și uite-așa am încălecat sub șeaua unui miel de Paște (precum Ulise, alias Nimeni) și v-am spus o poveste fără neveste, fără-a prinde măcar de veste!

Cultura Unește sufletele!

dunărea de jos

Una dintre fericirile biblice proclamă fericirea celor săraci cu duhul, căci a lor va fi împărăția cerurilor. Luată cu sensul lor propriu, cum adesea talmăcesc versetele credincioșii, fie ei de rând sau preoți, acestea se constituie într-un elogiu al sărăciei, care trebuie îndurată cu demnitate și curățenie sufletească. Ce uită adesea cei mai mulți este că talmăcirea din originalul aramaic, apoi echivalările prime în greacă, apoi în latină și slavonă, limbi liturgice, au început să sacrifice forma poetică originală, versetul fiind un vag echivalent al formei prime, poezie de maximă concizie și plasticitate. Intenția expresivă din originalul ebraic a fost de-a lăuda credincioșii în al căror suflet sălășluiește doar duhul lui Dumnezeu, fiind în principiu săraci cu această singularitate, câtă vreme în alții duhul lui Dumnezeu, credința pură, era dublat de îndoiala diabolică. În aceștia din urmă sălășluiau două duhuri, al credinței și-al necredinței, al binelui și al răului, al mântuirii și al risipirii. În concluzie, fericirea lăuda credința pură și blama îndoiala, promițând fericirea mântuirii (împărăția cerurilor) doar celor dintâi. Frumusețea și subtilitatea zicerii, aplicată la viața de zi cu zi, a ajuns să însemne cu totul altceva și să motiveze sărăcia cauzată de lene, vremuri bicisnice, de soartă. În mentalitatea românească sărăcia și bogăția au parte de reprezentări distorsionate. Cea dintâi, condiție a multor oameni, s-a echivalat cu virtutea celui care s-a născut sărac și s-a zbatut o viață să trăiască demn și curat sufletește, transmitând și urmașilor această zestre de virtuți inexistente. El a găsit adesea scuze pentru invidia cu care-l privea pe cel bogat, acuzat de toate relele pământului și refuzat în împărăția cerurilor. Acceptă că acesta e milostiv fiindcă are de unde, că înalță biserici și înzestrează mănăstiri, că e făurar de cultură și civilizație, un singur lucru nu acceptă însă - că e bogat și că starea lui de vrednicie, nefiind plăcută lui, nu e primită bine nici în ceruri. Realitatea însă e cu totul alta: sărăcia e rușinoasă, iar bogăția e virtuoasă, mai ales când e obținută prin munca a mai multor generații, prin inteligență și economie. Din păcate, românii nu prea au cultura bogăției, care nu vine din senin sau nu e rodul hazardului. De aceea e surprinzător cât de mult cred unii (chiar foarte mulți) în norocul loteriei, în întâmplătorul care le-ar putea schimba viața fără niciun efort. De aici cozile de la loterie, succesul emisiunilor TV care oferă câștiguri prin jocul hazardului și tot de aici vine naivitatea cu care atâția români și-au jertfit bruma de bani pe altarul iluziei numită când Caritas, când FNI. Pentru un astrfel de câștig iluzoriu mulți sacrifică ultimii bani, renunță chiar la mâncare numai să poată trăi iluzia bogăției. În realitate ei sunt victima sistemului care aplică cea mai ingenioasă formă de impozitare - taxa pe prostie, care nu e mare, dar cei impozitați astfel sunt mulți, enorm de mulți.

Maniheismul stărilor de sărăcie și bogăție s-a proiectat în mit, semn că generații întregi au contribuit la generarea mecanismului mitogenezei care a făcut, de pildă, din haiduc un justițiar despre care se spune că lua de la bogați și dădea la săraci, un soi de social- democrație *sui generis*. În realitate, haiducul a fost insul certat în mod grav cu legea, pe care-l aștepta ștreangul, căci omorâse sau comisese alte sacrilegii. Din frică de moarte el se refugia în codru și-și continua fărădelegile până când era prins de poteră și spânzurat sau împușcat, dacă se opunea prinderii. Cei din vechime l-au numit pe acesta hoț, deși fura, evident de la cei bogați, căci de la săraci n-avea ce lua decât cel mult ceanul de mămăligă, averea cea mai de preț a acestuia. Cât privește împărțitul prăzii la cei săraci, nici nu poate fi vorba. Ideologia l-a transformat pe haiduc în justițiar, când în realitate a fost omul fărădelegilor. Generații întregi au învățat din manualele politizate această ineptie care a prins rădăcini în

mintea multora și-i determină să acționeze cu nonșalanță furând și jefuind cu sentimentul că înfăptuiesc un act de dreptate socială. De aici aroganța cu care-și înfruntă semenii, actele lor samavolnice fiind văzute de ei, dar și de alții, ca forme de eroism și dreptate socială. Nici nu-i de mirare că se întâmplă așa, câtă vreme educația primară a copilului începe cu învățarea unei poezii în care un „cățeluș cu părul creț” (copiii mici au adesea părul creț)/fură rața din coteț și, culmea aroganței; „se jură că nu fură/da’ l-am prins cu rața-n gură”. E o formă de haiducie și aceasta îndusă copilului mic în formă de act eroic pe care este și el îndemnat să-l comită. O astfel de cultură care începe să se articuleze prin furatul raței din coteț și se impune în conștiința colectivă prin haiducul samavolnic are o problemă de dezechilibru reprezentational.

Despre cultura majoră românească s-a spus adesea că are la bază cultura minoră, populară, că e un criteriu al valorii inspirația literatului, muzicianului, arhitectului, sculptorului din folclor sau din produsele etnicității. Dacă lucrurile ar sta așa, cum se explică faptul că, deși temelia e folclorică, noua construcție n-a putut-o împiedica pe cea dintâi să-și urmeze nestingherită devenirea. Este însă adevărat că elemente ale etnicității au intrat în sinteza creativă care a generat apoi capodopere cu potențial de universalizare. De unde vine o asemenea aserțiune nu e greu de bănuț din ideologia care a deformat sensul unei culturi tinere, care și-a asumat de la început o vocație europeană și, prin aceasta, una universală. Ca să justifice tinerețea culturii române majore, ideologii de diferite formații s-au străduit să ducă începuturile cât mai în urmă și de aici tot felul de temelii folclorice, al căror efect, gândit la rece, înseamnă o echivalare a tinereții cu sărăcia, ceea ce e mai mult decât grav, căci o cultură temeinică este produsul spiritului aristocratic, în sensul de elită, nu de neam bogat, nobil și vechi, deși nici acestea nu sunt excluse din mecanismele culturogenetice.

Până la urmă, sărăcia vine din limitarea ființei profunde la cât mai puțin, din lipsa gândirii care trece peste pragurile comodității, din incapacitatea de a vedea ziua de mâine, trăind, în schimb, într-un iluzoriu prezent cu privirile mereu întoarse spre înapoi. Spiritul aristocrat vine dintr-un trecut ilustru și gândește viitorul pe durate, încărcat cu planuri grandioase, chiar și atunci când resursele sunt limitate. Sărăcia se limitează la concret, pricepe numai sensul propriu și-și motivează complexele sociale prin nedreptăți ale sorții, nicidecum prin precarități de gândire și acțiune. Bogăția, apanaj al spiritului aristocratic își asumă lumea așa cum este și-i imprimă forme ale voinței proprii cu o răbdare și o perseverență ce nu rămân fără urmări în timp. Săracul își construiește o casă de chirpici care-l adăpostește pe durata vieții și intră în pământ pe măsură ce omul care-a ridicat-o se garbovește sub povara anilor. Urmașii săi vor trebui să-și ridice alta, tot de chirpici, ca să intre-n pământ odată cu ea. Bogatul își construiește o casă de piatră care-l va adăposti pe el și pe urmașii urmașilor săi, casa fiindu-le nu doar adăpost, ci și spațiu în care-și au loc de cinste cărțile, tablourile, statuetele și tot ceea ce omul a născocit spre binele și confortul semenului. Transmise din generație în generație, toate acestea se încarcă emoțional și estetic și conturează apoi spiritul aristocrat al unei elite cu evidente mărci culturale. Ca să devină națiune bogată material și spiritual, românii au nevoie să-și schimbe mentalitatea păguboasă și să-și asume cultura bogăției, dătătoare de vrednicie și să abandoneze elogiul păgubos al sărăciei, căci doar bogăția e virtuoasă, pe când sărăcia a fost și va fi mereu rușinoasă.

Grațian Cormoș- căutător prin întuneric

Cartea lui Grațian Cormoș, “Femei în universul concentraționar din România (1945-1989)”, publicată la Editura Argonaut din Cluj-Napoca, anul trecut, provoacă la un dialog al memoriilor care nu ne aparțin, dar care ne obligă să le cunoaștem pentru a nu uita produsul cărei lumi suntem, pentru că, dacă nu înțelegem vocea istoriei, nu putem avea exigența ca cineva să o poată înțelege pe a noastră, individual. Volumul, aflat la a doua ediție în 2009 (datorită epuizării premature a tirajului precedent), reprezintă o mărturie asupra unui destin absurd, măsurată cu instrumentele rațiunii și ale sensibilității, deopotrivă. Detenția feminină constituie un segment față de care manifestă interes atât istoricii și cercetătorii, cât și publicul larg, deoarece este descrisă cu maximum de obiectivitate, provocând sfâșietoare momente de reflecție și empatie. Torturile la care au fost supuse femeile în sistemul concentraționar românesc sunt cu atât mai greu de imaginat, cu cât se știe faptul că multe dintre acestea au fost întemnițate fără a avea o vină propriu-zisă, ele nefiind altceva decât rude ale foștilor demnitari și oameni de cultură indezirabili sau “elemente de sprijin”, care, la un moment dat, dintr-un gest de pură umanitate, hrăniseră sau găzduiseră reacționari în timpul Ocupației. Este cazul Ioanei Berindei, Lenei Constante, Adrianei Georgescu, Elisabetei Rizea, lui Nicole Valery-Grosu, Niculinei Mihalache (soția țărănistului Ion Mihalache) sau Ecaterinei Bălăcioiu (mama Monicăi Lovinescu). Demersul autorului este consecința unei solide cercetări, a consultării numeroaselor materiale bibliografice, peste care se plasează fie contactul nemijlocit cu martori ai acestor realități, fie apelul la memorii, jurnale, note personale ale deținutelor care, prin scris, au dorit oarecum să-și exorcizeze suferința și, invariabil, trecutul.

Capitolele studiului urmăresc mai multe coordonate: condițiile care au dus la generarea situațiilor conflictuale, abuzurile la care erau supuse femeile de către anchetatori sau gardieni, efectele represiei, modalitățile de a rezista infernului concentraționar și, în ultimul rând, o comparație sintetică între sistemul de detenție feminin și cel masculin. Este analizat, astfel, procesul de depersonalizare la care sunt constrânse deținutele pentru “adevărate” delictive politice (comentarii, glume, nemulțumiri), represaliile fiind dintre cele mai absurde

(bătăi, insulte, muncă silnică, abuzuri sexuale etc.). Paginile emoționează și prin reproducerea mărturiilor celor condamnate; reprezentative în acest sens sunt și cuvintele Adrianei Georgescu: “*Am impresia că mă văd din exterior, asistând la scenă. (...) Nu eu apuc mâna președintelui ca să-l fac să-mi pipăie craniul plin de cucuie, nu eu îmi trag liniștită mâneca rochiei ca să-i arăt râia și brațul tumefiat și vânăt. Sunt eu, nu sunt? Sinceră să fiu, nu mai știu...*” (p.36). Pe lângă întemnițarea în condiții inumane de igienă, alimentație, confort psihic, ele deveneau și victime ale unor alternative punitive, precum deportarea în Bărăganul stăpânit de spectrul foametei sau azilul psihiatric, în care se făceau experimente prin administrarea unor injecții cu efect paralizant.

Meritul studiului este conferit de faptul că expresia neputinței, imposibilitatea de a se revolta fizic și verbal capătă alte dimensiuni în destinul femeilor umilite, private de libertate. Suferința generalizată devine un catalizator al sufletelor care, închise într-un corp mutilat, reușesc, în ciuda a toate, să rezoneze, să se apropie de valori și să-și găsească un echilibru emoțional care, deși precar, izbutește totuși, să le salveze, să le motiveze să continue să trăiască. Chiar și într-o lume guvernată de haos, de violență și de nonsens, este posibilă o relație cu sine, pentru că mai presus de groază, de toate atrocitățile care smulg ideea de viitor, de demnitate din conturul delirant al ființei, există nevoia de anulare a degradării umane. În acest mod, unele- cele mai puternice- au descoperit că există căi prin care se poate supraviețui: prin cultură, prin credință, prin orice mijloc ce, paradoxal, deviază de la norma decorului concentraționar și propune o altă realitate: profund interioară.

În definitiv, acest document are forța unei mărturii nu a neputinței, ci a redescoperirii sinelui, divinității, emoției, adevărului care leagă și dezleagă destine. E, deci, un eseu născut din necesitatea de a reconstitui o realitate netrucată, nudă și, din nefericire pentru mulți, imposibil de închipuit. Chiar și pentru cele care, în urmă cu câteva decenii, au trăit-o.

Adina Fuică

Peste Podul de Cărți pășind...

După mai mulți ani (din veacul trecut!) am revenit, iarăși, la Galați. Și acum, ca și atunci, în primăvară. Aparent aceeași aromă de parfum răscolitor, aceiași oameni și, totuși... Am devenit o alta! *Copilul cu păr cărunt* (eu!)... de astă dată a venit cu *plinul!* Mi-am prezentat în cadrul Salonului „Axis Libri” de la Biblioteca „V.A.Urechia” recenta mea lucrare „Viața unei nopți sau Totentanz” (Editura *Pontos*, Chișinău, 2009).

Știam că la Galați mă așteaptă cineva, oameni care mi-au devenit dragi și mult prea apropiați prin felul de a se bucura de aceleași lucruri și întâmplări ce țin de viața mea și a Țării mele (a noastre!). E vorba de actrița **Svetlana Friptu** - un destin cu totul deosebit, despre care știu că voi scrie cândva, poate, o piesă. Apoi, domnul **Radu Moțoc**, reprezentantul Asociației Culturale Pro-Basarabia și Bucovina, filiala „Costache Negri” Galați, un om de o noblete rară, un român îndrăgostit de Istorie, de Neam și de Basarabia. *Omul nostru în Țară!* - așa i-am zis cândva, dar și acum rămân de aceeași părere. Este asemeni inimosului (și regretatului) **Traian Brad** (de la Cluj), sufletistului **Nicolae Busuioac** (de la Iași)... Domnul Radu Moțoc este unul dintre temerarii patrioți, care au contribuit și mai contribuie la regenerarea mediului cultural românesc în Basarabia: prin aducerea de literatură românească, prin deschiderea bibliotecilor atât la Chișinău, cât și în alte localități ale R. Moldova, prin organizarea diverselor manifestări culturale. Altfel zis, de la simbolul Pod de Flori s-a trecut la Podul de Carte, care mult mai sigur pregătește și așterne cale reUnirii, reîntregirii Neamului. Este calea care ne oferă nu doar vise frumoase sau cuvinte sentimentale! Astfel văd și eu viitorul românilor din România și din Basarabia: Cartea fiind cel mai viabil și mai convingător argument al existenței noastre în lume. Și, bineînțeles, lucrarea mesagerilor, aceluia care au așteptat, au pregătit, au crezut și mai cred în marele eveniment, dându-și credința și altora, astfel spulberând îndoiala și neîncrederea. Căci, mult prea ușor se dezbină un neam, și mult mai greu se adună din nou împreună. La acest capitol multe ar fi de spus! Fără a mă lamenta, fără a insinua, fără a justifica, un singur lucru aș vrea să amintesc și sunt convinsă că am dreptate: prin românii din Basarabia a fost pus la încercare (prin cele mai satanice uneltiri!) întreg Neamul Românesc. Și am rezistat! Astfel ne-am reabilitat în fața destinului - și unii, și alții...

La Galați, de fapt, am asistat la o lecție de istorie, eu fiind o eleva *restanțieră*, care a venit să-și prezinte mult prea tardiva teza la tema *consolidării și coeziunii unui neam...*

Până a ajunge la Salon, în Sala „Mihai Eminescu” a Bibliotecii „V.A.Urechia”, unde m-am simțit mică, dar fericită cu

tot cu *marea* mea lucrare am trecut pe la Casa-muzeu Cuza. Mi-a fost mai ușor să-mi temperez emoțiile după ce am făcut o repetiție, trecând prin acest sanctuar al Istoriei. Aici, am avut impresia, pentru câteva clipe fulminante, că aș fi pătruns în inima trecutului, ascultându-i bătăile ritmice care n-au încetat să bată nici pentru o clipă, nici chiar atunci când părea că ciuma roșie reușise să răspândească peste acest spațiu românesc înstrăinarea. Înaintașii au străjuit cu fidelitate trecerea noastră prin Timp! Am regăsit și Basarabia cu toți bravii ei feciori, în muzeu, pe Arborele Genealogic al României și mi-am zis că, Providența le va rândui pe toate așa precum i-a fost voia, căci: suntem români pe-acest pământ și... punctum!

Cu greu, dar soarele care părea că mă așteaptă la ieșirea din casa Familiei Cuza mi-a spulberat tristețea din suflet. O tristețe motivată: ar fi trebuit să vină împreună cu mine și colega mea-scriitoare Marcela Mardare, dar n-a izbutit să obțină viză (Consulatul României la Chișinău era și mai este luat cu asalt de sutele de doritori de a obține permisiune de intrare în Țară!). Iată la acest compartiment aș fi avut ce-i povesti lui Cuza Vodă. În închipuirea mea de om care lucrează mai mult cu imaginația, mi-am închipuit altfel lucrurile: dacă după 90 încoace deveneau cetățeni (fără atâtea dificultăți!) toți acei care au rădăcini și simt românește, am fi devenit două state cu cetățeni români și Unirea s-ar fi produs de la sine. Dar, ca de obicei, au dirijat procesul interesele politice (meschine!) ale marilor puteri... Cuza ar fi fost de acord cu mine!

Testarea mea (lansarea cărții „Viața unei nopți sau Totentanz”) a trecut cu mari emoții (pentru mine). Bine că mi-a făcut o prezentare de zile mari (pentru care îmi exprim toată recunoștința!) ziaristul și criticul **Adi Secară**. Eu am vorbit prea mult, știu. Cred că am plictisit. Asta e! Când pomenești prea mult și cu durere niște adevăruri, poți și supăra. Dar, pe de altă parte, când voi mai avea ocazia să mărturisesc gălățenilor ce m-a făcut să scriu o carte despre drama pe care o trăiesc nu doar basarabeni, dar și întreaga Românie? Exodul! Acest fenomen având, firește o explicație, pe care am îndrăznit s-o afl și s-o dezvolt prin intermediul cărții mele. Faptul că lansarea mea a coincis cu omagierea marelui poet **Nichita Stănescu** a fost pentru mine un prilej de bucurie și mândrie. Este poetul care mi-a marcat destinul literar. Mi-e foarte drag! Apoi, o altă coincidență fericită fiind și marele eveniment: eram exact în ajunul Zilei Unirii României cu Basarabia!...

La revenire de Acasă - acasă mă aștepta o veste îmbucurătoare: romanul meu lansat la Galați ieșise cu cele mai multe voturi în dezbaterile pentru premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova - Anul Literar 2009. Poate (cred!) să fi fost și o binecuvântare a aceluia care m-au primit cu inima deschisă?! Fapt pentru care nu pot decât să mă bucur și să-i mulțumesc Bunului.

Claudia Partole

Recunoștința

“Recunoștința nu este doar cea mai importantă dintre virtuți, ci și părintele tuturor celorlalte” (Marcus Tullius Cicero)

În religia creștină recunoștința poate fi considerată o virtute, deoarece este mare lucru să știm să fim recunoscători pentru darurile pe care le primim atât de la Dumnezeu cât și de la semenii noștri.

Recunoștința față de Dumnezeu sau mai bine zis nerecunoștința este prezentă încă din Vechiul Testament și este socotită ca o nebunie înaintea Lui. Acest lucru îl putem înțelege luminat din cuvintele Sfintei Scripturi care, arătând nemulțumirea poporului iudeu față de atâtea binefaceri primite de la Dumnezeu, îl numește nebun când zice : “Acest popor este nebun și neînțelept” și muștrând nemulțumirea poporului zice:”Oare nu acesta este părintele tău care te-a zidit pe tine?” (Deuteronom 32,6) .

“În Sfânta Evanghelie omul ce era dator cu zece mii de talanți, cum milostivindu-se spre el stăpânul său i-a iertat toata datoria. Iar el n-a voit să ierte pe primul care îi era dator numai cu o sută de dinari. Pentru această nerecunoștință și pentru binefacerile pe care le-a primit de la stăpânul său, a fost dat pe mâna chinuitorilor până ce va plăti toata datoria” (Matei 18, 24-34).

“Și când Iisus mergea spre Ierusalim și trecea prin mijlocul Samariei și Galiei , Intrând într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbați leproși care stăteau deoparte și care au ridicat glasul și au zis: “Învățătorule, fie-Ți milă de noi! “Și văzându-i El le-a zis: “Duceți-vă și vă arătați preoților. “Și în timp ce se duceau, s-au curățit iar unul dintre ei văzând că s-a vindecat, s-a întors slăvind pe Dumnezeu cu glas mare. Și a căzut cu fața la picioarele lui mulțumindu-I. Și acela era samarinean. Iar Iisus, răspunzând, a zis: “Oare nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slava lui Dumnezeu decât acesta care este de alt neam?” “Și I-a zis: “Scoală-te și du-te! Credința ta te-a mântuit.” (Luca 17, 1-19).

Lepra este o boala incurabilă și contagioasă. Cei care se îmbolnăveau de lepră erau obligați să părăsească comunitatea din care făceau parte, pentru a preveni răspândirea bolii. Mai mult decât atât, familiei și prietenilor le era interzis să-i viziteze, aceștia fiind condamnați să trăiască până la sfârșitul vieții lor singuri și uitați de cei dragi. Neavând unde să mai locuiască adeseori se refugiau în cimitire sau în peșteri.

Putem spune că nu există suferință mai mare decât a acestor oameni, deoarece la durerea fizică se adaugă singurătatea și iminența morții. De aceea vindecarea de această boală este cel mai mare dar pe care îl poate primi cineva, căci dispariția durerii, vindecarea rănilor trupului și recăpătarea familiei, respectiv viața, sunt daruri care vor fi de mii de ori mai valoroase, mai apreciate acum decât înainte. Atunci când nu suntem amenințați de nici o primejdie, de nici o suferință toate darurile vieții nu mai sunt regăsite ca atare, cad în banalitate . Viața însăși, familia, prietenii, sănătatea, cerul albastru, atât de multe bogății.

Această pildă este din păcate atât de vie și în zilele noastre . Doar unul din zece ne mai amintim să apreciem darurile din viața noastră primite de la Dumnezeu.

“Nu vom fi niciodată recunoscători față de pământul care ne-a dat totul” (Constantin Brâncuși). La naștere toți oamenii primim niște talanți, daruri pe care trebuie să le înmulțim pe parcursul vieții noastre. Darurile sunt foarte diverse , ele depind de la om la om. Ele pot fi: frumusețea, dragostea, darul vorbirii, al înțelepciunii, talentul de a picta, de a cânta, talentul actoriei, darul descoperii lucrurilor bune din oameni, chiar și din cei pe care societatea îi consideră uscăciunile ei. Dar oare pentru câte din aceste daruri îi mulțumim Domnului? Oamenii au uitat să mai mulțumească lui Dumnezeu pentru binefacerile sale, dar mai ales pentru talanții dăruți la naștere, unii dintre noi nici nu sunt conștienți de comoara ce zace în ei, dar să-I mai mulțumească și Lui Dumnezeu pentru ea. Cum putem să-I mulțumim Domnului? Simplu. Prin postire, fapte de milostenie, credință puternică, rugăciune sau chiar printr-un simplu “Mulțumesc” spus din inima. Fiind conștienți de această “bogație”, înmulțind talentul, trăind frumos , dăruind din puținul nostru și altora.

Cu cât timpul trece cu atât cuvântul recunoștință devine inexistent , fiind înlocuit de antonimul său nerecunoștința. Din păcate, din cauza fricii de a fi umilit, înjosit, omul secolului XXI , încearcă și din păcate reușește să ignore o rană ce va crește o dată cu scurgerea nisipului din clepsidra timpului și nu se va vindeca nici măcar în momentul în care ne vom trăi consecințele lipsei noastre de recunoștință.

În ziua de azi, lucrurile sunt cam la fel, puțini suntem cei care ne întoarcem privirea către cer să-I mulțumim Domnului pentru binefacerile Sale.

dunărea de jos

Ana-Maria Toader

Uneori poezia mea nu sunt eu. Textul în care tac vorbește cu o gură mare, conturată. Iar textul în care vorbesc aude voci difuze despre cum ar trebui să arate: ochi, gene, mâini, înalt, slab, genunchi, inimă. Cum sunt eu cu adevărat în poezia pe care o scriu? Cum sunt percepută de ceilalți, de cititorii mei? Spre care text pot să arăt cu degetul și să spun: uite, aici sunt eu cea adevărată... (f.z.)

ANDRA ROTARU

1. (Auto) portret poetic: cum ești tu cu adevărat?

Nu știu nici eu. Prefer schimbările când poate cei din jur nu se așteaptă la acestea. Plec, revin, plec, stand by, revin sau nu. Azi am ascultat un album al unei formații pe care nu-l mai auzisem de peste 10 ani: *The words*, „late autumn”. Mi-am amintit cum eram atunci. Doar mă bucuram de fiecare zi. Era un fel de povară scrisul pentru că pe cât de mult bine îmi făcea, mă și obliga inconștient să triez oamenii și lucrurile din jur care mă făceau sau nu să simt. Am avut norocul ca în liceu să fiu în preajma artiștilor plastici. Eram un tot, eram un grup, fiecare avea bizareria lui. Îmi făceau bine. Îi făceau bine scrisului meu. Apoi ceva s-a întâmplat. Am devenit foarte închisă în mine, nu am mai ținut legătura cu prietenii, cu nimeni. Stăteam în casă. Scriam. Dacă primul volum îl scrisesem cu plăcere și mă entuziasmam atunci pentru orice, scrierile intermediare momentului actual au avut un fel de resemnare și impersonalitate. Cred că 5 ani de zile am renunțat într-un fel la mine și la tinerețe. Gândeam și simțeam ca un om de 100 de ani, gata să moară. Apoi am renăscut. Mi-am dat seama că apar și dispar când întâlnesc persoanele potrivite în jur. Acum sunt post - “Ținuturile sudului”, un volum început în vara lui 2009. Încheiat acum. Și încep iar să mă îndrept spre 101 ani. Am abandonat iar oamenii din jurul meu, care mă țineau în viață. Până și prea mult bine mă face să mă desprind. O să revin. O știu și eu, o știu și ei.

2. Cum te văd ceilalți în spațiul poetic?

La început mi s-a părut că tinerii mă cam urăsc, apoi nu, apoi iar că da. Dar că sunt percepută bine de criticii mai în vârstă. De critici în general. Poate că nu e nevoie de astfel de judecăți vis a vis de nici una dintre tabere: tineri/vârstnici. Dar atunci, după debut, așa am simțit. Uși uneori că nu contează decât vreo 2 persoane, că restul nu merită să te faci să te gândești cum ești perceput. Nu au existat aceste 2 persoane când ar fi trebuit. Iar s-a rupt ceva. Au revenit/apărut după mult timp. Iar m-am simțit în largul meu. Nu am nevoie de mai mult. Încă am, să nu uităm, 101 ani. Poate voi sta mult în pielea anilor ăstora. Am nevoie.

maizob

Viața ca un șotron

Viața aceasta e ca un șotron al copilăriei,
Doar că s-au înmulțit cifrele și pietricele nu avem
îndeajuns.

Poți să o definești cum vrei, să o mototolești
Ca pe o hârtie de care ai vrea să scapi
Și să iei o coală nouă pe care să scrii caligrafic:
Viața are mere!

E o poveste adevărată, cu tâlc uneori,
În ea aduni bucurii, tristeți, îți rămân hainele mici,
Ba mari, cazii, te ridici, cântărești o sută de kile
Și farmacistul nu are ce să-ți dea ca să mai scapi de
greutate.
Uneori găsești locuri pustii, chiar și aici,
Unde lumea pare un furnicar ce așteaptă ploaia,
Unde mașinile mai au puțin și încep să respire,
Unde filmele de groază au extensii pe trotuar.

Și totuși, mama spunea că viața e frumoasă
Chiar dacă te mai julești la picior,
Chiar dacă îți rămân pumnii altora în maxilarele tale.

Mă gândeam într-o zi, că lumea e un puzzle desprins,
Un uriaș cu lentile sparte, cerșind la colțul străzii,
Cu buzunarele largi și inima strânsă,
Pentru că nimic nu îi e de ajuns.
Mamă, să faci mai multe plăcinte, spuneam eu,
Pentru cine, întreba mama, pentru ea,
Mama zâmbea și tăcea dar nu punea niciodată deoparte
Decât pentru sfinți.

La ora de desen ne întreba cum ne imaginăm viața,
La mine erau mărgelile sclipitoare,
Iar acum, o coală de hârtie cu un gol imens.
Aș putea să-i trasez linii lungi, curbe, ondulate,
Să o pictez în culori acrilice
Dar stau și mă holbez la ea ca la un condamnat
Căruia i se citește sentința finală:
Nimic nu îi e de ajuns!

Nu-mi amintesc de când a început și nu voi ști când se
termină viața,
Mamei îi stătuse ceasul iar tata îl întorcea mereu pe
ascuns,
Mie îmi rămăsese sufletul în gât,
Și ochii pe grinda cerului,
Tata mă bătea soldățește pe umăr, cu o mână,
Și cu cealaltă sculpta cămări înguste pentru cealaltă
lume.

Eu știam că boii mergeau încet,
Doar că oamenii se duceau prea repede.

La noi în sat e timpul să se ardă caii

Tata trăgea poarta într-un chiot prelung și gata, noapte
cu gust de fănață.
eu vorbeam printre degete cu focul, gardul din vise
îndesat sub pernă,
ulițele cu spume la gurile cârciumarilor,
taraful plecând în zori ca o ceață lăptoasă.
acum, stau câinii prea aproape, cu mazăgă pe gene.

îți cad genunchii, bătrâne, spun,
luna stă întinsă, ca o fotografie trucată,
el își urcă palmele strâmbe pe foc
și sfârâie părul chircit peste vreascuri.

la noi în sat e timpul să se ardă caii.

Dacă, în timp, ploaia

Dacă în timp ploaia va corecta absurdul,
voi rămâne uimită, cu ochii agitați la extremități
și cu o paiață strânsă în mâna stângă.
trebuie să mă conving că nu e totul un calambur,
iar strigătele dintre oameni
sunt doar niște reflecții ale sălbăticiei
declanșate complicat într-o dimineață
și dacă, în timp, ploaia
va mângâia pe la colțuri de stradă
copiii cu pungile la gură,

voi rămâne la fel de uimită
ca atunci când am ieșit
din peșterile în care îmi lăsasem ecoul.
aș lansa o axiomă în care ploaia
joacă un rol primordial,
dar m-ați ucide cu pietre
că vreau să răstorn legile firii,
așa că mă opresc în dreptul unui compas
și măsoar, încercuind pământul,
în pașii mărunți
ce mi se impun pe culoare.

În stare de criză

Suntem în stare de criză, că tot e la modă,
poate din cauza singurătății avem pantofii lustruiți
dar chipurile desfigurate,
plămânii uscați și goi de atâtea țipete,
nu mai suntem ființe raționale, minciunile le
transformăm
în furnizori de energie și facem blocaje cerebrale
la adevăruri. vocile cumiști sunt ignorate
iar prima grijă e să nu dăm cu ochii
de vreo oglindă capabilă să oprească inerția
sau poate fluida ură ce ne sufocă,

Suntem în criză, că tot e la modă,
drumurile spre casă, imperfecte,
și iarna asta ciudată, un vagabond mărunț
mirosind a praf.
fiecare om crede că răsăritul
e în locul arătat de el cu degetul
și tragedia e gata să populeze istoria dezorientată.
cerul nu doarme,
doar că oamenii nu și-au potrivit ceasurile
și pentru el.
umbra mea se ceartă cu umbra ta,
dispărem apoi ca șobolanii
spre marginile roase ale lumii,
suntem personaje fără rimă,
recitând o viață convertită
la buzunar
doare? sau nici măcar nu se simte
că viața devine săracă
aruncând năvoadele urii
cu har?

SIMONA FROSIN

Vers alb iernatic

Specii și non-specii
fac deliciul zilelor de iarnă
Un timid joc evoluționist
sporește romanța

fulgilor zglobii care se aștern
pe un fond cvasi tern
conturat pe margini de curcubeu
Și vai ce tristețe

pe muzicile crețe,
care nu pot invada anostul,
căci începe postul.
Am început să potcovesc vise

încă nevisate,
pentru ca să zboare înaripate,
unde iubirea nu doare.
În valsul fulgilor de nea

e prinsă steaua mea -
stea de purpură ce veghează țărnul
pentru ca pirații
să nu fure roua purității.

De aș vrea, aș sorbi
din toate cascadele de lacrimi
vreodată vărsate
pentru a mă înălța deasupra lor.

Dar evoluția
e posibilă și fără lacrimi,
numai prin zâmbet lin!
Am citit asta pe-o coadă de delfin.

Despre îngeri

I. Pentru mine îngerii
sunt ploile pe care le aștept
anunțate sau nu
chemate
pentru mine îngerii
sunt cărările
pierdute sau nu
regăsite
pentru mine îngerii
sunt întrebările
și răspunsurile
veșnice.

...sunt mai ceva
decât ceea ce numim
dincolo
sunt acel dincolo
întors cu splendoare la mine acasă.

II. ...și eu sunt pentru îngeri
casă, masă, pat și scaun
ei se așează, mănâncă
și dorm
eu îi trezesc în fiecare dimineață
îi întreb ce-și mai doresc
cum să fie totul așezat
dupa rânduiala îngerească
și... îngerii - oaspeții mei
mă îmbrățișează cu aripile
mă așează pe scaunul lor
la masa lor
în locul unde au stat ei înșiși...

așa
cum îmi arată ei ordinea lucrurilor
voi construi noi case
cu masă, pat și scaune.

III. Doamne, îngerul Tău pe care mi l-ai
dat
a-nceput să se joace cu mine
de parcă
n-aș mai fi crescut deloc...
mă pune
în prelungirea unei raze stelare
și mă trimite până la rădăcini
mă ascunde
în spatele unui ochi de izvor
cât un ocean
îmi întinde brațele peste toate pajiștile
și niciun ied nu mai sare ca mine
peste ninsorile de primăvară...

și... mă joc
din nou și din nou
ca să știi că Tu l-ai trimis.

IV. și le spun uneori îngerilor mei
să tacă
să pot vorbi și eu până la limita
cuvintelor mele
atâtea cuvinte am de spus
toate doar ale mele...
dar
după ce le-am rostit
îmi plec urechea...
nimic nu aud în miezul lor
decât
tăcerea îngerilor.

V. ... și îngerii mei mă învață
să așez lucrurile frumos -
lucruri pentru aici

pentru acolo
lucruri pentru azi
pentru mâine
lucruri pentru zile
pentru nopți
lucruri pentru facere
pentru refacere...

eu le așez pe toate frumos
le împart frățeste cu îngerii mei
și cu toți ai mei.

Femeia pe care o acopăr
s-a revoltat.
Scotocește prin toate sertarele
aruncă tot ce este preaplin
nimicuri
ba mai aruncă și sertarele ca să fie
sigură
că nu le mai umple din nou cu nimicuri
și mai grozave...

Mai bine
să stea singură în casa goală
cu gândurile rezemate pe genunchi
în timpul rugăciunii de seară
să asculte
singurul obiect uitat în casa ei
în mâna ei
palpabil până la sânge - ceasul
deșteptător.

(...)

Nu s-a mai inventat nicio culoare.
de la un timp încoace.
Inventatorii tac
în căutare de alte formule
Undeva
într-un colț stingher o floare
așteaptă
partea ei de culoare...
Inventatorii tac...
și toate florile lumii așteaptă
și lumea așteaptă florile
și florile așteaptă culorile...

Undeva
într-un colț stingher de lume
o floare așteaptă doar o privire
care să îi redea culoarea...
și poate au mai rămas destule flori
poate
ea nu este ultima...

Cultura Unește sufletele!

CONSTANTIN TĂNASE

REGINA GUNOAIELOR (I)

Iarna era pe sfârșite, dar se lăsa dusă cu greu. Sărbătorile sfinților iubirii trecuseră de mult, însă tineretul primului deceniu al secolului XXI continua să petreacă. Se căutau tot felul de pretexte, sosirea primăverii fiind unul dintre acestea. După o noapte petrecută într-un local de distracții, Gabriel Cațaro încerca în zadar să-și adune gândurile răvășite de întâmplările teribile la care asistase. Nu reușea decât să-și aducă involuntar în memorie versurile melodiei fredonate de un grup de petrecători: „E primăvară, iarăși primăvară...” Apoi comentariile acelorași: „E anotimpul când înfloresc până și gunoaietele.” „Adevărat. Primăvara e regina gunoaielor!” „Ați văzut-o pe Regina gunoaielor? Se zvonește că astă seară va fi aici.”

Dacă ar mai fi locuit cu părinții, deși împlinise 22 de ani, tatăl său l-ar fi luat negreșit la rost înșirându-i străvechile învățăminte având ca temă lenea și trezitul devreme. Numai că el, după ce unchiul Teodor Erava, fratele mamei, l-a angajat ajutor de barman la clubul său de noapte *Red Rock*, a reușit să închirieze o garsonieră într-unul dintre cele mai ieftine cartiere muncitorești, aproape golate acum, întrucât nemafiind nevoie de muncitori, aceștia au plecat să-și încerce norocul pe alte meleaguri. Așa că, tânărul Gabriel își permitea să trândăvească în pat până către orele zece. Și asta cu atât mai mult cu cât noaptea precedentă fusese mai grea ca oricare alta, unchiul Tedi, cum i se spunea în familie, fiind prezent tot timpul, de la început și până la sfârșit. De obicei venea la deschidere, apoi pleca și îl mai vedeau aproape de ora închiderii, adică dimineața. Cât timp lipsea, barmanul care era și DJ, Gabriel precum și cele trei fete pe post de chelnerițe-animatoare se simțeau în largul lor. Așa, cu patronul pe cap, atmosfera părea oarecum rigidă.

„Se simte ceva,” spuse barmanul Daniel înainte ca unchiul-patron să-i atragă atenția că seara aceea va fi una specială și că „*întregul personal*” va trebui să aibă o conduită ireproșabilă. Gabriel a înțeles că de fapt șeful, folosind expresia „*întregul personal*,” se referise doar la el, deoarece nu o dată se pronunțase față de ai casei că nepotul său nu prea vădea tragere de inimă și îndemnare pentru cariera de barman. O asemenea realitate i se părea de-a dreptul supărătoare ținând cont că îi plătea un salariu pentru care aștepta maximum de randament. În fine, Gabriel știa că unchiul Tedi îl acceptase doar de gura sorăsi, doamna Cațaro, astfel încât nici pe el nu-l bătea gândul să se pensioneze de la *Red Rock*. Deocamdată, neavând alternativă, asculta cu luare aminte instrucțiunile șefului, dintre care doar una i se păru mai puțin plictisitoare. „Și în caz de ceva, să n-aud musca!” suna directiva patronului. „În caz de ce?” se miră Gabriel. „Da, da. Mutus! Ai înțeles?” „Am înțeles, domnule.” Încă din prima zi, Teodor Erava i-a pus în vedere nepotului său că în incinta clubului toată lumea i se adresa cu apelativul „domnule.” „Asta ca să evităm orice confuzie,” mai spusese el înainte de a pronunța îndemnul mobilizator: „Și acum gata, la treabă!”

Ca și în alte seri, clienții erau cam aceiași: pițipoance și băieți de bani gata. Nimic ieșit din comun. Barmanul Daniel servea impecabil executând mișcări precise cu oarecare emfază spre a contracara insolenta unor mușterii. Când și când i se adresa lui Gabriel rostind scurt denumirile băuturilor pe care trebuia să i le pună la îndemână: „*Ballantine's!*” „*Johnie Walker!*” „*Haig!*” „*Black & White!*” și tot așa.

Iar pe când monotonia urma să cuprindă totul, s-a produs ceea ce a făcut din noaptea pe cale să se termine una

altfel decât celelalte. Doar câteva ceasuri mai erau până la ziua pregătită să se reverse peste orașul dezolant. „Uite, uite, uite...!” a strigat barmanul Daniel uimit să-și vadă prezicerea ieșind la iveală. „Privește... la indivizii aceia... Nenorociții au arme albe... Să ne ascundem! Gabi, băiete! Ești nebun? Vino aici!” Însă Gabriel Cațaro, tânărul de 22 de ani, ajutorul de barman la clubul *Red Rock*, a rămas împietrit în fața tejghelei privind la cei patru indivizi care scosese de sub hainele de culoare închisă cuțite cu lame strălucitoare. Erau cu spatele la el și nu le vedea figurile, cu siguranță crâncene, sau poate calme datorită conștiinței perverse că tocmai înfăptuiau, metodic, ceva pus la cale cu mult înainte. Totdeauna i-a repugnat violența, dar în acea noapte care se epuiza, un îmbold nedeslușit i-a reținut privirile asupra oribilului episod. De-a valma, cei patru au ridicat cuțitele și se părea că în lumea asta nimic nu i-ar fi întors din calea lor ucigașă. Numai că, oricât de organizat și prevăzător s-ar comporta ființa umană, impredictibilitatea nu poate fi eliminată din existența sa. Tamen când orice altă presupunere se excludea din ecuația actuală, alți oameni, în haine la fel de sumbre, cu bâte în mâini, i-au coplesit pe cei cu șișuri fracturându-le antebrățele, brațele, coastele și alte părți anatomice dureroase la asemenea impulsuri așa încât, măcar o vreme, să nu le mai folosească nicicum.

„Băiete, băiete,” șoptea Daniel trăgându-l de șorțul alb al ajutorilor de barman. „Lasă-i să se omoare... Nu-i treaba noastră. Vino aici, să nu pățești ceva.” „S-a terminat, domnule Daniel,” i-a zis. „Nu mai trebuie să ne ascundem. Locul s-a eliberat.” Haidamacii cu bâte i-au scos afară pe cuțitarii striviți în bătaie și, o dată cu ei, pe majoritatea clienților. Domnul Erava, adică unchiul Tedi, inspecta mobilierul distrus cu prilejul încăierării și își făcea cuvenitele griji că poliția, până la clarificarea situației, îi va închide clubul. „Cum stați?” l-a întrebat pe Daniel. „N-au ajuns până aici, domnule. La noi totul este în ordine.”

Barmanul Daniel, un tip athletic de vreo 45 de ani, fost luptător în trupele din Afganistan, pășea cu băgare de seamă printre cioburi și pete de sânge. „Ți-e teamă să nu fie minat?” îl tachina patronul. „Nu, domnule. Vreau doar să nu distrug urmele. Știți, doar, că de fiecare dată poliția ne reproșează acest lucru.” „Ne reproșează? Ce ne reproșează?” „Că stricăm probele încăierării. Au mai fost situații.” „Și dacă nu le-am stica, ce mare brânză ar face dumnealor?” Daniel s-a întors la locul său fără a-i răspunde domnului Teodor. Descumpănit, Gabriel muta paharele dintr-un loc în altul fără nici un rost și era evident că nu-și putea stăpâni agitația și că ezita să recurgă la vreun ajutor spre a-și recăpăta sentimentul de siguranță. După mai bine de jumătate de oră, barmanul și ajutorul său continuau să se lase în voia ecoului acelei întâmplări. Apoi, Daniel a turnat în două pahare din tizul său „*Jack Daniel's*,” că era mai comun și mai ieftin și, îndemnându-și discipolul să-și înecă neliniștea în amăreala licorii, începu a povesti.

„Eram soldat în Afganistan. Batalionul nostru avea misiuni de patrulare în zona de operații stabilită de armata americană. Nouă ni se repartizau cele mai periculoase itinerarii. Nu era zi lăsată de la Dumnezeu să nu călcăm pe mine antitanc, antipersonal, anti ce vrei tu. Victime cu duiumul, nu cum se scria prin ziare ori se spunea prin televiziuni. Într-o zi, folosind echipament împrumutat de la U.S. Army, am reușit să străbatem un traseu de la un capăt la celălalt fără nici un incident. Adică fără morți și răniți. Seara, de bucurie că am scăpat teferi, am înfundat unul dintre cluburile bazei militare. Am tras două mese cap la cap, în stil românesc și ne-am pus pe băut. Mai la o parte, americanii. Trăgeau și ei la măsca cine știe din ce motiv. „Hi!” face unul de-al nostru în direcția lor. N-a primit nici un răspuns,

firește. Păreau preocupați, ori poate erau doar fuduli sau înfumurați. Tipul, dezamăgit, cică abia acum pricepe de ce i-a așteptat degeaba alde bunică-su după '44. După care s-a încurcat în niște explicații pe tema partizanilor. Pentru că devenise plictisitor, mai mulți au sărit cu gura pe el să schimbe subiectul sau să tacă. Nici vorbă de una ca asta. Doi bărbați din familia lui muriseră luptând prin Munții Vrancei cu nădejdea în democrație. „Așa vom muri și noi prin munții ăștia necunoscuți.” Se încinsese cam tare băiatul încât chiar și americanii zilelor noastre și-au ridicat privirile către lumea din club. Da' parcă nu mai erau așa de infatuați. Mă uitam la ei și, îți spun drept, mi se părea că deslușeam în acele căutături semințele unei spaime. Nu știu de unde mi-a venit premoniția aceea bizară.

Ce mai, s-a petrecut atunci ca și acum ceva pe nepușă masă. De unde, de neunde, a năvălit în club un comando al talibanilor. Îndivizi în negru din cap până în picioare, înarmați până în dinți (n-am să pricep niciodată cum au trecut de sistemele de securitate) s-au dus direct la mesele militarilor americani și i-au luat la omor. Simțeam că mă scurg ca o zoaie pestilențială pe dușumea și nu eram primit în pământ. Toți se țarau pe sub mese tremurând ca varga. Ce Dumnezeu, amice! N-am fost niciodată un tip curajos din cale afară. Și totuși ceva, ca o nebunie, m-a făcut să mă ridic în picioare și să mă reped la criminali. Era un gest demențial, desigur, pentru că nu aveam nici o armă la mine. Nu se permitea accesul în club cu arme. Afganii tocmai împușcau în cap ultimul militar american. Am urlat cât m-au ținut plămâinii și am dat să lovesc pe unul din ei cu pumnul. Nu-i vedeam decât ochii întunecați căci avea fața acoperită după cum le e obiceiul. A ridicat Kalașnicov-ul model 74 și m-a pocnit cu patul peste falca dreaptă. M-am prăbușit, iar el m-a răsucit cu piciorul, așa ca să-i vină bine și mi-a sfărâmat și cealaltă falcă.

M-am trezit la spital după vreo 48 de ore, cu maxilarele în sârme. Nu puteam să mănânc, să beau și nici să vorbesc. În plus, aveam niște dureri de cap insuportabile. După două săptămâni m-au transferat la un centru de recuperare. O asistentă negresă avea grijă de mine. Cred că era cam de seama mea, însă mereu posomorâtă și bosumflată, parcă tot îi ploua și-i ninge. Într-o zi i-am scris pe o foaie: „Hi! My name is Daniel,” la care mi-a răspuns scurt: „June. How do you do.” Scriu și eu pe hârtie expresia clasică, dar nu primesc răspuns. Conversația s-a terminat. Da', în scurt timp, alte belele au apărut. Din ziua aceea mi se părea tot mai frumoasă, iar ea îmi făcea în necaz: se pieptăna într-un anume fel, se farda, se aranja, când intra și când ieșea din cameră parcă se legăna. Îmi iau inima în dinți și îi scriu pe foaie: „Have you a friend?” Ce crezi că-mi răspunde? „Că are,” dădu să ghicească Gabriel. „Nu.” „Atunci, precis era nevasta colonelului.” „Nici. Bărbatul ei a fost omorât în ziua aceea la club.” „Sorry,” se grăbi ajutorul de barman și, dându-și seama de seriozitatea relatării, adăugă: „Îmi pare rău, domnule Daniel.”

„Da,” zise barmanul după un timp. „Până la urmă, n-o să-ți vină a crede, m-a întrebat de la obraz cum de n-am mierlit și eu în conjunctura respectivă. Ce să răspunzi la o asemenea întrebare, mai ales când vine de la o femie de care ești amoretat?” Și pentru că tăcerea barmanului se prelungea oarecum stânjenitor, Gabriel a răspuns precaut: „Nu știu.” „Problema e că atunci nici eu n-am găsit un răspuns potrivit.” „Acum ai găsi?” „Ce importanță ar avea? M-au trimis acasă și am visat-o noapte de noapte un an de zile, atât de dragă mi-a fost.”

Povestea nu se sfârșise când Teodor Erava, grăbit să plece, el știa unde, a trecut pe la bar lăsându-le cuvînt de ordine că de va veni poliția să nu se pomenească nimic despre *Regina gunoaielor*. (va urma)

Moș Gheorghe Cioculeț (II)

Mai avea moș Gheorghe o dragoste, cea mai mare! Se îndrăgostise încă de când era copil și această iubire o va purta până la marginea mormântului. Iubirea îi inundase sufletul și simțirea atât de mult încât la un momenta dat fugise de lângă ea, căutând altă iubire. A cutreierat toată lumea, a încercat să iubească din nou, altfel, dar a înțeles că fără voia lui căuta într-adevăr un alt fel de dragoste, dar rămânând cu toată făptura dăruită celei dintâi. A întâlnit în drumul lui fel de fel, una mai frumoasă ca alta. Unele dintre ele învăluite în dantele argintii de lună, cu mii de diamante stelare, sclipind pe trupul diafan și chemându-l. I-au dăruit corali și stele de mare, atoli, inele de logodnă ca să-i fure libertatea. I-au îmbătat ochii de lumină și culoare, iar plămâinii de parfumuri noi și necunoscute. L-au purtat în calea soarelui, dar și pe drumuri de stele oglindite și luceferi. I-au dăruit clipe de extaz și bucurie, i-au dăruit clipa siderală, când te desprinzi de lumea ta și plutești descătușat printre stele. Apoi, furioase, i-au încercat bărbăția. Nebune, și-au despletit plete de ape și l-au purtat prin furtuni și uragane. Astat prostiț, privind urgia și noianul de ape. Le-a stat împotriva fără să se teamă, și gândul l-a purtat din nou spre iubirea rămasă acasă, și iarăși dorul i-a purtat pașii din nou la EA. Și iarăși a reîntâlnit-o, de fiecare dată mai frumoasă, mai bună, mai îngăduitoare și mereu mai mândră și la fel de ispititoare. În sfârșit, anii, în zborul lor rebel și nestăpânit, i-au furat tinerețea. Și-a privit chipul îmbătrânit în oglinda iubitei și a hotărât că a venit timpul să rămână lângă EA până la sfârșit. Iubita l-a iertat, pentru toate rătăcirile din anii tinereții, l-a mângâiat cu mâna-i caldă și catifelată și l-a păstrat lângă EA pentru toată viața. Nu a mai încercat o altă dragoste: obosit și bătrân își îndrepta pașii spre EA în fiecare dimineață. O găsea de fiecare dată mai frumoasă, mai cochetă, mai tulburătoare.

Se așeza pe o piatră scoasă din cheiul de piatră și rămasă pe mal, și de acolo o privea ore în șir.

Piatra aceea era numai a lui. Se așeza numai acolo, poate ca să atragă atenția iubitei, ori să știe unde-l găsește la ora întâlnirii. (va urma)

Gh.Panait

Nicoleta Olteanu

Recviem pentru bunica

În ceașca albastră de pe pătratul mic al noptierei, un deget de cafea își striga singurătatea. Bunica, o umbră ghemuită în șezlongul ei, cu privirea risipită: clătinând din cap; căror fantome fără contur? Pașii mei pe tocuri excesiv de înalte, au răsunat călcând peste liniștea caldă din interior, plină de mirosul mării și al timpului trecut.

I-am răspuns zâmbind privirilor ridicate spre mine. Buzele mele calde au atins cu sfială obrajii ei ca o coajă rece, aburindu-i.

- Nu e nevoie să mă săruți. Eu sunt bine. Ce pantofi eleganți ai!

- Un cadou de la mama.

- Te rog, mai dansează o dată pentru mine.

- Nu mai sunt mică, bunico.

- Atât de înaltă? Întotdeauna ai crescut!

Privind-o mi-am dorit să mă strecor în brațele ei calde și moi.

Am făcut doar câțiva pași desenând într-o piruetă desuetă luciri alunecoase pe parchetul lustruit cu ceară.

Bunica îmi cerșea o clipă din tinerețea ei.

O rază proaspătă de soare curgea prin fereastra deschisă. Și deodată vraja s-a produs. Marea era acolo, în dreptul privirilor ei.

- Drumul l-am găsit din întâmplare. Erau multe flori sălbatiche și puteam să văd marea. Când marea se retrăgea, apărea epava. Ascunsă ca un monstru, apa în retragerea liniștită, o dezvelea. În ochi îi licăreau două luminițe amestecate cu albastrul mării.

- Cărțile, bunico? Rafturile sunt goale.

- Colectau prea mult praf. Prea mult...Toți prietenii mei s-au dus!

-Mă ai pe mine.

- Nu cred că e același lucru!

Ca un cățeluș credincios, la picioarele ei, coșulețul din papură; scrisori fotografii.

- Sunt de când era în armată. Uită-te la părul lui. Era mortal.

Bunicul tău a fost eroul meu. Un spirit liber, un suflet de artist. Păcat că tinerii nu mai scriu scrisori. O să-mi trimiți o carte poștală de acolo?

Am îmbrățișat-o cu tandrețe.

- De ce ai făcut asta? Încă mai trăiesc, deși castelul meu de nisip s-a năruit.

Brusc, a apucat coșulețul de papură.

- Arde astea, te rog!

Am privit-o speriată.

- Nu! Lasă-mă să le așezăm împreună. E plin de atâtea amintiri.

- E greu să strângi viața cuiva într-un coșuleț, dar așa merg oamenii înainte. Cineva poartă în suflet pe altcineva.

- Am să te iau cu mine, bunico.

- Cred că bunicul tău ar dori să mor aici.

- E doar cenușa lui!

- Dar cenușa mea?! Este îngrozitor să te înstrăinezi de propria casă. O să avem grijă unul de celălalt. Printre lumini și umbre reci, printre tăceri și șoapte mute. Ce se întâmplă?

- Avem oaspeți. Actorii, prietenii tăi, bunico. Sunt în turneu cu „Naufragiul”, o poveste despre Furtună și Magie. Și dragoste!

- Adu șampania! Soțul meu a fost diplomat militar, dar și artist.

Actorii zâmbesc. În fața ei, pe terasa pietruită fac o plecăciune adâncă și se retrag. Îi petrece cu o privire tristă.

- Aveți grijă de mare și rechini!..., dragii mei actori.

Alintată de soare, de mirosul sărat al mării, mi-am îngropat obrazul în faldurile umbroase din poala bunicii, oferindu-i o clipă de nostalgie. Eram din nou o copilă liberă să fugă desculță pe nisipul umed, cu vântul încolăcit în părul înflăcărat de neastâmpăr. Valurile nășteau umbre. Te puteai ascunde în ele, dar eu căutam scoici în nisipul care se încălzește mai repede ca apa.

„- Am prins un crab. Vreau să mă joc cu el.

- Joacă-te, scumpo.” Pentru ea am rămas tot mică.

Cu mâna întinsă bunica arată spre largul mării. În razele orbitoare ale soarelui, ca o fantasmă, epava plutea cu pânzele umflate. Un tablou agățat de valuri, un miraj în imensitatea apei încrucișată cu cerul!?

- Ce repede crește marea! Nu stă pentru nimeni.

L-am iubit. Întotdeauna am fost convinsă că el e cu mine.

Dragostea până la urmă se face praf, dar fiecare își trăiește visul...

Din ochii închiși o lacrimă i se scurgea pe obrazul desenat cu riduri. Am atins-o cu palma să-i opresc alunecarea.

- E doar apă de mare!

- Măinile tale sunt reci ca gheața, bunico.

- Ce frumoase erau scoicile!

Povestea vieții ei, darnică în atâta iubire, se terminase cu pornirea unui zâmbet, încremenit, ce îndepărta durerea, dincolo de „marginea” mării.

Marturisire tardivă

(fragment din romanul **RECVIEM** de Jack Ross, în curs de apariție la Editura **RAO**)

Apartamentul lui Rachel Turner se afla la etajul 20 și era, bineînțeles, cel mai bun din hotel - „Apartamentul orientat”. Balconul era cât camera de lung și oferea cele mai frumoase priveliști ale centrului orașului, cu apele Golfului Biscayne dedesubt. Deborah ieși pe balcon, în aerul lipicios, și privi pe deasupra orașului, la cerul de smoală.

Oare unde o fi Brett? Spera să nu fie ceva periculos dar, știindu-l cum e, probabil că optase pentru o misiune riscantă în loc de una banală. Întotdeauna îi plăcuse provocarea.

Mirosul de mlaștină ajunsese până la ea, adus de o boare de vânt, de iarbă umedă.

Rachel Turner i se alătură, cu un pahar de șampanie și unul de Diet Coke. Vântul îi suflă părul în față, făcând-o să râdă.

- Chiar nu vrei puțină șampanie?

- Nu beau alcool.

Deborah nu-i spusese că renunțase la alcool ca să nu-și mai piardă controlul.

- Bravo.

Deborah se întoarse și privi prin peretele de sticlă interiorul apartamentului. Mai multe lampadare uriașe umpleau încăperea cu o lumină gălbuie.

- Fain apartament, Rachel, remarcă ea, întrebându-se ce-ar zice colegii ei din secția de știri, ca să nu mai vorbim de Faith și fetele din Overtown.

Părăsirea balconului și Rachel îi arată întreg apartamentul.

Baia luxoasă avea un duș mare, o cadă autonomă, o fereastră cât peretele și accesorii Bulgari. Un dormitor enorm era despărțit de baie de o ușă glisantă din hârtie de orez. În fiecare cameră era câte un televizor cu plasmă. Din apartament făcea parte și o încăpere media ultramodernă, cu fotolii ca la teatru.

- Orice tânără s-ar simți în al nouălea cer aici, spusese Deborah, așezându-se pe o canapea de culoare crem.

- Vrei să continuăm conversația?

- Desigur.

Deborah deschise reportofonul și își scoase instrumentele de scris, în timp ce Rachel luă sticla de șampanie și își umplu paharul din nou.

- În New York s-a întâmplat ceva ce m-a urmărit ani de zile, zise Rachel și vâră sticla la loc, în suportul cu gheață de pe masa de marmură.

- Ascult. Turner șovăi.

- Cum îți spuneam mai devreme, în bar eram numai eu, șeful și tânărul ăla. Tânărul devenise tot mai insistent. „Ce-ar fi să vii acasă la mine, să petrecem un pic?” Chestii din astea. Până la urmă am acceptat să bem ceva împreună. A doua greșală.

Deborah rămăse tăcută.

- Mi-a pus ceva în pahar, continuă Rachel, trecându-și mâna prin părul mătăsos și privind-o pe Deborah în ochi. M-am trezit plină de sânge pe o străduță lăturalnică aproape de Times Square. Ticălosul mă violase.

Mintea lui Deborah se umplu brusc de voci de bărbați, râsete de bețivi, țipete și o lumină albă, orbitoare, ațintită asupra ei, în timp ce era legată de pat. *Animalele*.

- Am stat două zile în spital.

Deborah rămăsese fără grai.

- Articolul tău despre domnul Craig și faptele lui de eroism din timpul războiului m-a impresionat adânc.

Rachel deschise cu telecomanda unul din televizoarele masive și alese, cu gândul în altă parte, un film în alb-negru pe care Deborah nu-l mai văzuse. Cu Bogart. Ochii lui Rachel se umplură de lacrimi. Apoi actrița nu mai scoase o vorbă aproape un minut.

- De-abia după ce l-am citit mi-am dat seama ce proastă am fost.

- Cum adică?

- Fiindcă nu l-am reclamat pe cel care a făcut-o.

Cuvintele părură să alunece prin creierul lui Deborah cu încetinitorul.

- O companie, o firmă de impresariat foarte influentă din Los Angeles m-a contactat pe neașteptate. Am semnat un contract cu ea dar de-abia mai târziu, când nu mai puteam face nimic, mi-am dat seama că una dintre clauze era să nu vorbesc mai mult decât trebuie. Din acel moment cariera mea a luat avânt. Am încercat să uit totul. Până azi-dimineață. Articolul tău mi-a răscolit din nou amintirile.

Rachel Turner trase adânc aer în piept.

- Tipul care m-a violat a fost cel pe care l-a omorât domnul Craig, zise ea.

Deborah privea uluită.

- La mai puțin de șase luni după ce m-a violat, Joe O'Neill a făcut același lucru cu nepoata domnului Craig. Dacă l-aș fi dat în judecată, acest lucru nu s-ar mai fi întâmplat. Înțelegi?

Deborah dădu aprobator din cap.

- Mi-a venit rău când am citit cum va fi executat sârmanul bătrân. Și numai pentru că a ucis o bestie. Ar fi trebuit să primească o medalie.

Deborah gândea la fel. Ideea de a-i face dreptate nepoatei, ca și femeilor aflate în aceeași situație, era mult mai importantă pentru el decât propria libertate.

Mintea lui Deborah începu să lucreze cu repeziciune. Era un subiect fantastic dar putea oare să-l facă public?

- Rachel, asta s-ar putea să-ți distrugă cariera.

- Nu-mi mai pasă. Ce-a făcut bătrânul acela a fost corect. E absurd să fie executat. Mărturia mea dovedește că a ucis un violator recidivist. Gândește-te la asta.

Deborah se întrebă dacă n-ar trebui să-l sune pe Goldberg. Probabil era cea mai bună soluție. Între timp Rachel Turner închisese ochii și murmură un cântec dintr-un musical, de parcă ar fi uitat de tot ce o înconjoară.

- Și șeful meu se îndoieste de veridicitatea proceselor intentate lui Craig și O'Neill.

Rachel deschise ochii, somnoroasă.

- Șeful tău are dreptate. Cu banii mei crezi că nu-mi pot permite cei mai buni detectivi particulari?

- Deci cine e în spatele întregii afaceri?

- Tu cine crezi?

- Nu știu ... senatorul?

- El are banii, mobilul și oamenii.

- Oamenii?

- Un tip pe nume Paulie Fachetti este legătura lui. Fachetti face parte din conducerea mafiei din Miami. A fost

cândva în solda familiei Gambino din Los Angeles. Mă scotea la cele mai bune restaurante din Beverly Hills, de două ori pe an, doar ca să-mi amintească de obligația de a nu spune nimic.

Era prima oară când Deborah auzea de legăturile cu mafia. I se părea exagerat. Poate că Rachel băuse prea mult?

- Când l-ai întâlnit prima dată?

- La câteva zile după ce-am ieșit din spital. Mi-a spus cine e și ce ar putea face pentru mine. E un individ mic și slăbănog, zise Rachel străbătută de un fior și își goli paharul. Crezi că *Miami Herald* ar avea curajul să pună asta pe prima pagină?

*

Deborah îl găsi pe Goldberg într-un bar unde se cânta jazz și blues, la un cvartal de Bulevardul Brickell. Se văzu nevoită să strige ca să acopere un cântec al lui B.B. King.

- Rămâi pe loc, vin imediat, spuse el.

Goldberg sosi în mai puțin de 15 minute. Actrița îi spuse povestea iar el ascultă în tăcere. Rachel Turner deschise o nouă sticlă de șampanie și umplu două pahare.

- Domnișoară Turner, ca să fiu sincer, povestea asta mă îngrijorează, zise Goldberg și sorbi din pahar.

- De ce?

- V-ați gândit la consecințe? La pericolul la care vă expuneți cariera ca și propria persoană?

- Ascultați, cred că e momentul să afle și lumea. Iar din punct de vedere financiar am viața asigurată, răspunse Rachel privindu-l pe Goldberg cu ochi visători. Nu vă cer decât să publicați povestea. Vă aparține în exclusivitate.

Goldberg se încruntă, cutele de pe frunte făcându-se mănunchi.

- Va trebui să facem unele verificări.

- Îmi promiteți?

Goldberg puse paharul pe masă și Deborah observă că purta verighetă.

- Mâine dimineață vom discuta cu redactorul șef. Poate vom publica articolul poimâine. Mai mult de-atât nu pot promite.

- Sper să n-aveți probleme, zise Rachel Turner bolborosind cuvintele. Să nu-l dezamăgim iar pe domnul Craig.

Ușa liftului se deschise iar Deborah și șeful ei pășiră în hol, în sunetele familiare de harpă, râsetele molcome și clinchetul paharelor de la bar.

Nici ea, nici Goldberg nu-i băgară în seamă pe cei doi inși voinici, în costume bine croite, care așteptau să urce.

*

La puțin timp după ora 2:00, Deborah stătea întinsă pe canapea urmărind pe CNN un reportaj despre bombardamentele palestinieniene asupra Malului de Vest. Simțea cum încet-încet o prinde somnul. Curând apărură și coșmarurile.

Doi bărbați care râdeau. Mâini care o strângeau de gât. Alte râsete. Țipăt. Imagine pătată de roșu. O față pe care o cunoștea. Opriți-vă, vă rog, striga cineva. Era ea? Duhnea a whisky. Vocea emoționată a unui reporter de la CNN o trezi și o făcu să se scoale în capul oaselor. Inima începu să-i bată cu putere și simți cum o trec toate sudorile.

- Repet, Rachel Turner a murit, spunea tânărul reporter. A fost găsită moartă cu puțin înaintea de ora 1:00, în noaptea aceasta. Deborah simți cum îi îngheață sângele în vene.

- Nimeni nu știe cum a murit. Poliția declară că a murit într-un accident.

Traducere de **Petru Iamandi**

AUREL FURTUNĂ

CULORI ÎNVINSE

POEME

EDITURA SIGNUM

STrada Brăilei nr.2010

“Culori învinse” sau ...izbânda poeziei

Poetul **Aurel Furtună** a debutat târziu și surprinzător. Mai mult, propriul debut l-a prins nepregătit pe autor...

“Culori învinse” a apărut în 2005, la Editura Signum din Reșița, scriitorul brăilean Mircea Cavadia (în complicitate cu umoristul Mihai Frunză și caricaturistul Costel Pătrășcan) reușind să strângă într-o carte textele lirice ale unui prieten care, foarte probabil, se desemnase cu statutul de „autor de sertar”. Aurel Furtună publicase destul puțin, în anii '80, în reviste literare („Contemporanul”) sau în antologii locale.

Filolog de formație, poetul stăpânește verbul, pe care îl modelează într-un registru fie grav și melancolic, fie ludic și elegiac în același timp. Ca în poemul „Omul - Negru”, de pildă: *Un... doi... trei.../ Omul - Negru amuțit/ A plecat spre nemurire/ E plecat cu bună știre/ A plecat n-a mai venit/ Un... doi... trei.../ Omul - Negru ca un gând/ s-a împiedicat de viață/ Și acum legat la față/ Se învinge lăcrimând/ Omul - Negru n-a venit/ Un... doi... trei.../ Dintre clopotele care/ Urlă veșnic a pustiu/ Apăru deodată viu/ Omul - Negru - arătare/ Un... doi... trei...*

Poetul are obsesia eternității, exprimată uneori în note cu amprente bacoviene: *Somnambulic bocet sapă/ Într-un depărtat cavou/ Într-un veșnic loc de apă/ Unde-i patimă de groapă/ Și un sunet de ecou (Veșnicie).*

Deși poezia lui Aurel Furtună nu poartă în general acea pecete... brăileană a spațiului bărăganic (asta ca să ne exprimăm în termenii unui filosof al locului - Vasile Băncilă), autorul născut în urmă cu 60 de ani în Slănicul Prahovei surprinde cu subtilitate și aproape pictural geografia unui loc fascinant: *Fântânile seamănă cu/ Niște cocostârci uriași.../ Găturile lor se îndreaptă/ Agale/ Spre verdele pământului/ Ce-și trage sevele din apele/ Oarbe.../ Întinderi presărate cu alte/ Nuanțe/ Cheamă liniștea ascunsă/ Între plopii ce se agață de/ Cer... (Câmpia).*

Fluiditatea discursului liric asigură coerență în construcția unui volum care include texte scrise în perioade diferite ale creației și în stări de spirit alternante. Întrebarea care se pune la finalul scurtelor noastre considerații este următoarea: ascuns între vrafurile de cărți ale Bibliotecii publice brăilene, Aurel Furtună urzește un al doilea volum sau așteaptă să fie iarăși luat pe nepregătite de propria-i poezie?

Dan Bistricean

maizob

ADRIAN HAIDU

Dacă l-ai fi întrebat pe autorul romanului *Inimă sfărâmată*: “La ce dracu’ te-ai gândit când ai scris așa ceva? Și mai mult, ai gândit ceva când ai publicat ?” - nu te-ai fi așteptat la vreun răspuns, mai ales la unul inteligent. Dacă te uitai la chipul lui, nu o puteai face mult timp. Maximum câteva secunde, după care întorceai privirea brusc, ridicând în același timp mâinile, reprimându-ți apoi gestul, realizându-i inutilitatea. Sprâncenele însă îți rămâneau într-o poziție ciudată, nici ridicate, nici orizontale, sprâncenele parcă luau forma spiroidală a nasului autorului romanului *Inimă sfărâmată*.

Inimă sfărâmată... de ce ai alege un asemenea titlu? Te întrebai și rămâneai așa, în dubii, ca personalitatea dubioasă din fața ta.

Câte asemenea întrebări aveai în arsenal? Și totuși, o singură întrebare îți rămânea rezervată. De ce ai citit romanul?

Din curiozitate, îți răspundeai. Și atunci, e posibil ca și autorul să fi fost mânat de aceeași curiozitate?

Îți rămânea doar să uiți că ai citit, să uiți că ai cunoscut un om care a scris așa ceva, să te ridici și să îi spui un pseudo “bună seara”, și să pleci. La tine acasă. Să te întorci la viața ta. Să dai totul dracului.

Realizai în scurt timp că nu puteai da totul dracului, ceva te măcina. Te duceai frumos în bucătărie, îți pregăteai o cafea, prăjeai niște cartofi, presărai sare peste ei, dar gândurile se îndreptau mereu la aceleași întrebări, obsesive. Mâncai absent.

Îți luai ceașca de cafea și te așezai pe fotoliul tău, deschizând un curs ce trebuia învățat. Apoi, brusc,

Inimă sfărâmată

Îți aminteai tot ce aflasei în ultimul timp despre autorul romanului *Inimă sfărâmată*.

În primul an de facultate, ai făcut cunoștință cu el din politețe. Era genul de persoană pe care, dacă nu o cunoșteai, nici nu îți doreai să o cunoști.

În al doilea an de facultate, ai ieșit la o bere cu el și ai aflat că lucrează la un roman care va revoluționa conceptul. Vorbea întruna și într-una din ideile lui te-ai regăsit, ca o melodie într-o compilație.

În al treilea an de facultate, nu l-ai mai întâlnit la facultate. Te-ai dus la el acasă și ți-a spus că nu ar mai avea rost să continue studiile, când își va termina romanul, le va da el ceva de studiat profesorilor. Ți s-a părut cam radicală și riscantă opțiunea lui. L-ai dat dracului, aveai alte lucruri de făcut.

Sorbi puțin din cafea, și în zațul rămas acolo ți se pare că îi observi forma spiroidală a nasului. L-ai mai întâlnit la nunta lui. Genul de tipă care nu iese în evidență doar dacă se ascunde după zidul chinezesc. Altfel, prin fizic, atrage atenția ca un obiect luminat de un reflector pe o scenă într-o sală întunecată. Prin ceea ce spunea, te făcea să nu mai poți spune nimic, iar vocea ei spârgea tipare, timpane...

S-a măritat cu el pentru că îi citise romanul, încă neterminat.

L-ai mai văzut la lansarea de carte. Și de atunci, nu ai mai vrut să îl vezi. Ai aflat de la prietenii comuni că: în câteva luni, romanul lui a fost considerat cel mai mare fiasco, de la *Cronicile unei nebunii* încoace; că nu s-a mai putut angaja nicăieri pentru că nu avea studiile terminate; că soția... încă mai stătea cu el dar îi mânca zilele, pe care în prealabil le gătea la foc (cu foc) mic; că arăta groaznic și nu mai avea niciun prieten.

L-ai mai văzut apoi doar în romanul pe care i l-ai cumpărat. Avea o poză pe coperta din spate. Arăta ca dracu’, iar romanul era unul siropos, de un romantism atât de dulce, că, dacă îl citeai în timp ce beai cafeaua, nu mai puneai zahăr în ea. Iar titlul făcea toți banii... *Inimă sfărâmată*... Ce dracu’ e-n capul unora?

Dacă ai fi trăit, cumva, două sute treizeci și doi de ani, ai fi înjurat când ai fi aflat că romanul *Inimă sfărâmată* ar fi considerat unul dintre cele mai revoluționare romane ale tuturor timpurilor. Bineînțeles, la o asemenea vârstă, ai fi înjurat practic pe oricine și

orice. Dar mai ales pe academicianul care te-ar fi vizitat la spital. Te-ar fi întrebat pe un ton mieros: “ce mai faci, cum te mai simți, tatae? te tratează bine sora?”.

Apoi, ar fi apăsat un buton și un scaun i s-ar fi așezat sub fund, undeva aproape de patul tău. Te-ar fi privit în ochi și ar fi ridicat un colț sau altul al unei buze, spunând, pe un ton ceva mai săltăreț: “hai să îți dau o veste bună!”.

Te-ai fi gândit că îți dă o vestă, la vârsta aia, nu prea ai mai auzi bine.

“Îl mai ții minte pe fostul tău coleg de facultate? Ăla, care a scris romanul ăla siropos?” Ochii tăi ar fi prins puțină viață, de te miri de unde, că multă nu prea ar mai fi în tine, și ți-ai fi amintit cu groază de fostul tău coleg și romanul lui.

Academicianul ar fi început să îți explice noua teorie literară, preluată de la una din schițele lui Goethe. Ți-ar fi făcut un desen folosind un gadget pe care l-ai înjura, neștiind ce e și cum se folosește. Ți-ar fi desenat în spațiul din fața ta, cu acel gadget, un punct. Ți-ar spune: “în punctul ăsta, se află poezia primordială, veche de când Platon”, apoi ar mai fi desenat un cerc în jurul ei, arătându-ți cele trei mari genuri: liricul, epicul, dramaticul, și subspeciile care vin între acestea, unindu-le. Ar fi continuat să deseneze cercuri concentrice, pe care ai putea vedea linii ce se unesc cu punctul poeziei primordiale, ți-ar fi dat nume ciudate ale extraspeciilor literare găsite în urmă cu două sute de ani, apoi subspeciile care le unesc, țesând o pânză de păianjen beat.

“Dar - ar fi continuat academicianul dacă nu ai fi adormit - acestea sunt bidimensionale. Hai să îți arăt ce s-a descoperit de curând.” Și desenul ar fi devenit tridimensional și mult mai complicat. Punctul poeziei primordiale ar fi rămas acolo, dar atâtea linii reprezentând sub și extra specii de literatură ți-ar fi oboseit ochii, în tridimensionalitatea lor sferică.

“Ei, acum, ce a făcut colegul ăsta al tău de a revoluționat totul? Fiecare text are anumite trăsături ce apar pe schița asta sferică, tridimensională. Odată introdus romanul lui în aparatul ăsta, din sferă rămân numai acele linii și cercuri reprezentând caracteristicile romanului *Inimă sfărâmată...*”

Și academicianul ar fi introdus romanul în micuțul gadget, determinând sfera-literară să renunțe la caracteristicile neîntâlnite în acest minunat roman de dragoste. Linie cu linie, cerc cu cerc, din tridimensională schiță ar fi fost sfâșiați pixeli. Până când... s-ar fi conturat din ce în ce mai clar... smulsă parcă din piept sau dintr-un manual de anatomie... o inimă... sfărâmată.

Cronici de carte

În paginile care
urmează:

Tărâmul pustiit al lui Dan Bistricean

Dan Bistricean – Ochii din buzunare, Ed. Opinia, Brăila, 2009.

Ca orice poet părinte iubitor (cartea este dedicată fiului, „cel mai iubit dintre pământeni”, Horia-Ștefan), Dan Bistricean, suceveanul „devenit” și brăilean (născut în Bucovina românească la 25 iunie 1975; mai exact Suceava) încearcă (involuntar, instinctiv ș.a.m.d.) să-i „explice” urmașului la ce trebuie să se aștepte în „noua lume” ori în universurile paralele, ale artelor ori mitologiilor personale sau generale, uneori demitizante: „Sisif s-a săturat”, „Prometeu s-a revoltat” (p.41)... Dragii noștri copii, avem „peisaje”, „portrete”, „naturi moarte”: cu o „Natură moartă” se și deschide cartea... Este aproape o lume paralelă precum în lungul metraj de desene animate „Coraline”. Evident, în 15 versuri, ținând cont și de prozaicul situației... lirice (suntem în adâncul moderat al unui cimitir), nu avem bogăția horror-fantastică, culorile filmului: „Numărăm secunde de piatră/ întinși/ neauziți/ bănuși doar de subteranii câini/ veniți să răscolească/ lutul/ în căutarea miracolului/ solitudinea/ muzica ploilor/ în liniștea dormitoarelor definitive/ glasuri stinse/ repetând sacadat/ ca-ntr-un refren al cuielor/ în sfârșit singuri/ în sfârșit singuri.” (p. 13).

Titlul primului grupaj, „Trăsuri onirice”, oferă și el o cheie de interpretare. Poemul „Intermitențe”, al doilea, fiind exemplar în ceea ce privește suprarrealismul oniric căruia îi este frumos îndatorat iubitorul nostru de înțelepciune: „Fierul rece al sarazinului doarme/ suntem martorii unei trădări/ respectă cuvântul inchizitorial/ acesta este:/ *necondiționare*// fiii leopardului își vând colții/ unui anticar nebun/ i-am împrumutat brațul meu drept/ arcașului neîndemânatec/ cu el și-a croit drum/ către o moarte onorabilă// focuri aproape stinse/ odihnă/ înaintea retragerii umilitoare/ din fața memoriei/ vrăjmaș antropofag/ cruzimea și ironia sa.” (p. 14).

Precum observați, stilul este concis, aproape abrupt, nesentimental, uneori crochiul haiku-istic își cere dreptul (a se vedea p. 16, „Crepusul” ori p. 28, „Impresie”, îmbinând „gravura grayscale” cu colajele amintind de culorile vii ale unui Salvador Dalí. Câteodată ești ispitit să consulți un dicționar de simboluri ori de vise... Deșii...

Poetul vorbește cu sine însuși: „neprins în năvodul somnului/ cauți ziua/ cu două dimineți”... dacă ar fi să vorbim despre criza literaturii - ceea ce nu este cazul -, am căuta și noi textele vieții cu mai multe finaluri... or, la alt nivel existențial, Oblomovi, am contempla, într-o „Sahară urbană” (p. 31), deznădejdi nebune și am căuta „piepturi virgine”, însetați de sânge... Spuneam de mitologia personală a „nemuritorului” Dan Bistricean: „femeia cu ochi de vasilisc” (care l-a trimis în „sclavia somnului” un veac de singurătate - este o oarecare nostalgie după un anumit tip de singurătate în tom!; vezi: „sunt norocos de singur/ și n-aș vrea să revin/ acasă”, p. 40); copilul cu ochi mari de felină, caii bicefali, cei cincizeci de copii cu părul de aur (poemul „Timp-cascadă”, quasiblagian, evident, conține sâmburele unei micro-epopee: „Eram îndrăgostit/ fugisem cu ea în Egipt/ locuiam alături de măști/ departe de spaimele prezentului/ amorul nostru sfârșise fericit/ avusesem cincizeci de copii cu părul de aur/ toți cântăreți/ desăvârșiți/ la liră/ cântecele lor ireale stârneau furtuni de nisip/ și suflețele singurilor prieteni din ținut -/ târătoarele cu sânge rece/ într-o vreme eu murisem/ dar Ea trăia în continuare...” (p. 17)...

Un poem precum „Disoluție” („M-am văzut răscolind/ printre ruinele Unului/ și n-am găsit dect cioburile...”) îi poate întinde o capcană cititorului neatent (ca să nu spunem altfel), făcându-l să creadă, pardon, să se îndoiască de Credința

poetului... Ele este însă doar un cavalier plecat în cruciada împotriva Idolilor, rătăcit însă într-un loc în care aerul este înlocuit de cenușă „inspirată de trupuri/ lipsite de povara sufletului.” Apoi ajunge în Țara oamenilor cu o blândă (ca să nu zicem mediocră) existență („care nu seamănă cu nimic/ nici cu credința/ nici cu lașitatea”), nici reci, nici calzi; apoi în mijlocul nopții sălbatice și a fiicelor ei despuiate; trece prin incendii din mijlocul cărora se aud urletele zilelor însingurate...

Are grijă să-și pună șarpele-singurătate „în jurul gâtului/ ca pe-o amuletă”, să-și țină „ochii în buzunare” (Oedip predisus la compromis?), „să nu-i piardă în hățișul nevăzut” și ajunge, din când în când, la „marea promisă”. Sau Marea Promisiune ce-l așteaptă „pe drumul spre tăcere”... Drum în pustiu, pustiu-obsesie pentru scrierile lui Bistricean, în care arlechini sunt în flăcări, mărșăluiesc în flăcări; pustiu în care zeița tăcerii muncește de zor...

Da, într-un fel, Dan Bistricean este un Ulisse, un Oedip, un Orfeu al zilelor noastre iar lumile în care ajunge nu au prea multe speranțe... Este un Orfeu care *știe* că Euridike nu va fi salvată dar totuși caută soluții... Altfel n-ar mai scrie... Poate literatura... Poate cuvintele, Cuvintele „sisifilor străini de țara zădărniceii”...

Poetul se spovedește (un poem se numește „Spovedanie” dar nu numai din acest motiv putem concluziona „mărturisirea” sa), se spovedește recunoscându-și în final „capitulările” (așa se intitulează cel de-al doilea grupaj)... Da, copiii noștri trebuie să știe că oamenii sunt vrednici urmași ai lui Cain, Cel viclean spurcă umbra Atotputerniciei, că toți sărbătorim cu otravă zile ale neputinței noastre (cum ar spune poetic istoricul Arthur Tuluș, referindu-se la un 27 martie), că prietenii se surpă deseori „în beciul invidiei”, că sunt multe „măști de mucava” care „simulează viața”, că ne va aștepta un talcioc al umbrelor... Dar vom mai aștepta să le spunem copiilor toate acestea... Deoamdată vom mai fi păstori „la stâna nopții” și nu vom îngădui „fiarelor/ să sfășie pânțele/ visului curat”.

Tensiunea liric-existențială este bine strunită, dovadă de maturitate creatoare, se aruncă ocheade către antichitatea sapiențială dar și către un Tristan Tzara (p. 39), paradoxul apoftegmativ luând la D. Bistricean următoarea formă: „există ceva dacă nu poate fi cunoscut”... Se înțelege „că începutul e întotdeauna la mine/ sfârșitul/ la ceilalți” și că întotdeauna prezentul este „șubred mincinos”, „epuizat de euforie și ruină”. În alte timpuri, Dan Bistricean ar fi un extraordinar arhitect, de talia unui Gaudi ori a celui anonim ceh (probabil) care a ales să decoreze nu știu ce catedrală din Praga cu oseminte omenești și ar proiecta pentru o necropolă a viilor (alt titlu de poem, p. 49) o catedrală a neamurilor, oglindită întru lut, cu turlele spre centrul planetei, cu ieșire pentru noi, „frugalul prânz/ al pământului” direct la „cantina Tartarului (...)/ cu veșnicul meniu al zilei - limbă de moarte...”

În limba viilor, Dan Bistricean are un debut editorial remarcabil, volumul referindu-se, cu siguranță, și la ochii unui oarecare Dante Alighieri, nemuritor și el... Călătoria, noua călătorie prin cealaltă lume, ne aduce știri într-un „Tablou” (p. 53): „Malul Styxului a cedat/ miliardele de morți au apăsă pe el/ și catastrofa s-a săvârșit/ răposații stau acum înecați/ în apele măloase ale râului/ morți pentru a doua oară.”

Dacă nu ești foarte prins de sobrietatea scrierii, când ajungi la o „Parodie” (p. 54), înțelegi că totul poate fi tratat/ perceput și într-o astfel de cheie... Oricum, demiurgul rămâne mereu confuz și noi, ca toți morții, nu ne vom sătura de moarte... Ceea ce, sapiențial/săpânțial, este de tot răsul... sau demn de Edvard Munch. Munch, menționat într-un poem „Golgotă”

(p.62). Poem în care se nuanțează: Moartea poate ține doar trei zile, Moartea poate fi frumoasă, Moartea poate fi doar o femeie, într-adevăr, o Mumă arhaică în care intrăm pentru a ieși în „dimineața perenă” în care „orele s-au dus/ a rămas netimpul balansând/ ca un spânzurat.”

Important, dane, dincolo de „siberiana uțenie” este că „ești viu/ ești tatăl/ ești sclavul propriului fiu/ ești liber.” Chiar și numai întru Cuvânt și bucuria de a Fi...

- a.g.secară -

Miralia - poetizând între cer și pământ, între online și sertar

Sâmbătă seara, 6 martie 2010, în sala principală a clubului Sidex, Galați, Mirela Burhuc (Miralia ca pseudonim literar) și-a lansat volumele de debut, „Între cer și pământ” și „Poeme cu fragmente de pluș”, Ed. Opera, București.

Cunoscută mai mult pe internet, dezamăgită de cercurile literare ale orașului natal - Galați, Mirelei îi lipsește contactul imediat cu practica literară.

Vă invit în rândurile care urmează la o scurtă analiză a volumului „Între cer și pământ”. Poetizând la limita dintre „literatura de sertar” și „literatura ca destin asumat, publicabil”, poeta încearcă un joc, un joc poate indecis, un joc încă incert, undeva „Între cer și pământ”.

„Între cer și pământ” e un volum destul de consistent. Poetul George Asztalos semnează postfața. El remarcă un lucru esențial în ceea ce o privește pe Miralia: „melanjul amețitor de ritmuri clasice și moderne”. Pendularea nichitastănesciană între modern tehnologizat, magnetic, electric și „dulcele stil clasic” o urmărește într-adevăr pe poetă de-a lungul acestui volum. Sunt poeme întregi scrise în ritmuri clasice, clișee sau cuvinte ieșite din circuitul actual, ca „Alienare”, „Și joc și plâng” sau „Coșmar”. Am început, poate, cu ce e mai puțin reușit în volumul Miraliei. Pentru a avea o idee despre stilul poetizării, voi reproduce o strofă din poezia „Alienare”: „În cuiburi de argint, azi, ploaie / ca-ntr-un pocal ne -ndurător, / sorbindu-mi buzele-amândouă, / amețitor, amețitor”. Nu insist mai mult în această direcție, ci remarc doar că, poate, lipsa unui contact cu lumea reală a literelor, nu doar cu cea „online”, au făcut-o pe autoare să includă în volum și poeme într-un stil ieșit din actualitate.

Dar poetesa vine, conform principiului antinomic enunțat în titlu, cu reversul medaliei. E vorba de poeme actuale, desprinse cu doza necesară de curaj și nebulie din actualitate, din cotidian. Sunt poeme în care vedem o Miralia total opusă celei de mai sus, poeme ca „Dacă în timp, ploaia”, „Aruncați cu ce vreți” sau „În starea de criză”. Poeta, nici mai mult nici mai puțin, așteaptă ca ploaia „să corecteze absurdul” în demersul ei existențial în care „trebuie să se convingă că totul nu e un calambur”. Iată cum descrie poeta starea de criză, o criză concretă, de 2009, mai puțin acea criză nichitastănesciană, abstractă: „minciunile le transformăm / în furnizori de energie / și facem blocaje cerebrale la adevăruri”. În altă parte, „un gunoier cu fes mirosind a gaz / se tot pitește într-un colț / [...] rumegând cuvinte / sanguine”. Da, vedem o Miralia care își însușește actualitatea și se adresează contemporanilor, nu unor stafii ancestrale.

În alt plan remarc o altă antinomie. Poemelor dure, chiar ca metaforă, ca limbaj, li se opun alte poeme, fine, meditative, ca niște miniaturi japoneze. Poeme excelente, care încântă și

surprind, care dau volumului o savoare aparte. Amintesc aici „Rătăcire”, „Săgetare” sau „Ai fi crezut”. Iată cu ce prufunzime și delicatețe discută poeta despre cer și pământ în primul dintre poemele abia mintite: „Dacă cerul ar fi o tavă cu fructe / mi-ăș dori să fie mânuită / din când în când / de îngeri nepricepuți”.

Poemul „Între cer și pământ” este poemul manifest în viziunea autoarei. El dă titlul volumului. Dincolo de trupul material, poeta nu e decât ideea de ea însăși, idee ce ocupă, dilatată extrem, spațiul dintre jos și sus. Poeta nu are trup, ci doar cuvinte, șerpilor îi împletesc sărbători prin oase, poeta e doar un gând, un gând „altoit”. A altoi presupune o unire a două principii, unul al materiei vapoaze a poziei și al doilea al minții desprinse de trup. Amintesc pe final că mai există un poem care, în viziunea mea, ar fi putut fi un manifest. E vorba de „Pe aici nu se trece”. Poemul începe bine, cu emfază și zgomot, poezia este un câmp deschis, cuprinzând totul între cer și pământ, un spațiul fără prejudecăți, unde oricine poate intra, dar puțini reușesc să rămână. Din păcate poemul nu se termină la fel de bine și meditația rămâne supendată, undeva „Între cer și pământ”.

Trăgând o linie de final, cred că Miralia (Mirela Burhuc) este o poetesă talentată și cu un adevărat potențial. Cele două volume de debut, onorabile per ansamblu, nu sunt omogene, arată căutarea unei formule, a unei expresii, conțin atât poeme foarte interesante, cât și altele care lasă de dorit.

- Andrei P.Velea -

Tentația măștilor și (tr) aducătorul de daruri

-, Un prinț truver, cum altul nu mai fu, / Veni la hanul nostru de pe șleau, / Fără regret, dară cu ghiersuri ce-au/Mireasma altui timp decât amu ... //Veniți, dar oameni, să-i aflați tristețea/ Și taina din blajinile-i cântări!...“ (Poema prințului truver).

Cu aerul unui venetic temporal, manifest exprimat în versurile de mai sus, care deschid cu multă însuflețire aventura lirică a autorului, Andrei – Paul Corescu își asumă debutul în poezie cu a sa „Poema prințului truver”(Editura Arc, Chișinău, 2009 - 231 pag., preț neprecizat).

Descins dintr-un spațiu multicultural (România, Franța și Luxemburg), deopotrivă autor și co-autor, poetul de viță oltenească, colecționar și nu prea de premii și prețuri literare (atâtea câte să nu-i șubrezească fibra!), pare că transcede o anumită stare, configurându-i, pe deplin, după chipul și asemănarea sufletului său, un destin.

La o primă vedere (de la o înălțime considerabilă), cartea se prezintă ca fiind greoaie, stufoasă și prea puțin vindecătoare de dor de lectură de poezie.

Vinovat se face și autorul care comite îndrăzneala de a teauriza mai multe perioade - anotimpuri de poezie, fracturând, inerent, structura clasică a unei cărți, de altfel (la o lectură atentă) fascinantă.

Indiscutabil, rețin aerul de maturitate artistică a poetului precum și mișcărilor sale sigure printre varii areale culturale.

Cartea respiră în mod egal prin cele două secțiuni: odiseea prințului truver și fascinația traducerii (tălmăcitul fiind numit fericit de autor „(tr)aducătorul de daruri”). Afirmăm acest lucru deși, după criteriul cantității, secțiunea de traduceri este inferioară celei dintâi.

Oricum, ambele secțiuni considerăm că sunt într-un echilibru vital, benefic actului de creație.

Aventura propusă de poet este a *prințului truver*, rătăcitor lucid prin sarabanda măștilor: „Rând pe rând, prințul truver devine poet-navigator, pirat cu un singur ochi, rege ucis mișelește, rege de alb...fantomatic călăreț de fum...solomonar damnat, călugăr inițiat sau chiar Magistru Templier . Panoplia măștilor este completată, treptat, de noi posturi poetice:

aceea de spadasin-pictor...de munte tutelar...de cronicar ubicu al epopeii haiducești...”(Cuvânt introductiv). Există în această lucidă rătăcire a prințului o bucurie a spunerii ca și o sinceritate netrucată : „Tu ai mijit pe creanga mâinii mele/ Și-mi dai lumină din lumina bolții ...” (Poveste de primăvară); „Dar unde ești, acum, Ană voioasă?/Te-ai prins în misia anevoioasă/ De-a izbăvi un meșter ce mistria/O mânuia perfect...” (Baladă, iar și iar...); „Iubito, tu semeni cu prima iubită/Și carnea ta dulce pe carnea-mi se frânge”(Tu semeni) .

Secțiunea dedicată traducerii dovedește, cu asupra de măsură, *ușurința de orientare a autorului în varii areale poetice* dar atent a plecat asupra „spiritului” originalului.

Interesantă ni se pare a fi și crezul traducătorului-poet Andrei-Paul Corescu: „Dacă poetul își construiește-solitar-propria identitate, traducătorul de poezie intră -solidar- în comunicare (și în comuniune!) cu autorii poemelor străine.”Nu sunt de neglijat pentru propria evoluție destulele similitudini cu starea poetică însușită și indusă în corpul textelor din prima secțiune a cărții. Rețin echivalențele personale din Paul Verlaine („Amorțiii zori/ împart peste glie/Melancolici fiori/De sori în chindie./ Melancolici fiori/Mă cufundă-n beție” –Sori în chindie), din Charles Baudelaire(Iubite cetitor, ai inspirat vreodat’ /întru trândave jinduri și întru desfătare, /Tămâia, în biserici atocuprinzătoare,/Sau moscul, bunăoară, atât de-nmiresmat ?” – Parfumul), sau din William Shakespeare (Nu mă jeli când mă voi fi sfârșit, /Iar dangățul șosac va răsună, /Ci împrejur dă veste c-am fugit, /Din lumea strâmbă-n putregai a sta” -Sonetul LXXI). Pentru cei care se încumetă să citească un astfel de op, un roi de plăceri îi va aștepta la capăt.

- Valeriu Valegvi -

Coșava se întoarce...

Au trecut, cred, mai bine de trei ani de când scriam prefața la primul volum al *Coșavei*, care apărea în ianuarie 2007... Prim volum subintitulat „povestiri marinărești” și la care titlul cuvântului înainte era „Cele 1001 de zile ale *Coșavei*”. Între timp am mai scris trei texte care au fost prefețe sau postfețe la alte cărți ale domniei sale, scriitorul Maximilian N.Popescu-Vella, două dintre ele apărând „pe piața cărții” în anul 2009: „Un marinăruș, domn în Țara Românească” (Ed.Sinteze) și „Pâine și film” (aceeași editură)... Am mai scris și despre un alt roman istoric, dedicat lui Ștefan I Mușat, „Un domnitor european uitat pe nedrept” (aceeași editură, an de apariție 2008). În septembrie 2007 îi apărea primul volum din „Diminețile de cretă” iar în februarie 2008 cel de-al doilea. Despre aceste „Dimineți...” nu m-am pronunțat în niciun fel, necitindu-le în întregime dar, la o lectură aproximativă, sărind de la un capitol la altul, au dat aceeași impresie ca și la primul volum al *Coșavei* ori ca la „Pâine și film”... Conținutul acestor cărți este destul de eclectic (nu ne referim la romanțioasele monografii istorice!), trecându-se de la povestiri S.F. la jurnale, de la memorii la confesiuni ori povești

de dragoste ș.a.m.d. Calitatea literară variază și ea, fiind însă onorabilă din multe puncte de vedere, pagini memorabile fiind vecine cu altele care par a fi de ciornă...

În „Coșava II” însă, suntem martori la testul de maturitate al prozatorului, la câțiva ani buni după ce, se pare, a dat prioritate Literaturii în raport cu cealaltă mare dragoste a sa, Filmul... A avut vânt bun din pupa și noul căpitan al *Coșavei*, vasul-simbol (să ne reamintim de frazele de final ale primului volum: „*Coșava* nu a existat. Ca navă însă, o regăsim risipită în toată istoria navelor fluviale. Dacă personajele și povestirile sunt asemănătoare realității este o pură întâmplare...”); Gigi Șandrama-Taxy, i-a purtat noroc... Ca și frumoasa Angelica, antrenorul și căpitanul unei echipe de fotbal demne de o mare iubire... Veți înțelege de ce... de veți avea răbdare să citiți povestea unui echipaj problemă, care va deveni exemplu/exemplar pentru întreaga flotă fluvială românească (dar și dunăreană, de la Pădurea Neagră până la Deltă), fiind desemnat să participe cu nava lor la un concurs între țările dunărene, organizat la Budapesta... Acest concurs, împreună cu pregătirea pentru el, sunt axele principale în jurul cărora se clădește cartea... Axe puternice, care par a lipsi sau sunt prea multe în celelalte cărți ale prozatorului și cineastului Max.Popescu. Desigur, mai există povestiri intercalate, precum aceea a pontonierului Hristu, care-și pierde locul muncii, incendiat de către soția geloasă pe bună dreptate, dar acestea au legătură indirectă cu firul principal al acțiunii...

Dar să ne aducem aminte cine era... *Coșava*. Un „vântuleț obraznic” de la intrarea Dunării pe teritoriul României, cam din dreptul fostei insule Ada Kaleh, din punct de vedere geografic, evident, care nu se oprește „decât prin apropierea Turnului Măgurele sau a Zimnicei, după cum aflăm din capitolul XXV al primului volum. Ținând cont de modul în care echipajul reușea să-și păstreze demnitatea în regimul comunist, tratat oarecum cu umorul (în sens pirandellian) unui Milan Kundera (să ne gândim doar la „Gluma” sa!), este lesne de înțeles de ce numele navei a fost ales ca fiind *Coșava*. Ei - membrii echipajului, începând de la căpitan până la mascotele întru chipate ba de un țap, ba de o vacuță (sursă de bani albi pentru zile negre, ținând cont de criza alimentară prin care trecea România, criză alimentată pentru a nu se vedea criza morală din care nu mai ieșim nici astăzi, de Ignatul lui 2009!) ba de niște galinacee - sunt niște mici dizidenți, atât cât își permiteau mai toți românii simpli, înșelând statul cu diverse „afaceri”.

Bun povestitor, Max.Popescu menține trează atenția cititorului grăbit al zilelor noastre... satirizând exemplar din punct de vedere al filosofiei populare, diversele popoare ale Europei scăldate de către fluviul bătrân. Accentuând aspecte privind popoarele înfrățite de voie, de nevoie de către Marele Frate de la Răsărit: Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, uniune dirijată, evident, de Maica Rusie, care, printr-un joc incestuos metafizic, le devine și surioară.

Până să ajungă la Budapesta, membrii echipajului aveau să treacă prin multe pățanii și... activități patriotice: de la colectarea și valorificarea fierului vechi, înfruntarea grelelor ierni pe Dunăre, cu înghețuri teribile (dar și a controalelor ori a înscenărilor unor băieți binevoitori, care doreau să le pună bețen... zbuturi, mai ales după ce au aflat că vor reprezenta R.S.R. în întrecerea țării dunărene!), depășirea (prin fapte) a ispitelor erotice, colectarea reziduurilor tehnice și menajere de la navele maritime sosite în portul Galați (iată că ecologiștii de astăzi au avut niște vajnici precursori încă din regimul comunist!) ș.a.m.d. Avem de-a face cu „eroi, bișnițari, oameni” sau chiar hoți sau haiduci (dar, după cum aflăm din alt titlu de capitol, „dacă nu

furi, nu ai din ce trăi"!), după cum se intitulează un capitol... Oameni care ne sunt dragi, ne enervează, pe unii ajungem să-i detestăm (împreună cu membrii chipajului) dar care reprezintă o lume vie, redată simplu, fără înflorituri inutile, cu umor și înțelegere, bunăvoință de către Maximilian Popescu... Un prozator care și-a câștigat încet-încet, cu trudă, un loc într-o istorie a literaturii gălățene și nu numai, „Coșava II” fiind, și nu ne temem prea mult scriind aceasta, capodopera sa, aceasta neînsemnând că toate celelalte cărți ale sale n-ar avea pagini fascinante ori că, Doamne ajută, viitorul nu ar putea să ne rezerve alte surprize, prin cărțile deja anunțate de către autor...

Un fragment precum cel de mai jos exprimă în rezumat o epocă (nu chiar de aur) și o mentalitate, cât se poate de omenească, tinerii de astăzi putând înțelege foarte bine pe tinerii de atunci, dacă vor, așa cum tinerii de atunci ar trebui să înțeleagă pe tinerii de azi care nu suportă să li se vopsească idealurile în culori răsuflate, tinerii de atunci, astăzi persoane venerabile care, din prea mult omenesc, încearcă să se prezinte ca niște eroi ori să-și ascundă păcatele tinerețelor. Nu este cazul cu Max Popescu, de o sinceritate debordantă:

„Nu te mai mirai când, duminica, plaja de la gura Siretului, Cocuța sau Zătunul erau full de grătarele oamenilor muncii, pe care se frigeau fripturi uriașe de porc sau vită. Fumul ridicat de la sutele de **biftecuri** creau impresia unor adevărate bivouacuri. Oameni erau **fericiți în sărăcia lor**. Omul, **cel mai prețios capital**, era ținut ca bun de muncă prin asistență medicală gratuită, concedii cu bilete de tratament și odihnă acordate de sindicat la prețuri insignifiante, învățământ gratuit, echipament de lucru idem. Robotul românesc bine manipulat în ședințe de partid, uteme, sindicat sau odeus, era **tocat** pentru îndeplinirea planului de producție și mai ales să dovedească credință și dragoste față de **Conducătorul Unic**. Din când în când Statul, prin **organe**, mai prindea câte o babă cu doi, trei știuleți în traistă, câte o muncitoare cu o sticlă de lapte sau vin, câte un muncitor cu o pâine sau un kilogram de carne. Atunci toată presa vuia despre bunurile sustrase din **averea întregului popor**. Necăjiții primeau doi sau trei ani de închisoare. **Se bătea șaua să priceapă iapa**. Tăbăciți și trecuți prin dârmoane **haimanale** de pe **Coșava** acționau organizat, răzbuțând nedreptățile suferite, dorindu-și însă pentru ei și familiile lor o viață mai bună.”

Lucrurile se precipită (sau se calmează) din momentul în care „se aruncă zarurile”... *Comisia Dunării de la Budapesta solicită întreprinderea să desemneze un vapor cu zbatouri care să participe la parada și concursul vaselor cu aburi din țările riverane cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la înființarea Comisiei Europene a Dunării.*

De aici încolo, adică de la capitolul al XXVI-lea, se știe că sunt aleși cei de pe „Coșava” împreună cu vasul... Se vor întoarce pe scut sau sub scut? Iată premisele unei cărți de acțiune (sau de aventuri pentru tineret) care i-ar face să surâdă nostalgici pe autorii ori iubitorii unor filme precum „Concurs” (1982, regia Dan Pița) ori „Victory” (1981, regia John Huston, cunoscut la noi ca „Drumul spre victorie”)... Putem să ne gândim, așa cum spuneam și în anul 2006 și la Sven Hassel:

Căpitanul se prezintă la directorul ... *Escu cu o Notă de observații și Raport de necesar materiale*. Directorul tehnic era un tipicar. Nicio hârtie, fie adresă, raport, referat, deviz, plan de măsuri, corespondență, etc. nu trecea fără a fi citită o dată sau de două ori. Înainte de a da rezoluția, de obicei înscrisă în colțul din dreapta, sus, își așeza sub mâna dreaptă un șervețel din hârtie, după care, cu un toc elegant, așternea soluția adecvată. Apreciază minuțiozitatea cu care comandantul

vaporului *Coșava* a întocmit *Graficul de desfășurare a activității echipajului în perioada 1-10 septembrie a.c. în portul Budapesta*. Cele 30 probe cuprinse erau grupate în patru tematici: *Parada navală (10), Probe la cheu (8), Probe la larg (6), Probe la uscat (6)*. După lecturarea atentă a materialului îl întreabă pe Gigi Ș.T. de ce a estimat că din totalul de 300 puncte *puse la bătaie* de către Comisie, echipajul *Coșavei* va obține 250. Căpitanul răspunde prompt: *Domnule director, nu sunt convins că la capitolul Parada navelor vom obține punctajul maxim, deoarece poate apare imprevizibilul. Trebuie să vă spun că am hotărât să nu participăm la proba remorcher cu convoi, pentru a câștiga proba de remorcher expres. Vă mai raportez că la concursul de șah nu vom obține decât locul doi, la fel și la fotbal. Așa că vă rog să aprobați necesarul de materiale*. Se mai discută un timp și alte aspecte privind organizarea activității de pregătire a navei și echipajului pentru perioada 1 iulie - 20 august a.c. după care directorul semnează bonul de materiale. *Pentru garderoba domnișoarei Angelica, echipamentul echipei de fotbal și înotătorului, trusa de pescuit, păpușile, cadourile cu specific național, benzile cu muzică românească, magnetofon, aparat de fotografiat și... era să uit echipamentul luptătorilor de skandânberg, am scris aici vă adresați sindicatului. De la 1 iulie începeți pregătirea vaporului și antrenamentul impus de concurs... (...)*

Iată-i pe *leproșii* Navromului porniți cu dreptul într-o mare încercare! Se simțeau mândri dar și emoționați de încrederea acordată. Căpitanul mergea, cântând ca pentru sine o veche arie din opereta *Voievodul Țiganilor: Tot ce v-am povestit/ Este greu de împlinit/ Dar de vrei să răzbești/ Reușești, reușești...* Vă asigur, pentru toți cei care mai cred în farmecul aventurii... literaturii (mărturie sau nu), M. Popescu nu vă va plictisi dacă într-adevăr iubiți oamenii, oamenii și viețile lor mereu gata să intre într-un concurs oarecare... La buna lectură! Ultimele capitole vă vor purta peste încă un deceniu și jumătate, adică în strălucitele vremuri ale tranziției de după 1989... Amărăciunea se împletește cu bucuria de a trăi, așa se simte în textul lui Popescu: „Începuse goana după aur. De sus până jos, sau, mă rog, de jos până sus, cei din rândul 2 și 3 se închinau *Vițelului de Aur*. Nemaivorbind de *meseriașii din fosta Cooperativă*, care se puseră pe deschiderea a tot fel de *seneceuri, sereleuri* și alte *euri*. În portul Bază, ca de alt fel pe toată Dunărea românească, lideri de sindicat sau nu cumpărau într-o veselie nave și alte bunuri pe mai nimic, dacă nu chiar de pomană. Începuse privatizarea, o acțiune la care participau **numai cei care aveau bani**. De unde? Că înainte erau săraci lipiți. Din *Pădurea cu Bani, săraci lipiți*, dezgropau găleți cu bijuterii și bancnote de culoarea verzei. Și din alte locuri tainice **bani negri pentru doritele zile albe**.”

Coșava și alte vapoare vechi au fost propuse pentru casare ca nerentabile. *Fier vechi, mormane de fier vechi, uzine, fabrici, parcuri de nave, vagoane, etc,etc, o nebunie care plutea peste Țară*. În ziua aceea de după cutremurul din 24 Mai 1990, Căpitanul primise ordin să *ducă* vaporul la Zona Liberă pentru tăiere ca *fier vechi*.”

Unde este bucuria de a trăi, poate veți întreba? Dacă vasul „Coșava” se va salva veți înțelege... Poate și dacă omul, în general, se poate salva prin literatură...

Odiseea *Coșavei* va continua atât timp cât va mai exista Dunărea. Și oamenii ei...

- a.g.secară -

Nostalgi de colecționar

Pasiunea mea de colecționar mi-a purtat pașii prin multe locuri și privirea iscoditoare m-a făcut să descopăr multe lucruri interesante și frumoase. S-a dus vestea că adun multe și de toate și mi-au sărit în ajutor prieteni și cunoscuți. Și uite așa, amețită de emoție, mă întorc în timp și cu sfială, ridic vâlul de pe... povești și oameni care au fost...

Pe masa mea de lucru se înșiră cumiți fotografii vechi și un fragment dintr-o pagină de ziar; toate consemnează același eveniment: Tecuci 1932 - „Balul de Carnaval al Societății Amicii Teatrului” finalizat cu alegerea *Miss Tecuci -1932*.

Parcurg curioasă fragmentul de ziar păstrat cu grijă de d-na Tincuța Mândru, pensionară din Tecuci, nepoată a uneia din frumusețile vremii, care mi l-a împrumutat: este o parte dintr-o pagină, una din cele opt, ale publicației *HABIMAH*, publicație ce „apare sub direcția unui comitet”, „are Redacția și Administrația pe str. Ștefan cel Mare 207” și pentru care se pot face abonamente cu „lei 80 pe an” (culeg aceste informații de pe manșeta de sus a paginii). Din cuprins, înțeleg că această publicație aparține comunității evreiești din Tecuci, lucru confirmat și de numele personalităților enumerate în articole și de conținutul celorlalte materiale care se pot citi: „Gânduri de Pesach” de Herman Edelstein și „Serbarea școlară”. Într-un fragment de articol semnat „un evreu” se vorbește despre comunitatea evreiască și despre problemele ei: „...copiii evrei să nu mai fieși să dea examen la sfârșitul fiecărui ... școlar spre a trece dintr-o clasă înaceastă trecere să se facă pe.....notelor obținute în cursul anului”. Supărat, semnatarul articolului încheie: „Comunitatea nu e pașalâc, ea nu aparține nici d-lui X, nici d-lui Y, ea este a evreilor și deci ei trebuie să aleagă”.

Cea mai mare parte a fragmentului de ziar se referă însă la concursul pentru desemnarea lui *Miss Tecuci 1932* desfășurat la Balul de Carnaval al Societății „Amicii Teatrului”, desfășurat la 6 martie 1932 și considerat de semnatarul articolului „*unul din cele mai reușite baluri din acest Carnaval dat de Amicii Teatrului. Eveniment deosebit în viața comunității, balul este organizat cu mult fast: „Saloanele Comunității feeric luminate și decorate cu ghirlande, iar pereții, scena și lojile împodobite cu covoare frumoase, dând un aspect măreț frumoasei săli, aranjate cu mult gust, care deși cea mai mare din oraș, totuși era neîncăpătoare pentru admiratorii acestui bal care au răspuns într-un număr atât de mare. O avalanșă de măști și de costume sclipitoare împreună cu luminile colorate și lampioanele japoneze din loji, au dat balului un aspect ca din basme.”* Urmează prezentarea juriului din care nu lipsesc personalități ale vremii prefectul județului Ștefan Corodeanu-președinte, d-na avocat Sechelarie, d-na Sofica Rabinovici, procuror Daraban etc. Dar cel mai important și mai așteptat moment al Balului începe la ora 1 și jumătate: alegerile pentru *Miss Tecuci - 1932*. Este prezentat juriul format din 19 personalități ale Comunității doctori, avocați, profesori, căruia i-a revenit dificila sarcină de a alege pe primele trei „misse” ale orașului. „După o deliberare de o oră, consemnează reporterul,

s-a proclamat „Miss Tecuci 1932” pe d-ra Virginia Mucenic, Miss Tecuci II d-ra Paulica Horovitz și Miss Tecuci III - d-rele Leicuța Steinberg și Carolina Moscovici. Publicul a ovaționat îndelung Missele iar balul a continuat până dimineața la 7 și jumătate cu „surprize, tombolă, bazar, baloane, ruletă, bar”. Urmează în încheierea articolului liste cu cei care au asigurat buna desfășurare a balului, doamne și domnișoare cunoscute de comunitate...

Privesc cu nostalgie fotografiile celor trei „Misse” locul I, II, III, și nu pot să nu mă gândesc la cât de mult s-au schimbat standardele frumuseții: de la pieptănătura cu cărare pe mijloc și părul vălurit pe tâmpile, ovalul feței marcat de forma de inimioară a gurii înșângerate, la formele nu tocmai subțiri ale trupului, (se pare că mărimea nasului nu deranjează pe nimeni!), totul vorbește despre un soi de bunăstare și de pace interioară care astăzi lipsesc tinerelor participante la concursurile de frumusețe. Ținuta este completată de rochiile lungi cu talie joasă, cu volane și decolteu modest marcat de bijuterii discrete. În tot, „missele” Tecucului din 1932 ne dezvăluie o lume cu canoane ce sugerează bun simț și cuminenie în gest, atitudine, prezență.

Pe verso, fotografiile păstrează dedicații arc peste timp: „Cu toată dragostea, scumpei și drăgălașei Virginica, de la Paulica, 10 IV -'932 și destinatară: *Dulcei Miss Tecuci Verginica Mucenic* (fotografia poartă marca salonului „Foto Modern Tecuci”). Cu scris mărunț, caligrafic, unul dintre membrii juriului, domnul Mayer Mandel scrie următoarea dedicație: „*Frumoasei alese, d-rei Virginia Mucenic, distinse salutări și amintiri plăcute, întipărite din seara de 6 III 1932, când ați fost proclamată Miss Tecuci 1932 I-a, de către juriul numit la Carnavalul Societății Amicii Teatrului dat cu concursul Realității Ilustre. Mayer Mandel, Tecuci 13 III 1932*”.

...O pagină de ziar îngălbenită de vreme, câteva fotografii în sepia peste care timpul a lăsat urme... Toate povestesc tăcute despre oameni și locuri care au fost și care rămân încă doar în pagini de album. N-am făcut decât pentru o clipă să le aduc la lumina zilei pentru ineditul lor dar și pentru o scurtă pauză, un moment de tihnă în vremurile acestea care ne-au amețit de tot „cu balul lor”.

Ionut Kheles & Lucian Constantin
(detaliu)

Arborele

Existența multiseclară a omului într-un mediu în care prezența arborilor, a pădurilor i-a influențat viața și evoluția, a dat naștere unei bogate simbolistici arboricole, arborele/pomul ajungând să fie prezent în mai toate mitologiile lumii. În simbolistica universală, arborele reprezintă o „axă a lumii”¹, unind cele trei niveluri ale cosmosului: cerul (prin coroană), pământul (prin tulpină) și lumea subterană (prin rădăcina sa).

Arborele mai simbolizează regenerarea naturii, dar și reînnoirea timpului. Anumite specii de arbori erau sacralizate și deveneau temple, altare sau imagini ale divinității, în religiile de tip dendrolatric. Un prim exemplu îl întâlnim în cosmogonia vechilor germani. Arborele Yggdrasil, situat în centrul Lumii, simbolizează și în același timp constituie Universul. Vârful său atinge cerul iar ramurile sale îmbrățișează lumea. Una din rădăcinile sale se întinde în țara morților (Hel), alta în ținutul uriașilor și a treia în lumea oamenilor. Se mai spune că fiecare din cele trei rădăcini se împlântă în câte un izvor². Încă de la apariția sa, Yggdrasil a fost amenințat cu distrugerea: un vultur îi devoră frunzișul, trunchiul său începe să putrezească și șarpele Nidhog îi roade rădăcinile. Într-o zi din vremurile viitoare, Yggdrasil se va prăbuși și acesta va fi sfârșitul lumii (ragnarök). În mitologia nordică însă, Yggdrasil se cutremură, e greu lovit, dar nu se prăbușește. Doi oameni au fost înțelepți cățărându-se în crengile copacului, ascunzându-se în coaja groasă, chiar în clipa în care Surt începuse să-și rotească sabia de foc împotriva universului. Acești oameni, un bărbat și o femeie, vor supraviețui, din ei născându-se oameni ce vor umple din nou pământul³. arborele este, în acest mit, cel care salvează omenirea, asigurând perpetuarea speciei umane și a celei vegetale, implicit.

În teologia creștină, Arborele binelui și al răului este cel din care va fi fost făcută Crucea purtată și pe care a fost răstignit Mântuitorul Hristos. Crucea este identificată sau se substituie Arborelui Cosmic; ea este descrisă ca un arbore care „urcă de pe pământ în cer”, copac veșnic ce „stă în mijlocul cerului și al pământului, sprijinind cu tărie Universul”, „arborele vieții plantat pe Golgota”⁴. Numeroase texte patristice compară Crucea cu o scară, cu o coloană sau un munte, expresii caracteristice pentru „Centrul Lumii”. Imaginea Crucii ca Arbore al binelui și al răului își are originea, desigur, în tradițiile biblice. Dar prin Cruce- ca „Centru al Lumii” - se operează comunicarea cu cerul și în același timp întregul univers este „salvat”. De aici, de la noțiunea de mântuire se reiau și se completează noțiunile de înnoire perpetuă și de regenerare cosmică, de fecunditate universală și de sacralitate, de realitate absolută și în cele din urmă de nemurire, toate fiind noțiuni care coexistă în simbolismul Arborelui Lumii⁵.

În mitologia celților, întreaga natură este pătrunsă de forțe miraculoase. De aici credința în puterea magică a unor elemente sau fenomene ale naturii. Fiecare trib își avea arborele său sacru, plantat pe locul unde se făcea alegerea regelui tribului. Asemnea Arborelui Lumii (Axis mundi), și acest arbore al tribului „se considera că este plasat în centrul respectivului teritoriu tribal, garantându-i securitatea și integritatea”⁶.

La numeroase popoare sau triburi, în cazul riturilor de trecere prezența unui arbore este absolut obligatorie, copacul fiind considerat un înlocuitor al unuia dintre participanții / personajele de primă importanță ale ritualului (în acest caz, unul dintre miri). Astfel, la populația kol din Bengal, există „căsătoria cu copacul”, nunta aceasta simbolică fiind o ceremonie de inițiere și, totodată, de agregare la clanul totemic⁷. Totemul,

imaginea protectoare al clanului respectiv este aici un arbore. Și la români, în acest rit important de trecere –nunta – semnalăm prezența pomului (a bradului, în multe zone); ca „Axă a lumii”, „Arbore al vieții”, el are conotații numeroase și importante în plan simbolic: element ce ține de/influentează fertilitatea, fecunditatea, de înnoire permanentă, de echilibru și verticalitate, de constanță și neperisabilitate. Omul și pomul devin două entități cu o evoluție de multe ori asemănătoare.

Un alt obicei, ce nu-l găsim în cununia propriu-zisă, ci în nunta simbolică- având tot un arbore în centrul său semnalează Simion Florea Marian în unele sate din Transilvania, mai ales în Munții Apuseni. În situația în care fata rămâne însărcinată înaintea cununiei, noua stare survenită făcea imposibilă, în mentalitatea populară, îndeplinirea dărilor obișnuite de nuntă, ele fiind înlocuite cu un ritual simbolic; pentru a marca totuși ritualurile ceremoniale, exista obiceiul „cununiei cu salcia”.Astfel, fata vinovată era luată de două femei mai vârstnice, care o duceau la o salcie sau un plop. Aici îi împleteau părul ca la neveste și i-l înveleau cu broboada, mergând în jurul ei și zicând de trei ori: „Cunună-se roaba lui Dumnezeu cutare cu salcia”.(sau cu plopul). Prin acest ritual (batjocoritor, la urma urmei) fata era considerată nevastă, dar fără a primi cununia miresei⁸.

Tot la români (având însă o răspândire cvasiuniversală), în mai multe zone, practica rituală a „nunții mortului”, realizează în plan simbolic nunta, acest ritual de trecere neîmplinit din cauza unor conjuncturi tragice. Și aici, arborele este un element extrem de important. La moartea prematură a unei fete sau fecior, șapte sau nouă flăcăi pornesc spre pădure pentru a tăia bradul (brad pe care îl găsim și în ritualul nunții, dar cu alte conotații), „să-i vegheze la căpătâi somnul de veci”. „Se alege un brad tânăr, lung de patru până la cinci metri și se curăță de crăci până aproape de vârf, unde i se lasă o coroană mică. Flăcâii iau bradul și pornesc cu el spre sat. În drumul lor, fetele se alătură convoiului, cântând cântecul bradului, și-l petrec până dincolo de hotar. Bradul este împodobit cu flori, panglici colorate și clopoței. În unele părți se pun în brad și obiecte de-ale celui mort, de pildă inele”⁹.

Arbore al Lumii, Arbore Cosmic sau Arbore al binelui și al răului, Axă a Lumii sau Arbore al Vieții, arborele este plasat în centrul universului nostru și, la fel ca și celelalte elemente (apa, pământul, focul și aerul), indiferent sub ce nume generic îl întâlnim, influențează de cele mai multe ori în bine- miracolul existenței umane.

Ioan Horujenco

Note:

1. Ivan Evseev. Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească, ed.Amarcord, Timișoara, 1998, p.34.
2. Mircea Eliade. Istoria credințelor și ideilor religioase, Ed.Șt.și Enciclopedică, Buc.1981, vol II, p.155.
3. Mitologia nordică, Mituri și legende povestite de Elena- Maria Morogan, Ed.Enciclopedia, Buc., 1992, p.209.
4. Mircea Eliade, op.cit., volIII, p.388.
5. Mircea Eliade, op.cit.vol.II, p.388.
6. Ovidiu Drâmba, Istoria culturii și civilizației, Ed.Șt.și Enciclopedică, Buc.1992, vol.2, p.43.
7. Arnold Van Gennep, Riturile de trecere, Ed.Polirom, Iași, 1996, p.120.
8. Hai la nuntă. Mică enciclopedie a ceremonialului nupțial în documente radiofonice. Alcătuită de Ion Moanță, Ed.Casa Radio, Buc.,2003, Art. Nunta simbolică, autor Nicolae Cojocaru, p.57.
9. Ilie Moise. Confrerii carpatice de tineret. Ceata de feciori, Ed.Imago, Sibiu, 1999, p.151.

Ioan TODERIȚĂ
despre “O antologie a literaturii
gălățene contemporane”

Ion Potolea

Motto: Începutul oricărei lucrări determină infinitul nesfârșitului ei (T.I)

Un volum de proză: **Privirea ghepardului** (2007). Un volum de poezie: **Domnul cu joben** (1991).

Proză și poezie scrisă la limita optimă a detaliului expresiv. Iată, din **Privirea ghepardului**, cum arată lumea și epicul ei: „De la casa arătoasă încă de pe vremea copilăriei mele, a lui Modiga, eu, (dublă așezare statică) care înaintam prea grăbit în fața celorlalți, am mers mai încet (dublu atribut dinamic). Nu mai era mult. (conștiința timpului). Se vedea peste gard de-acum streășina de stuf a casei bunicului. Porțile mari ale ogrăzii erau larg deschise (și) nefiresc (de larg), pentru că(?)păreau să aștepte vreun car și bunicul nu mai avea car de vreo șase ani.(frază ușor nesintactice, abundente în detalii precise, încrezătoare în amănunte posesoare de spațialitate atemporală). Mama se desprinsese de noi, aplecându-se ușor înainte și am văzut-o deodată, alergând la vale, prin ograda înclinată (?), fluturându-și mâinile prin aer.(patru trepte dinamice atribuite mamei: abundență specifică scriitorului în construcția fragmentelor descriptive)...Tatăăă...ăă...!Bunica se oprise rezemată de porțița grădinii (ușor nedeterminat locul bunicii în acest peisaj) cu aceeași privire mioapă și flămândă îndreptată spre noi, din alte dăți, să vadă mai de aproape (din nou timpul și spațiu sunt în pereche, în diadică măsură a a relevanței mișcării personelor pe scena dramaticului și iminenței lui) care mai suntem, dac-am mai crescut și după asta numai își clatină capul, (frumoase, ordonate scufundări ale bunicii în așteptarea celor dragi) parcă într-o tânguire de ea singură înțeleasă, și spunea: - Apoi,...dragii mămuțuți!... Și-apoi tăcea brusc, parc-ar fi spus totul cu asta. Așa spuse și-acum. Noi ne pierduserăm în odaia mortului”.

Tot în acest text, scriitorul, dincolo de armonia proporțiilor, detaliilor spațiale, temporale, portretistice, furat de abundențe, cade în supraabundență, diminuând confluențele scrierii veridice. Fiind că proza domnului Ion Potolea este o întoarcere în realități bine memorate, rădăcinate afectiv în cuvânt eliberat de prejudecata, de fantasma simbolului salvator, atât cât el să vorbească, să traseze „ultima linie rerum.”

Incontestabil, orice text poate fi îmbunătățit. El, însumat spațial, poate „scăpa”, „cădea” în conflict cu „spațiile locale”. „Se vedea peste gard streășina casei bunicului”și „porțile erau larg deschise”, sunt detalii spațiale în conflict. Mai mult, „mama alergă la vale”, implică imposibila vedere a „streășinei de stuf a casei”, înainte de a fi trecut de „porțile larg deschise”.

Nesintaxa de care vorbeam în „bracket”, în „paranthesis”, se referă la construcția: „porțile...erau larg

deschise și nefiresc pentru că părea...”. Mai corect ar fi fost:”porțile erau larg deschise, nefiresc de larg, pentru a aștepta vreun car cu boi, fiindcă...”

Nedeterminarea așezării „bunicii în ogradă”stă în propoziția: „Bunica se oprise rezemată de porțița grădinii”. Unde era grădina? Din ce stare se oprise bunica: a mersului prin grădină, a mersului prin ogradă. Propoziție ce ar fi eliminat aceste ambiguități prin formularea ei astfel: „Bunica, văzându-ne, se oprise înainte de porțița grădinii...”etc

La fel expresia „cu aceeași privire mioapă și flămândă îndreptată spre noi...să vadă mai de aproape care mai suntem...”intră în conflict logico-semantic cu „bunica”ce se oprise în poartă”- semn că vedea hipermetropic, deci nu mai avea nevoie de „privire flămândă”.

Cei doi „parcă” și parc-ar”, puteau fi deasemenea eliminați astfel: într-o tânguire”.

În poezie, Ion Potolea, este un (mai) înverșunat pictor al detaliului liric, cu ușoare tente postmoderniste.

În **Concertul de jazz** „bunica mai cârpește ciorapii în calea lactee, /bunicul mai duce boii la apă/, tata se-ntoarce zgribulit din biserici ca din ziua de leafă”, în **Pescajul zilei** „vine greața chiar la micul dejun”, în **Poemul ca o senzație tare**, „sobolanii zburdă-n mandolină”, iar în **Domnul cu joben**, (titlul unicului volum de poezie) „pe-aici n-a trecut niciodată un tren/ degeaba aștepți înghețatule domn cu joben”.

În poezia epică a **Domnului cu joben** apare și o „doamnă” în noi ipostaze nominative:„Domnule, Doamnă nu cumva m-ați întâlnit acum/o mie de ani/ Vă amintiți, ploua, purtam pelerină / aveam o cicatrice lungă pe față/ dar, de-atunci atâția morți mulțumiți”.

Imagini ale unui „corsar-lup de mare”, răzbunător pe aristocratul timp efemer, „crai de curte veche” la răspântia timpului diurn.

Ion Potolea este imaginea poetului și prozatorului; doi în unu, într-o frumoasă conviețuire în răspântia cuvântului bine-cuvântat.

Maximilian N.Popescu Vella

Motto: A gândi intuitiv înseamnă a gândi în durată (Henri Bergson, introducere în metafizică)

Vapoarele scriitorului Maximilian Popescu se leagănă azi în *Pâine și Film*. Ele, vapoarele, cele din cărțile anterioare „pâinii și filmului”de azi, sunt sanctuare ale spiritului înălțat în velă și rândunică, de un catarg înflăcărat, în pânzele luminii judecăților tărâmului pământesc, țarm veșnic dorit al reîntoarcerii, al evadărilor ființei din ființă.

Am trăit și eu cu văsla în mâini, în barca lacului Brateș. Ori cu patine de os în tălpi, lunecătoare în oglinzile lui, în multe ierni năprasnice, geruite dinspre Prut, dinspre Basarabia, dar nu am văzut nicio corabie, în ochii sufletului meu, decât după ‘89.

Numai tata, născut în 1901, însurat cu mama în 1918, ne vorbea uneori nouă celor doi frați, despre un loc de fugă a lacului în Dunăre, numit Ghimia, fără a ști că Soarele nostru răsărea acolo sub ochii rusului prădalnic, sub gardul de sârmă a imperiului sovietic.

Ghimiile mele și ale altora au devenit Speranțe, nave speranțe, făcătoare de minuni, navele- „spirituale” ale învolburatelor călătorii veliere, maximiliene.

Despre ele vorbește, cu dreaptă și înțeleaptă orânduire a cuvântului în cuvânt, scriitorul Max-Vela, ca într-o ceremonie a iubirii în cărți testament. Cum?

Plecat, în „jurnalele” sale de ieri, cele scrise de un copil al Deltei, de un „căpitan” pe fluviu ezoteric, de un „cinefil al pâinii”, veșnic proletare. „Jurnalele” sale de scriitor consacrat istoriei nemuritoare a galaților și a Dunării de mai jos, de mai sus decât noi, aperceptibil fluviu temporal.

Cine-romanul, propus de scriitor, este rezultatul descompunerii imaginii „mișcătoare” în foto-secvențele-13 pe secundă- a compunerii ei. Titlul acestor diegeze ne luminează de la început calea privirii în/pe fotografie. Fiecare poveste are tâlcul ei, isprava ei povățuitoare, dar și noi elemente dinamice, ce vor constitui istoria „filmului și pâinii” (în **Pâine și film**), drumul plutitor al corăbiilor cardinale (**Coșava**) în orizontul amintirilor infidele, germinative de „memorii-marinărești. Oarecum, într-o peliculă fotografică: proiecția figurilor umane distrug planul, în favoare spațiului, fizionomiei contemplative, în sprijinul clarității, semnificației des-robirii ideilor tematice. O peliculă alb-negru de film mut care vorbește prin gestul și gesticulația umbrelor în umbre, luminii iluminată de candela unui soare îndepărtat: sufletul scriitorului gânditor pe lume, pe lumea în care trupul, cândva, a îndrăznit să se înfrupte din omenească și testamentară prigonire în timp.

Fiecare „cadru”, „secvență-narativă”, fixează argintul rostirii, din apele călcate în picioare arhimedic, cules, parcă, din volbura înălțării lui în pânzele neantului plutirii pe valurile amintirii.

Scriitorul Popescu Maximilian Vela este deasemenea un maestru al scenariilor, un regizor experimentat în desfășurarea spectacolului dramatic al ideii-tematice.

Iată povestea, scena sacro-profană a Dumnezeului muzicilor trăitori în stalinism, din fragmentul **Am regăsit vremea pierdută** (din romanul **Pâine și Film**):

„După moartea lui Lenin, parcă prin '25, ba nu prin 24, Tătuca s-a gândit să-l scoată pe Dumnezeu din capul rușilor pravoslavnici. Aici, Boris Mihailovici, făcu o pauză, bău până la fund (țuică din ulcică), se închină cu evlavie (*își făcu evlavios cruce*) cerându-și parcă scuze Bunului (*prezent la masă*) pentru ce avea să ne povetsească. Cu dosul mâneții (*drepte*) de la cămașa înflorată(*își*)mângâie mustața căzăcească și barba ca o mătură. Continuă: Mujicii, a căror speranță rămăsese numai Dumnezeu...după câți ani de colhoz, erau adunați în țarcuri sau hambare acoperite, construit în grabă **cu destinația** de săli de cinematograf. (expresie improprie, anacronică chiar, în gura unui alt mujic) **Tavanele erau mobile** (sic?). Serile de vară nu puteau răci tabla încinsă de soare **de(?) peste zi**. Deschiderea acoperișului aducea o undă de răcoare peste **sătenii(?)** adunați să vadă filme **despre marile realizări** staliniste. În a treia sau a patra seară, colhoznicilor li se interzicea (interzise) să **mai** plece la bordeie. Ținuți în picioare, crăpând de sete, înnebuniți de căldură (între timp se închise tavanul) țărani erau îndemnați să se roage lui Dumnezeu pentru a fi salvați. În cor. După două ore de rugă neîntreruptă **bieții oameni** amuțeau. Nekavediștii aprindeau farurile mașinilor și cu autonametele la șold (*ii*) îndemnau (?) **pe sărmani** să reia rugăciunile de la început. **Geaba**, Dumnezeu nu era acasă. Spre dimineață se iveau un tânăr propagandist, **cu părul în vânt și ochi strălucitori** (*cu păr zburlit și ochi răi*). Ținea o **pâlnie electrică(?)** în mână (într-o mână sau/și pe gură!). v-a ascultat Dumnezeul vostru? Boji, boji, zavtra toji(?). Ia rugați-vă lui Tătuca (tătuca)Stalin. Oameni oboșiți,

nemâncați, însetați, dar mai cu seamă speriați, începeau să se roage cu lacrimi fierbinți și voci frânte (oamenii oboșiți de rugăciune se rugau, din nou, în lacrimi). Dă-ne apă și pâine, Tătuca(!) Și ne iartă greșelile (*greșalele*) noastre și nu ne pedepsi, Tătuca(!) Tavanul mobil se deschidea (*se deschise*) încet, foarte încet, lăsând să pătrundă lumina difuză a zorilor. De sus, odată cu aerul curat, ploua („?”) cu bidoane de apă, pâine, slănină și saci cu hrișcă. Minunea se înfăptuise. Dar canaliile nu știau un lucru. Mujicii se duceau acasă și înainte de a se apuca de băut sau (*de*)mâncat, sărutau icoanele străvechi (*Dar canaliile nu știau că mujicii întorși acasă sărutau icoanele ascunse în casele lor*)

Dincolo de scenariu bine ticluite, scriitorul concepe povestea cine-filă cu mare grijă la cuvântul monologat.

Textul literar, calitatea lui interpretativă, pune în valoare stilul calitatea comunicării, relațiile dependențelor veridice estetice, gramaticale. Sunt multe observații de făcut, din acest punct de vedere, pe textele-cadru narativ ale scriitorului M.P.Vella.

Epatarea de dragul unui lirism lacrimogen nu este suficientă „stărilor psihice colective”. Variantele de îmbunătățire a acestora sunt la îndemâna scriitorului numai prin reluarea atentă a scrierii „de nivel zero”. Printr-o nouă scufundare în adâncul înțelesului, sensului, reflexiei cuvântului primar, intuiției în prag de reprezentare.

Cele scrise de mine în „parantezele verzale” sunt posibile substituții în text. Ele privesc eliminarea (ne-)determinărilor unor actanțe ori suprimarea construcțiilor patetice, numeroase la Max Vela, în favoarea tușei, revelației unor adevăruri ne-calofile. Concret, „propagandistul cu păr în vânt și ochi strălucitori”, riscă să fie un „Făt frumos-binefăcător”, în loc de a fi un om rău. „Pâlnia electrică, ținută în mână, nu poate vorbi oamenilor decât...dacă mâna cu pâlnie stă pe gură. „Tavanul mobil” prea seamănă cu un „pod rulant”, prea modern în arhitectura rurală de atunci. „Cu destinația”, „marile realizări”, sunt supraneologisme anacronice. Ele au apărut mai târziu în limbajul comunist.

Dincolo de aceste observații-analiză pe text, din care putem extrage mici învățăminte, la o adică, proza domnului Maximilian Vela face istorie, dizidență și nostalgie, încurajându-ne întoarcerile în timp, într-o posibilă revoltă pe muțenia conviețuirii cu lacăt la gură și pistol în ceafă.

Scriitorul Maximilian Popescu Vela a avut privilegiul libertăților cenzurale, de atunci, și nu se sfiește - în scris- să ne sfătuiască întoarcerea în utopia comunistă, povară a unor amintiri ce încă mai bântuie nostalgia egalității fraternității, democrației de azi, pentru a ne purifica.

Categoriile abisale barbilien: idealul

Serial de Ioan Toderiță – al șaselea episod și ultimul

Lăsăm neatins formele abisale ce-și ascund reflexia în plastic, în literar, în umbra structurii matematice de „ideal”. Și mai puțin explicate prin congruență. Să reținem totuși că în Joc Secund predomină poezia de opt versuri, două catrene. Fiecare catren este o structură de grup”(existând chiar o poezie cu acest nume). Fiecare din cele două catrene sunt grupuri izomorfe: tablele lor de compoziție se suprapun. Imaginile-elemente compoziționale se suprapun.

De exemplu, în poezia **Din ceas dedus**, în primul catren-grup ca structură algebrică, operația de compunere este „jocul secund”. Elementele ce se compun sunt: adâncul calmei creste, oglinda, înecarea cirezilor agreste, grupurile apei, (grup ca mulțime a perechilor de valuri cu aceeași amplitudine). Aceste imagini au ca imagini izomorfe, în al doilea catren: nadirul latent, poetul, harfa răsfirată, marea. Izomorfia înseamnă omomorfie și bijectie. Suprapunerea imaginilor: adânc- nadir; oglindă-Poetul; înecarea cirezilor agreste- harfe răsfirate; grupurile apei-marea, generează corespondența bijectivă care în matematică se numește mai scurt bijectie. Dacă această suprapunere „păstrează”și compatibilitățile compozițiilor, legilor de compoziție- jocul secund”, din primul catren cu „însumarea”, lege de compoziție din al doilea catren- nu oricum ci printr-o regulă numită „morfism”: imaginea compusului este compusul imaginilor. Mai explicit, rezultatul compunerii prin „joc secund” a **oglinzii** cu **adâncul** fiind **înecarea** cirezilor, în primul catren, iar, în al doilea catren **Poetul** compus prin „însumare” cu **Nadirul** având rezultat **cântecul**, atunci imaginea „**înecarea cirezilor**”va corespunde „**cântecului**”.

Aceste legi matematice se adevăresc, în clipa suprapunerii (prin izomorfism, a catrenelor) de...șaisprezece ori, combinând cele 4x4 imagini în perechi compoziționale, prin „însumarea”imaginilor „jocului secund”.

Abia după această abstractă așezare izomorfică putem explica, ne putem explica, „idealul”barbilian.

Vom reduce, pentru accesibilizare, rigurozitatea construcției idealului - la stânga, ori la dreapta, în favoarea surprizelor existenței lui. Idealul este numai o posibilă alegere de formă, de combinare a celor două structuri. Afirm aceasta, desigur, îndepărtându-mă voit spre înțelesul general-particular al formei literare noi, posibile, – în cazul acestui exemplu – a unui nou „ceas dedus”. Idealul - perfecțiune = scop, va fi „construit”(de mine, de cine își dorește) prin noi compuneri (de tip permutare, aranjament, combinare) ale imaginilor –vers, din cele două catrene. Iată două „idealuri”(perfecțiuni noi estetice), obținute din izomorfismul **ceasului dedus**...

Mai întâi forma, originală a ceasului:

Din ceas dedus, adâncul (1) acestei calme creste, intrată prin oglindea(2) în mântuit azur, trăind pe înecarea cirezilor agreste,(3) în grupurile(4)apei, un joc secund, mai pur. Nadir latent!(1’) Poetul (2’) ridică însumarea de harfe resfirate (3’) ce-n zbor invers le pierzi și cântec istovește: ascuns, cum numai marea (4’) meduzele când plimbă sub clopotele verzi

Ideal I

Nadir latent; poetul, ridică însumarea, din ceas dedus, adâncul acestei calme creste, trăind pe înecarea cirezilor agreste și cântec istovește ascuns, cum numai marea în grupuri apei, un joc secund mai pur, de harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi intrate prin oglindă în mântuit azur meduzele preschimbă sub clopotele verzi

Ideal II

Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste, de harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi, trăind pe înecarea cirezilor agreste meduzele-și preschimbă sub clopotele verzi

Nadir latent, poetul, ridică însumarea, intrată prin oglindă în mântuit azur, și cântec isbovește: ascuns cum nu,mai marea, în grupurile apei, un joc secund, mai pur

Ideal III

Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste intrată prin oglindă în mântuit azur Nadir latent, poetul, ridică însumarea De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi

Trăind pe înecarea cirezilor agreste în grupurile apei, un joc secund mai pur și cântec isbovește: ascuns cum numai marea, meduzele, când plimbă sub clopotele verzi

Perfecțiunea acestor forme este mai puțin importantă. Ele, trebuie reținut, se ascund în forma optimă originală propusă nouă de Ion Barbu. Ca o provocare? Nu. Ca un posibil „ideal”al cititorului. Ca un joc secund al conștiinței noastre epistemice, literare, estetice. **Jocul secund**, preschimbat în idealul mistic al purificării, iluminării, unor noi revelații. Poezia de acest fel, aparent ermetică, izvorâtă din categorii abisale matematice, fiind un/o joc/cumpănire a înțelepciunii, nu al hazardului și extazului hazardat.

Poezia **Timbru** e pregătită de autor, și mai mult, și mai cu intenție, pentru construcții de acest fel, numite „ideal”. În acest octet, imaginile izomorfe sunt: cimpoiul veșted - cântec încăpător, durerea dirijată - foșnirea mătăsoasă, piatra-n rugăciune- lauda grădinii, unda logodită - coasta bărbătească. Perfectă corespondență de imagini la nivelul treptelor-vers. Structuri suprapuse ca două scări, ca două palme, invers egale: versul I, din catrenul întâi, cu versul I, din catrenul doi, etc Iată poezia originală **Timbru** :

Cimpoiul veșted (1) luncii, sau fluierul din drum durerea divizată(2) o sună-ncet, mai tare...

(Continuare în pagina 33)

Cinematografia și soldatul american, fără de Rambo...

Odată cu sângerosul război din Vietnam sfârșit cu victoria mass-media asupra politicii de război guvernamentale, America se confruntă cu un val de inadptabili sociali. Aceștia vin în mare parte din rândul veteranilor de război care ajung să comită acte de violență, crime nemaivăzute, ori pur și simplu într-un final se sinucid. Politica guvernamentală de a ascunde toate aceste acte a dat în cele din urmă greș, iar aceasta tocmai din cauza atitudinii pe care societatea preponderent *hippie* a anilor '60 împotriva războiului fără sfârșit și fără un scop precis.

Războaiele ultimelor decade fac aceleași ravagii în rândul mercenarilor americani și este binecunoscut societății sindromul *post-war* irakian, respectiv afgan. Mii de soldați americani eșuează în încercarea de a se reintegra în societate și asta se petrece tocmai din cauza ororilor războiului, armelor de distrugere în masă, ordinelor inumane primite de la superiori și lista poate continua în aceeași tentă. De data aceasta însă tactica de a masca traumele *post-war* se schimbă. Gunoii nu se mai ascunde sub preș, ci se asezonează prin diverse metode, iar cea mai bună dintre ele rămâne, fără doar și poate, arma de la Hollywood.

În doar un an cinematografic s-au regizat o seamă de filme cu tema inadptabilității soldatului american, cam în același stil în care la noi se turnează la nesfârșit filme despre ultimii ani ai epocii de aur. Aș menționa aici însă numai trei dintre ele, cele mai de succes ale seriei, în primul rând laureatul cu Oscar de anul acesta, *The Hurt Locker* al regizoarei *Kathryn Bigelow*, în care *Jeremy Renner* face rolul carierei și alte două, anume *Brothers* în regia lui *Jim Sheridan*, cu participarea lui *Jake Gyllenhaal*, *Natalie Portman* și *Tobey Maguire* și *Green Zone* (*Paul Greengrass*), având în rolul principal pe *Matt Damon*.

Tema soldatului american inadptabil urmează un tipar standard: o soție tânără lăsată acasă (eventual cu un copil ori mai mulți) undeva într-un spațiu cvasiparadisiac, nu altul decât mama America, un război sângeros într-o lume ostilă, prezentată în antiteză cu precedentă (Irak sau Afganistan), câteva bombe, câteva mutilări, orori ale războiului de tip nou (care include torturile diverse), întoarcerea acasă, criza și în final revenirea pe frontul de luptă. Concluzia: soldatul american odată aflat pe front devine o mașină de război care se manifestă conform cu noua sa „natură” și care poate fi „recuperat” cel mai bine tot pe frontul de luptă. Recuperarea acasă, deși nu imposibilă, rămâne un deziderat greu de atins și uneori nici nu este preferat. Bineînțeles scenariul de mai sus prezintă ușoare variații de la o producție la alta.

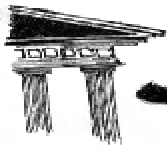
Libertatea pe care o au la prima vedere regizorii hollywoodieni în tratarea acestui subiect este clar, una iluzorie. Astfel, ei acuză deseori guvernul american de afaceri ilicite (petrol, arme, droguri), însă la modul general. Niciodată nu este atacată direct instituția prezidențială și mai ales, niciodată nu se pune la îndoială legitimitatea acestui război dincolo de granițele proprii. Războiul, chiar dacă nu în mod direct, este înfățișat oarecum drept o necesitate și asta tocmai prin punerea în antiteză a lumii pașnice, civilizate americane cu extrem de sadica lume islamică. Se pare că el nu se mai ține din pricina unor negăsite arme de distrugere în masă, sau al unui pericol mondial, ci pentru a pune capăt unei culturi a violenței, haosului și misoginismului de neînțeles pentru un occidental. Adică tocmai așa-zisul război împotriva terorismului.

În asemenea context, soldatul american, deși imposibil de reintegrat în lumea americană, este un factor, culmea, civilizator pentru lumea musulmană. El caută restaurarea justiției în acest vid de putere creat (tocmai de invazia occidentală), ajută la dezamorsarea bombelor puse de extremiști împotriva propriilor conaționali, eventual „civilizează” pe băștinași. Practic lui nu i se ascund marile defecte, în schimb, fiind pus în contrast cu teroristul taliban, este un om rațional, binefăcător, integrator în singura cultură presupus valabilă, cea occidentală, campioana democrației și a drepturilor omului.

Critica negativă la adresa filmelor menționate mai sus se sfârșește aici. De fapt critica nu este adusă filmului în sine, ci politicii care stă în spatele ei. Nu se poate lăsa în urmă latura pozitivă, anume aceea că, se pare, cinematografia hollywoodiană a războiului abandonează deificarea propriilor soldați în schimbul unei tente realiste. Premiul Academiei pentru un film făcut mai degrabă în stil european (*The Hurt Locker*) poate fi tocmai un semnal că se dorește părăsirea trendului hollywoodian al anilor '90-2000 și a bancurilor cu *Chuck Norris*.

Alte filme pe tema războiului, care merită văzute: *Stop Loss*, *Dear John*, *Five Fingers*. Toate cu distribuție bună, scenariu deloc plictisitor și măcar puțină psihologie.

Mitruț Popoiu

MOARTE BUNĂ! sau **DOMNU' DE LA ZIAR**

Dramă hazlie în două-trei acte de Victor CILINCĂ

ACTUL 2**Scena 4***Ionescu, Poetul Macaragiu**Poetul stă pe marginea patului, bătrânul este întins.*

POETUL MACARAGIU: Păi, nu respirai! M-am și speriat.

IONESCU: Ei, și ce, domnu' Matei, era mare lucru? Doar m-am internat de bunăvoie; trebuie să vină și-un sfârșit la toate.

POETUL MACARAGIU: Un sfârșit e să pleci acasă. Hai că matala n-ai nimic / nimicuță! E că ți-i urât singur acasă și te mai internezi ca să mai vorbești obligatoriu cu lumea?

IONESCU: Nu, m-am internat că să aflu ceva...

POETUL MACARAGIU: Vezi? Mă duci cu vorba. Știi eu cum e să fii singur-cuc! Bre, de ce n-ai făcut și mata copiii?

IONESCU: Ba am avut o fată. A murit, săraca, înaintea mă-sii. Apoi, când mi-a murit și baba, n-am mai avut obligații și m-am luat de urma fetii...

POETUL MACARAGIU: Da' ce-a avut, săraca? Să nu spui că a fost răpită de careva.

IONESCU: Nimic, tocmai asta e: n-avea nimic! A făcut un vaccin. „Preventiv”, cum se zice. Și s-a simțit puțin rău... Eu sunt de vină, eu i-am spus: „Ja du-te, tată, și te internează, ia-o din prima!” Și m-a ascultat... Terminase, săraca, facultatea și mă gândeam, eu cu mă-sa, să-i dăm voie și cu unii băieți. Da' numai până la nouă seara...

POETUL MACARAGIU: Și ai internat-o... aici?

IONESCU: Aici. Și am două luni de când aștept să văd de ce... Mă las să trec prin toate câte a trecut și ea, ca să aflu... Dar uite că nu mai mor! Sunt prea sănătos... Le-am spus că mă doare exact cum mi-a spus ea că o durea, dar eu n-am altă durere decât aici, la inimă... Măcar, dacă dă Dumnezeu și mor aici, le-am făcut-o: n-au să poată explica cum s-a întâmplat! Îi iau pe neașteptate!

Scena 5*Ionescu, Poetul Macaragiu, Frosa Infirmiera**Intră Frosa Infirmiera*

FROSA INFIRMIERA: Babanov? Pe unde umblă craiu' ăsta?

POETUL MACARAGIU: Nu prea se simțea bine și-a ieșit pe-afară...

FROSA INFIRMIERA: Aici, în spital? Cum să nu se simtă bine? Bine, spuneți-i când vine că s-a rezolvat: mâine pleacă!

IONESCU: Dar știți, nu vă supărați, el mai avea încă puțin de stat...

FROSA INFIRMIERA: Că aici o fi vreun hotel de lux! Spitalu' e doar pentru oamenii chiar bolnavi de tot! Domnu' Babanov e tare ca un taur. Comunal! (*iese*)**Scena 6***Apostol, Kali**În rezervă**Apostol stă întins pe pat și are un ziar pe față. Kali intră fără să bată și frunzărește reclamațiile de pe noptieră. Privește câte una în zare. Zâmbește. Se așează pe marginea patului. Ciocănește ușor, prietenos, în ziar.*

KALI: Domnu' ziarist, dormiți?

APOSTOL (*iese de după ziar*): Imediat mă îmbrac, imediat!

KALI: Mi-e teamă că nu se poate. Vreau să respirați rar și să vă gândiți la familia dumneavoastră, numai la familie! Noi nu vă reținem, asta o hotărăște numai pacientul, în astfel de situații... APOSTOL: „În astfel de situații”?

KALI: Am găsit o chestie urâtă la dumneavoastră.

APOSTOL: În afară că scriu despre oameni?

KALI: De asta v-am și repetat analizele. Mă tem... că va trebui să vă operăm. Dar, mai întâi, trebuie să fiu sigur că vreți cu-adevărat să trăiți!

APOSTOL: Cine nu vrea?

KALI: Am văzut cum munciți, cum vă consumați, cu toate aceste amenințări telefonice... Acum, am greșit și eu punându-vă pe umeri gazeta noastră... Un flecușteț, dar tot muncă se cheamă că este...

APOSTOL: Nu, chiar m-a menținut în formă.

KALI: A, sigur, nu vă presează. Puteți amâna operația și să terminați fițuica, sau s-o lăsați și să vă facem bine. Nu-i nicio problemă, cum vreți. Ar putea fi chiar mai interesantă decât ne imaginăm. Până acum n-am văzut lupte de stradă în spital. Știi eu, ambuscade pe holuri... E doar un început în toate!

APOSTOL: Aș vrea să mă mai gândesc...

KALI: Nu ezitați: nici n-o să simțiți când vă tai!

APOSTOL: Adică aveți mână ușoară?

KALI: Adică am un anestezist bun. De fapt, s-ar putea să vă opereze doctorul Panaitescu.

APOSTOL: Nu, nu-l știu, n-am avut încă onoarea.

KALI: Ei, n-ați auzit de Mocuță? Tot spitalul îl știe! Nu se poate să nu-i fi trimis careva la gazetă și vreo poezie cu dedicație... (*se ridică*) Bine, vă mai gândiți... A, să nu uit: fetele vă prezintă scuze că n-au putut veni la serial. Au fost reținute... (*iese*)**Scena 7***Poetul Macaragiu, Ionescu, băieții în salopetă, apoi Babanov*
Poetul Macaragiu îi strânge mâinile bătrânului. Băieții în salopetă intră aducând televizorul.

UN BĂIAT ÎN SALOPETĂ: A zis domnu' doctor Calimanschi că-i cadou pentru pacientul Babanov. Pentru o seară specială. „Cu complimente” - așa a zis.

POETUL MACARAGIU: Da' de ce-o fi luat televizorul de la domnu' director?

PRIMUL BĂIAT ÎN SALOPETĂ: La boala dumnealui, e mai bine să nu audă nimic...

AL DOILEA BĂIAT ÎN SALOPETĂ: Cum se lipesc câte unii de cadouri! Opt etaje stau fără televizor, și domnu' ăsta s-a și lipit...

POETUL MACARAGIU: Păi o să vedem și noi meciul de deseară! Nu-i așa, domnu' Ionescu?

PRIMUL BĂIAT ÎN SALOPETĂ: Tataie, lasă meciul, c-ai văzut destule!

Cei doi lasă televizorul direct pe jos, în mijlocul salonului, și pleacă Poetul se chinuie să-l ridice singur pe un pat.

POETUL MACARAGIU: Ce înseamnă o literă: dacă te chema Ionescu, îți plantau trandafiri în jurul patului! Da' așa...

Intră Babanov, dus pe gânduri.

BABANOV: Hopa, avem televizor!

POETUL MACARAGIU: Deseară vedem meciul!

IONESCU: Nu știu dacă-l mai apuc. Nu prea mi-e bine. Poate de la tratament... În ultimele zile, am tot visat-o mereu pe Irina...

BABANOV: N-avem antenă, dar facem noi o improvizație. Nu m-a căutat nimeni? N-a fost cumva sora...

POETUL MACARAGIU: Sora?... (*zâmbește*) Nu, sora nu... Auzi, n-aș fi vrut să vă spun eu: mâine te externează.

BABANOV: Ce?

POETUL MACARAGIU: Mâine te cam... externează, îmi pare rău. Chiar îmi pare rău! Ne-a spus adineaori infirmiera!

BABANOV: Păi, mai aveam o săptămână, ce dracu'?! O săptămână și gata... Și ia mai dă-l dracului de șofer! Oricum i-a țâțâit destul fundu' că-l bag în pânaie! M-am săturat de spitalul ăsta și de aproape toți! Știi ceva? Asta înseamnă că mâine, și nu peste o săptămână, vom bea o cafea mișto!

POETUL MACARAGIU: Poate fi și o bere: eu nu prea beau cafea...

BABANOV: Ce, parcă cu tine vorbeam? (*iese*)

Scena 8

Apostol, Ciocănel. Lumină de vis. Scena se vede și pe ecran. Ciocănel intră, plutind (este suspendat cu fire invizibile), în rezervă. Nu i se văd picioarele.

CIOCĂNEL: Domnu' ziarist, se poate? M-au trimis băieții, deîndată ce-am ieșit din operație. Mișto: fără picioarele astea-s și mai ușor! O să fie mai greu la coborât, da' poate acolo mă mai ajută cineva... Întotdeauna se găsește cin' să te ajute la coborât.

APOSTOL: Mie-mi spui?

CIOCĂNEL: Ș-am venit să mai întreb: cum mai stăm?

APOSTOL: Cum stăm? Bine, al dracului de bine! M-am hotărât să mă operez, dacă nu mă operează Mocuța...

CIOCĂNEL: Și gazeta? Așa-i că nu poate fi gata înainte?

APOSTOL: Ba da, ba da... Într-un fel. Va fi o ediție pilot, mai puțin elaborată, adică cu mai puțin text și cu mai multe fotografii. Grădina spitalului chiar merită văzută în fotografii, chiar și în alb-negru. Așa ar ajunge într-un fel la ea și cei de la etajul nouă...

CIOCĂNEL: Atunci vă urez operație ușoară. Cu cazurile alea, să nu mai întreb?

APOSTOL: Chiar de la primul număr? Acum o să băgăm câteva poezii frumoase... Pacientele or să se bucure!

CIOCĂNEL: Noapte bună și iertați de deranj! Acu' parcă nici n-aș mai coborî LA NOL... Mai bine-aș urca...

Ciocănel iese, plutind. Se stinge lumina. Lumină normală. Apostol pe pat. Se ridică, buimac, în capul oaselor. Se șterge cu măneca pe frunte, de sudoare.

Scena 9

În salon: Apostol, Ionescu, Poetul Macaragiu, Babanov. Poetul Macaragiu se trezește (ecranul său capătă „purici”). Ascultă: bătrânul nu respiră. Îl scutură, își pune urechea pe inima bătrânului. Sare spre ușă, dar se oprește.

POETUL MACARAGIU: În fond, asta a vrut. Același drum... Moarte bună, bătrâne prinț!

Sfârșitul actului 2

ACTUL 3 Scena 3

Visele tuturor sunt un singur vis, proiectat pe ecrane: o fanfară de doctori și asistente cântă într-un chioșc. Ecranul lui Ionescu se luminează cu silueta Irinei, apoi se întunecă.

Sfârșitul actului 3

Cortina (de sfârșit)

14 ianuarie 2009, orele 17,12, Galați

Categoriile abisale barbiliene

(Urmare din pagina 30)

Dar piatra-n rugăciune (3), a humei despuiare și unda logodită (4) sub cer, vor spune-cum? Ar trebui un cântec încăpător (1'), precum Foșnirea mătăsoasă (2') a mărilor cu sare ori lauda grădinii (3') de îngeri, când răsare din coasta bărbătească (4'), al Evei trunchi de fum

Ideal I, **Timbru 1:**

cimpoiul veșted luncii, sau fluierul din drum,
durerea divizată o sună-ncet, mai tare
ori lauda grădinii de îngeri, când răsare
din coasta bărbătească al Evei trunchi de fum

(Ne-)Ar trebui un cântec încăpător, precum
Foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare
dar piatra-n rugăciune, a humei despuiae,
și unda logodită, sub cer, vor spune:cum?

Idealul II, **Timbru 2**

Și unda logodită sub cer vor spune-cum
Cimpoiul veșted luncii sau fluierul din drum
Durerea divizată o sună-ncet, mai tare
Din coasta bărbătească, al Evei trunchi de fum

(ne-)Ar trebui un cântec încăpător precum
e (dar) piatra-n rugăciune, a humei despuiare
foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare
ori lauda grădinii de îngeri, când răsare...

Aceste posibile construcții „ideatice” se ascund în poezia barbiliană. Percepția lor nu-l implică, nu-l obligă pe lector la ...matematică. Doar la o nouă ordine estetică a formelor plastice numite „imagini izomorfe inversabile”, în structuri noi...peisagistice.

Printr-un elementar efort de percepție, similar percepției creației impresioniste, cubiste, absurdului revelator.

SFÂRȘIT

ENACHE, Gheorghe - pictor. S-a născut la 5 mai 1956 în comuna Independența, județul Galați. A absolvit Liceul de Muzică și Artă Plastică din Galați (1975) și Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, Secția Pictură Monumentală-Restaurare, clasa profesorilor Vasile Celmare și Nicolae Groza, promoția 1980. Este membru al U.A.P.R. din anul 1990. Trăiește și activează ca pictor liber-profesionist în orașul Tulcea. Expoziții personale: București, pictură pe sticlă (1979); Tulcea, Galeria „Dacia”, pictură (1982); Piatra Neamț, Muzeul de Artă, pictură-grafică (1989); Rodez, Franța, Galeria „Sainte Catherine” (1998); Tulcea, Casa Cărții, pictură (1998); Tulcea, Complexul „Rolion” (2000). Din anul 1980 a expus în cadrul tuturor manifestărilor colective ale Filialei Tulcea a U.A.P.R. organizate pe plan local și în alte localități. Participări la expoziții naționale și internaționale: „Atelier 35”, Galeria Căminul Artei, București (1986); Muzeul de Artă Piatra Neamț (1988); „Atelier 35”, Muzeul de Artă Piatra Neamț (1989); Expoziția-concurs „Constantin Găvenea”, Tulcea (1994, 1995); Expoziția-concurs „Urmuz”, Tulcea (1994, 2000, 2001); Expoziția de pictură de la Academia Română din Roma, Italia (1995); Expoziția „Dunărea”, Galeria de Artă „Apollo”, București (1996); Expoziția Calica, Tulcea, Rodez, Franța; Cahors, Franța (1997); Bienala Artelor „Ion Andreescu”, Buzău (2000), „Internațional Danubian Art”, Muzeul de Artă Vizuală Galați (2000); Galeria de Artă „Apollo”, București (2002); „Metamorfozele reprezentării corpului uman în artele plastice”, Muzeul de Artă Tulcea (2002); „125 de ani de la revenirea Dobrogei în cadrul statului românesc”, Muzeul de Artă Constanța (2003), „Artiști plastici tulceni”, Ulm, Germania (2004); Expoziția „Flora”, Galeria Fondului Plastic Tulcea (2005), „Tulcea - Patrimoniul”, Galeria Fondului Plastic Tulcea (2006, 2008); „Danube-Donau-Delta”, Tulcea (2007); „Tulcea Fest ” (2008); „Artiști plastici tulceni”, Galeria de Artă „Nicolae Mantu” Galați (2008); „Tulcea Fest ” (2009). Participări la Tabere de creație: Calica-Iazurile, Tulcea (1982), Premii: Premiul I la expoziția-concurs „Urmuz”, Tulcea (1994). Are lucrări în colecții de stat și particulare din România, Anglia, Austria, Australia, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Olanda, Spania, S.U.A.

Lucrând de peste 30 de ani în fața șevaletului, asimilând temeinic învățătura marilor maeștri ai picturii românești și universale, Gheorghe Enache, spirit inventiv, exigent, căutător al unor soluții plastice care să-i exprime cât mai bine individualitatea, a ajuns să-și formeze un stil recunoscut pentru

frecventatorii expozițiilor de artă. Pictura sa pendulează între figurativ, uneori realizat într-o transpunere aproape clasică, mai ales în peisajele prin care urmărește să redea parfumul și farmecul de odinioară al unor edificii și locuri din Tulcea, și nonfigurativ, unde discursul abstract îi conferă libertatea să creeze forme în care forța culorii explozive șochează, iar imaginile alcătuiesc adevărate poeme și simfonii cromatice. În peisajele în care pornește de la datele realului, artistul nu urmărește să copieze natura, ci impresiile culese, observațiile făcute sunt topite în creuzetul propriei gândiri și simțiri, iar ceea ce așterne pe pânză sau carton sunt doar stări de spirit ale locurilor și elementelor immortalizate, reprezentări sugestive ale unei imaginații proaspete și fecunde („Delta I”, „Loc II”, „Mozaic vibrat”, „Oglindire”, „Plaur”, „Șlep I”). Într-o serie de tablouri, Gheorghe Enache compartimentează suprafața spațiului plastic în mai multe ecrane pătrate, iar în ele înscrie secvențe peisagistice și elemente de natură statică. Imaginea de ansamblu este fascinantă. O natură edenică este scaldată în culori luminoase, puternice, vibrante, cu prețiozități ceramice, care creează un strălucitor efect optic („Al cincilea anotimp”, „Evoluție”, „Fantezia culorilor”, „Jubileu”, „Segregare cromatică”, „Vulcanică”). În alte lucrări ca „Panoplie II”, „Scărițe”, ca și în compozițiile încasate („Suspendată III, IV”, „Moși și strămoși”, „Experiment riscant”, „Cutia sinteză”, „Tabu”), centrul de interes îi constituie motive geometrice, antropomorfe și vegetale, scene și personaje antice și medievale, semne simbolice care amintesc de vechi civilizații și ritualuri practicate, toate transpuse plastic cu îndemânarea unui artist deplin stăpân pe meșteșug. Când se lasă sedus de abstracția lirică, artistul creează sub impulsul unor trăiri și sentimente puternice, imaginile le ordonează după o logică proprie, șochează prin culoarea dusă dincolo de exaltarea fovistă, prin desenul ce delimitează în spațiu o varietate de forme, adesea ciudate. O gamă întregă de culori intense, de la roșu aprins, verde, galben solar, albastru de cobalt, oranj, alb, negru, până la ocră, liliachiu, oliv și siniliu încheagă dialoguri dinamice ale maselor și petelor cromatice, invită la vizionarea spectacolului coloristic de remarcabilă ținută intelectuală și afectivă a unui mare vitalist.

Bibl.: Florica Cruceru, *Artiști dobrogeni*, Editura Muntenia, Constanța, 2005; Florica Cruceru, *Artele la malul mării*, Editura Muntenia, Constanța, 2006; Adrian Pal, *Nuanțe cromatice în forumul cetății*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2008; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009.

Corneliu Stoica

Dunărea de Jos

Culoarea și dalta

Florian Doru Crihană: „Veneția”

După ce în ultimele expoziții personale a abordat nudul și portretul, genuri consacrate ale picturii, făcându-le purtătoarele unor importante surse umoristice, Florian Doru Crihană a promis că nu va neglija nici peisajul. Și s-a ținut de cuvânt. Pentru expoziția deschisă în cursul lunii martie a.c. la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, el și-a ales nu orice peisaj din România sau de undeva din alt areal de pe mapamond, ci pe cel al Veneției, oraș construit pe cele 118 insule ale lagunei formată la vărsarea unor importante ape ale Italiei în Marea Adriatică. În felul acesta, Veneția, care de-a lungul timpului a constituit un reper spre care s-au îndreptat atâția slujitori ai paletelor, immortalizându-i palatele fastuoase, gondolele romantice, podurile și punțile ce arcuiesc peste aproape 200 de canale, Veneția, capodopera unui popor de artiști, cunoaște o abordare inedită. Cu mijloacele sale satirice, Crihană ne oferă un amplu spectacol comic, la care participăm râzând, amuzându-ne sau meditănd la aspectele transpuse pe carton de penelul său umoristic.

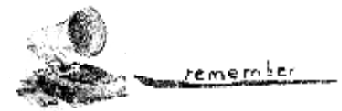
Ca în mai toate expozițiile sale de până acum, și de această dată Florian Doru Crihană își dovedește înaltul său potențial creativ, fantezia bogată, umorul inteligent, preocuparea pentru ca genul caricatural să nu alunece în grotesc sau în vulgaritate, ci să-l desfețe pe iubitorul de artă, să-i creeze o stare de bună-dispoziție, să-l tonifice. Ansamblul său de lucrări, construit cu măiestria unui arhitect de imagini demne de măreția uneia dintre așezările cele mai frumoase ale lumii, este unitar, fiecare tablou este pictat cu minuție, în culori calde, desenul este condus cu siguranță. Griurile de nuanțe diferite sunt articulate cu tonuri mai vii, compoziția este echilibrată, iar personajele nu exagerează în deformări corporale. Situațiile comice sunt multiple și vizează aspecte ce țin de trecutul,

cotidianul sau de viitorul acestui oraș, de oamenii lui, de industria turistică, de tehnicile de transport, de specificul acvatic al așezării etc. În celebra Piață San Marco, centrul Veneției turistice, cunoscută pentru mulțimea porumbeilor, locul palatelor este luat de căsuțele supraetajate ale acestora („San Marco”). Într-o faimoasă tradiție gastronomică italiană, orașul este văzut ca o uriașă farfurie din care se revarsă un bogat preparat din spaghete („Unde”). Podurile venețiene sunt deplasate în spațiul ceresc, constituind mijloace de legătură a norilor („Poduri venețiene”). O viitoare dislocare a construcțiilor și scufundare a orașului provoacă imagini tulburi („Derivă”). O doamnă, pregătită pentru carnaval, asistă de la fereastră cum o gondolă, prevăzută cu cabină, este ridicată pentru a o lua și a o conduce spre locul de distracție („Pregătirea pentru carnaval”). O gondolă cu deținuți se îndreaptă pe o pânză de apă ce conduce către o gură de canalizare („Scursurile Veneției”). Niște copii se joacă într-un bazin plutitor, ancorat lângă peretele unui edificiu („Bazinul”). O pizza uriașă devine obstacol în traficul pe un canal („Blocaj în trafic”). Muzicanții dintr-o gondolă cântă unei perechi de îndrăgostiți cu atâta pasiune, încât nu observă că vehiculul acvatic se scufundă („Umeda serenadă”). Arcadele Turnului Eiffel se contopesc cu valurile apelor din canalele venețiene („La intrare”). Mustățile lui Don Quijote au devenit două gondole („Gondolele lui Don Quijote”).

Exemplele unor astfel de scene umoristice pot continua și ele pot fi urmărite parcurgând lucrări ca: „Băuta”, „Buldozerul”, „Canoiștii”, „Intrare festivă-Puntea suspinelor”, „Curcubeul”, „Golf pe canal”, „Gondolieri”, „Rialto”, „Pizza Țepeș”, „Momente de relaxare”, „Dans sincron”, „Trena”, „Hidrobicicleta” etc. Esențial este că Florian Doru Crihană știe să nu fie banal, știe să-i ofere receptorului clipe care să-i încălzească inima, să-l destindă, să-l relaxeze și de ce nu, să-l facă să gândească. Artistul nu face caricatură în sensul tradițional al acestei noțiuni, ci pictură de șevalet în care umorul și satira sunt axul vertebral al fiecărei lucrări. Umor de situații, umor comportamental, rezultante nu numai ale subiectului avut în vedere, ci a întregului ansamblu iconic ce acoperă spațiul plastic. Lucrările lui, compuse cu profesionalism, responsabilitate și cu un deosebit respect pentru arta adevărată, trebuie văzute și revăzute, fiindcă așa cum sublinia însăși o colegă de breaslă a lui Crihană, caricaturista și pictorița Irina Iosip, „de fiecare dată ai parte de noi și surprinzătoare descoperiri, revelații personale, motive de comparație, uneori, poate, chiar neintenționate de către autor”.

Corneliu Stoica

Coline și structuri cromatice la Galeriile de Artă din Tecuci

Ne-am obișnuit cu ideea că arta reprezintă, că ia în seama sa lucrurile andosând realitatea pe un tip de scriitură, tănuind astfel suficient ca să o simțim ludică și împingând destul în enigmă pentru a intensifica adevărurile, cuprinse și necuprinse, o dată cu ea. Istoric, reprezentările sale, integrale sau diminuate, deplin instituite sau deconstruite, conținute ele însele de un spirit larg, universal și conținând sensuri ale spiritului cărora le induce veritabilul, au însoțit specia *homo* într-un mod mai întâi magic apoi mitic, cosmic apoi transcendental, naturalist apoi idealist, științific și în sfârșit spital. Dar, orice moment este în artă și un indiciu al formei și o distingere a unei noi realități. În acest raport dinspre reprezentare către distingere și indiciu se plasează artistul plastic gălațean Aurel Manole poposit recent pe simezele Galeriilor de artă "Gheorghe Petrașcu" cu o laborioasă expoziție de pictură.

Oricine a urmărit expozițiile acestui artist constată de la început diferența de substanță, în special dintre pictografia și pictura sa. Ceea ce avem o dată cu această expoziție, reunind șaiszeci și cinci de lucrări sub sintagma "Atelier", este o reîncadrare terestră și o restructurare materială a spațiului chiar și acolo unde de fapt artistul respectă prea puțin convențiile reprezentărilor. În acest context pictural întreprinderea plastică nu-și mai alătură fantasticul, căci intervine acel gest direct, plin, încărcat de prezențele nescăzute ale memoriei. Percepțiile, în totalitatea lor, și o dată cu ele, starea se schimbă, iar reunirea materiei și formei în ceva care să însemne mai mult materie decât formă dau împreună indiciul spațiului, distingerea substanței, reprezentările formei, încadrările spiritului.

Deși subiectele picturii Aurel Manole sunt abstrase din realitate (o colină, o arcadă, o stâncă) acestea nu slujesc în opera artistului pentru a conferi o nouă realitate realității însăși, ci pentru a mijloci abstractizării, pentru a acorda pictural o spiritualitate și pentru a examina în mod detaliat posibilitățile ale compunerilor cromatice. Nu de puține ori spațiul se lasă cuprins de forme primare, sumar ordonate, schițând sau sugerând elementar recunoașterile. O materie brută sau clocotită deschisă într-un câmp de forțe sau tensiuni lasă impresia unor structurări libere. Spontane. Realizate fără efort conceptual sau plastic. Conținutul, abia perceptibil și forma frizând ilogical își compun o greutate interioară, dincolo de greutatea cromatică evidentă. De fapt, oricât ar rezista cunoașterii raționale, prin colinele sale Aurel Manole face loc unui tip de cunoaștere mitizate. Colina e întâi de toate în arta lui Aurel Manole orizont, dar în acest orizont e cuprinsă nașterea, moartea, viețuirea, anotimpurile, muncile, răsăriturile și inserările, bucuriile și întristările de și din totdeauna. Odată cu acest fabulos act mitologizant artistul se lasă atras și într-un fapt repetitiv determinat de căutarea și sugerarea sensului. În fiecare din lucrări o curbă suverană așează în subordine vâlmășagul formelor sau culorilor. Vagul se clarifică. Astfel o colină vine după altă colină, după altă colină, după altă colină, după alta... Găsim aici același simț al trăirii intime, fără spațialități copleșitoare, fără întinderi nesfârșite, fără înălțimi amețitoare și timp aureolat, ci doar suspendat în formă, aceeași formă care nu seduce, dar domină. Dacă la impresioniști avem momentanul, la Aurel Manole avem veșnicia colinară, trăinicia durărilor ("Cetățui"), iar cu ele, perpetua schimbare. Coerența stărilor, consistența distanțelor și coeziunile cromatice de ultimă instanță sunt o condiție a spațiului pictural la Aurel Manole.

Dar Aurel Manole, pictor format la școala ieșeană, dispune de o largă paletă de griuri. Culoarea însăși e atinsă de griuri, stinsă de acea reșezare a culorilor în pământuri și puse sub povara nespecificării și ilocalismului. În mod particular îl preocupă însăși și strălucirile culorilor, "destrăbălări" ce vin pe o altă sinteză, a formei exaltate, uneori bengale a culorilor și tonurilor. Organizările cromatice susțin aproape nemijlocit atmosfera senzorială, apoi stările de simplă, așezată spiritualitate.

Tehnica picturală este un aspect de care pictorul Aurel Manole dispune liber. Ea este întâi de toate o meserie pe care și-a însușit-o și o măiestrie pe care a desăvârșit-o și a înnoit-o. Dar dincolo de încadrarea artei în aspecte tehnice, prin moștenirea antică a vocabulei, la pictorul Aurel Manole prevalează gestul, acea mișcare înscrisă genetic care particularizează și prin care se configurează un destin artistic. Prin cele două se construiește, se duce conceptual către acele forme rezistente la schimbare sau modă, căci pictura lui Aurel Manole e un univers al adevărilor mereu valabile și o artă care deschide sau închide, după caz, înțelesuri de nestrămutat.

Lucia Gologan, Muzeograf Muzeul Mixt din Tecuci

CONSTANT TONEGARU

-poet-

S-a născut la 13 februarie 1919, la Galați. Urmează cursurile Liceului comunității evanghelice din Brăila, continuându-le la București, unde va frecventa Colegiul „Sf. Sava” și liceul „Libros”, fără a-și încheia studiile secundare. Paralel cu atracția pentru poezie, manifestă aptitudini plastice. Cultura lui Constant Tonegaru este a unui autodidact cu lecturi dictate de afinități și de aspirații creatoare: Edgar Allan Poe, poeți decadenți avangardiști. Duce o viață de boem, în compania câtorva colegi din „generația pierdută” (între ei, Dimitrie Stelaru și Pavel Chihaia), subzistând din îndeletniciri temporare și din expediente. După însemnările autobiografice, în 1939, era funcționar la Direcția Generală PTT, iar în 1943-1944, când a fost disponibilizat, lucra în calitate de diurnist dactilograf la Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor.

Ca poet, începe prin a-și publica încercările în revista „Bărăganul” din Călărași, în 1935. Frecventează și cenaclul „Sburătorul”, după moartea lui E. Lovinescu, căruia îi va dedica un poem. Adevăratul debut în presă, care îi aduce și notorietatea, are loc la „Preocupări literare” (1942). Scrie și la „Kalende” (1943-1944), poetul fiind îndrumat de Vladimir Streinu, „prietenul căruia îi închină prima sa carte, „Plantații”, tipărită în 1945 la Editura Fundațiilor Regale, unde anterior fusese încununată cu Premiul pentru scriitori tineri. Mai colaborează cu versuri la „Viața”, „Fapta”, „Democrația”, „Universul literar”, „Revista Cercului Literar”, „Caiet de poezie” (suplimentul „Revistei Fundațiilor Regale”), „Cuget clar” ș.a. Refuzând orice colaborare cu regimul stalinist care se profila, publică în ziarul „Dreptatea” vehemente articole de

Scriitori gălățeni nominalizați în DICȚIONARUL GENERAL AL LITERATURII ROMÂNE*

atitudine și eseuri anticomuniste. După 1948 face parte dintr-o organizație caritabilă din București, care urma să conlucreze cu Cruce Roșie Internațională întru sprijinirea scriitorilor și artiștilor aflați în lipsuri și suferință. Participând, împreună cu Teodor Mihadaș, la transmiterea unor medicamente luptătorilor din munți, este arestat și întemnițat din martie 1949 până în octombrie 1951. După câteva luni de la eliberare se stinge din viață (la 10 februarie 1952) de embolie pulmonară.

Singurul volum antum al lui Constant Tonegaru, „Plantații” (intitulat inițial „Plantația de cuie”, după titlul celui mai semnificativ poem), a provocat la apariție reacții contradictorii, chiar polarizate, poetul rămânând până astăzi sub semnul unei anume incertitudini a receptării. Vladimir Streinu releva „caracterul comic al inspirației”, semn distinctiv, după Benedetto Croce, al marilor poeți. Șerban Cioculescu saluta în Constant Tonegaru pe „poetul cel mai înzestrat dintre tinerii iviți în ultimii cinci ani”. Dar tot atunci, foarte tânărul Cornel Regman scria o cronică precumpănitor nefavorabilă; negația- ulterior pusă de critic pe seama radicalismului vârstei - se baza pe multitudinea influențelor care ar întuneca originalitatea. Peste decenii, când este publicată culegerea postumă „Steaua Venerii” (1969), Nicolae Manolescu vede în Constant Tonegaru un autor care „repetă pe scurt experiența poetică” a generației războiului. Al.Piru îi suspectează versurile de minulescianism și îl reduce pe poet la postura unui „incorigibil poezur”, în vreme ce pentru Eugen Simion el e „un tipic poet de tranziție” și un „poet al metamorfozei” identității, cu accente suprarrealiste. Sigur este că Tonegaru împarte numeroase teme și atitudini lirice cu generația sa, în arterele căruia, de altfel, circula parcă globulele aceleiași grupe de sânge, pompat deopotrivă de un moment dramatic al istoriei și de unul de context istorico-literar: pe de o parte- spectrul traumatizant al totalitarismelor și războiului, pe de alta- tendința tinerilor de a scoate poezia din trena epigonă, sterilizată a marilor scriitori interbelici și de sub incidența primului val al avangardei. Poezia lui Constant Tonegaru exprimă o reacție la acest context de istorie politică și literară, mergând de la pastişă la toată gama opoziției ironice și autoironice. Dar nu se rezumă la atât. Lirismul său, de fibră autentic romantică, cunoaște două ipostaze esențiale: negația (disconfortul, sarcasmul acestui alt înger căzut în lume) și construcția de universuri fantastice și himerice, asemenea unui „cavaler al ordinului „Lancea lui don Quijote”, cum se autodefinește autorul. Este vorba despre un vizionar romantic trecut prin Arthur Rimbaud și experiența „poetilor blestemați”. El jură pe vis, toate „măștile” și peregrinările sale prin epoci defuncte și geografii exotice, cum și- cu atât mai mult- construcțiile în pur imaginar și în „irealitatea senzorială nu sunt tatonări ale unui începător care nu își găsește identitatea, ci încercări de salvare din indigența și ignominia contingenței. Identitatea lui e aceea a unui veșnic, neobosit și neliniștit căutător (Vladimir Streinu îl numea „poet al libertății”). De unde, marea frecvență și pondere a sidericului și neptunicului. Poet al ascensionalului, ca și al orizontului acvatic, el aici își caută identitatea: „Mi-e auzul larg spre culmi aeriene:/ e-un du-te-vino printre stele albe/ ca niște șoimi pe care nu-i

doboară/nici iedera ce le-a crescut pe pleoapă” sau „prin ochiul meu mai pâlpaie ceva/fregatele cum ies cu puntea de ametiste plină/ și-au împlântat catargele-ntr-o stea//Privesc cu ochii mari, deschiși,/ ca margaretele ce și-au trimis prin păsări/ staminele la înălțimi.” Cel mai adesea însă, mitologia personală e populată de imagini ale degradării acestor simboluri axiale, într-un ev uniformizant, care refuză puritatea himericului și sacrul. De aceea, postura reprezentativă a artistului este cea de solitar și înstrăinat: „N-am bănuțat că târziu a venit/că sunt singurul de la 1200 printre roboți și cailor putere”. Nu poetul deromantizează marile teme și simboluri tradiționale(cum se întâmplă în genere la moderni și în particular la avangardiști), ci, conștiința sensibilă și tragică, el înregistrează eșecul umanului, al visului himeric și al sacrului în contemporaneitate. Se întâlnește la Tonegaru și o poezie sarcastică așa-zicând circumstanțială (pe tema războiului), dar protestul vizează deriva în totalitatea sa și la un nivel cosmic. Soarele „se decapitează în stepă”(amintind celebrul „soleil, con coupé”), Luna (scrisă mereu cu majusculă), „răsărind demonic”, e „ca un ficat însângerat” sau „fumează”, lumina ei „albă și rece” se prelinge „în lacrimi de faianță/pe brațul meu stâng caligrafiat de Destin”. Ciclul „Steaua Venerii”(purtând drept motto eminescianul „Ochii mei - nălțam visători la steaua/ singurățății”) potentează asemenea viziuni. Apar și noi simboluri, liliiale și serafice. Ofelia a căzut „în lumea industrială”, îngerii (figură frecventă, tematică) se căznesc „să dezgroape ancora sădită în nămol”, lumina lunii zămislește o „noapte, noapte fără hotare”, „nicăieri vreo stea, pretutindeni întuneric, pustiu”, pescarii își aruncă „năvodul după stele”, peste „ziua pentru cusut inima în omul șablon”, lumina „tunsă, obosită (...) atârână peste șoaptele izvoarelor/ peste fructe necoapte/ neputincioasă ca o mână”, focul divin (ceresc) „își pune limba într-o teacă de fum” - cum se poate citi într-un poem, intitulat „Trompeta astupată”(imaginea cântului refuzat, ratat revine și aiurea: flautul „e umplut cu țărână”) - „vântul spre mocirle dă cerului îndemn”, în locul soarelui se ivește o „geană adâncă”, apa se face „scuiapat otrăvit”, din verde „ies moliile”, „Steaua Venerii” e „stinsă” și „rece”, îngerul ei „se clatină ca un păianjen”, altă dată „îngerii au somn de plumb” și „avantia de hârtie” sau „vin copii și-mbătrânesc pe drum”, se vorbește, în fine, de „era noastră tristă”.

În structura sa de adâncime, Constant Tonegaru este un poet tragic. (Auto)ironia și umorul saturnian nu fac decât să îi sublinieze această dimensiune funciară.

Articolul referitor la Constant Tonegaru din acest **DICȚIONAR GENERAL AL LITERATURII ROMÂNE** (a se vedea numerele anterioare) include, la final, liste cu „Scrierile autorului” și „Repere bibliografice”

Virgil Guruianu

Arhip Traian Zeletin și bucuria metaforei

O veche legendă spune că toate localitățile pământului au fost, la început, străbătute de pasul lui Dumnezeu. El a fixat hotarele, le-a plantat bornele, le-a conferit distincție și personalitate și le-a indicat traseul de afirmare în lume, în timp, în istorie. Le-a populat mai apoi cu oameni, cărora le-a poruncit să trăiască în deplină armonie cu natura cu aerul, cu apa, cu iarba câmpului, cu susurul izvoarelor și cu foșnetul pădurilor - cu care să se ajute în împlinirea destinului și a rostului lor în lume. Legenda își are tâlcurile ei și se verifică, mai mult decât credibil și în cazul localității Burdusaci, unde pasul lui Dumnezeu a călcat, cu siguranță mai apăsat.

Plafonul cerului, aici, este mult mai coborât decât în alte colțuri de lume, aerul nestricat, la fel ca-n ziua dintâi a Facerii, iar timpul se scurge catifelat, fără brazde adânci și greu de vindecat cu mijloacele vieții moderne. Locuitorii acestei margini de lume încă se mai orientează și acum după mersul astrilor, iar legea de început, cea indusă în datini și tradiții se păstrează și acum cu evlavie evanghelică. Nu degeaba unul dintre fiii acestor locuri - filosoful Ștefan Zeletin - și-a intitulat lucrarea fundamentală, cea care-ar fi trebuit să ventileze sporitor aerul stătut al filosofiei românești, **Evanghelia naturii**. N-a fost să fie, deși lucrarea a fost încheiată, volumul al doilea s-a pierdut în vâlmășagul ultimului război mondial, așa că nu știm ce configurare de ansamblu a luat, în cele din urmă, gândul filosofului.

Satul Burdusaci a binecuvântat țara aceasta cu multe nume auguste și bine așezate în panteonul valorilor spirituale românești. De aici, din această zăriște binecuvântată de Dumnezeu a descins și delicatul poet C.D. Zeletin, medicul-poet, care-a înflorat atât de personal poezia modernă de la noi și care-a rămas atât de organic legat de țărâmul care l-a plămădit și l-a propulsat în lume. Lui i se datorează bustul filosofului Ștefan Zeletin ridicat în centrul civic al satului și-mi amintesc că, neputând răspunde invitației de a participa la dezvelirea lucrării, am profitat de prima oportunitate ce s-a ivit pentru a mă reculege în fața imaginii sculpturale a filosofului. Era într-o dimineață de duminică și oamenii începuse să se îndrepte spre biserica satului. Îmbrăcați în straie curate de sărbătoare se grupau în buchete de câte 2-3 și se sileau să nu piardă liturgia. Aveau chipurile radioase, destinse, cum stă bine omului când vrea să se întâlnească cu Domnul. Peste tot domnea o atmosferă de evlavie, de smerenie, de pietate, cum rar se mai întâlnește prin satele noastre bântuite de o modernitate rău înțeleasă. Acesta e locul. Dar dincolo de peisaj și de generozitatea naturii, rămân oamenii locului, care chiar știu să conserve și să sfințească priveliștea trăind în simbioză perfectă cu ea.

Arhip Traian Zeletin descinde și el din acest topos mirific și genuin, dispus să dea seama de vâlmășagul simțămintelor sale prin aducerea lor într-un registru poetic. Autorul florilegiului **Vuiesc de dragoste în patimi și sărut**, chiar este un poet rafinat, glazurat și diamantin, cu aplecare pentru asumarea afectivă a lumii și a problemelor ei. Dacă-i adevărat, cum spunea Heidegger, că omul locuiește în chip poetic pe pământ, atunci Arhip Traian Zeletin chiar este prototipul acestui postulat heideggerian.

Îl cunosc de mulți ani ce zic de multe decenii și o bună

parte din post-adolescența mea fugarnică s-a derulat sub semnul încercărilor sale poetice, din care îmi recita cu ardoare și patos, în frecvențele noastre întâlniri ocazionale. Au trecut ani buni de atunci și-n tot acest timp n-am încetat să-i caut numele prin vitrinele librăriilor. Nu știu de ce și-a tot amânat debutul poetic de ne-a adus - pe toți cei ce credeam în talentul lui - în pragul exasperării. Știam că borangicul înflorării sale va rodi, va căpăta o finalitate livrescă, iar întârzierea cu care ne-a pus la grea încercare răbdarea provine din scrupul și dintr-o exigență nereprimată.

Asta nu înseamnă că nu salutăm cu bucurie neprefăcută debutul său poetic sau că nu-i rămânem îndatorați pentru candoarea versurilor sale silfide cu care ne glazurează destinul de, vorba lui Conachi, *slabă ființă și la patimi cu plecare*. Predomină poezia de dragoste, dar autorul știe să facă din orice fapt de viață un pretext poetic, din care să extragă toate resursele afective. *Vis de greier, Umbra din frunză, Dansul vinului, Stâncă și om Păcat și patimi, Cântece de greier, Dragostea din jilțuri* și încă multe.

Altele sunt motive aleatorii pe care poetul nu se sfiește să le aducă în portativ poetic și să extragă din ele esența unui lirism cald și plin de candoare.

Mai rar, dar tot cu ardoare și zel, se conectează și la motive mai sobre încercând să dea seama de istoria viscolită, cu care suntem încercați, cum se-ntâmplă în poezia *Șerpilor Basarabiei*, scrisă la 16 august 1991, când încă se mai putea îndrepta câte ceva din nedreptățile istoriei.

Șerpilor Basarabiei mai traversează/ Adâncurile curate de neam/ Scuturându-ne sclipirea din rază/ Clătînându-ne lumina din ram// O Rază de soare revoltată/ Scrie-n albastru de cer peste zare, / Și-i spune șerpilor roșii/ Nu-i încă jucată/ Istoria lui Ștefan cel Mare.

Descins, cum spuneam, dintr-un ostrov binecuvântat de zei, Arhip Traian Zeletin își decontează înflorările lirice din structura noastră ființială bântuită de aceleași nevindecate fioruri, patimi, pasiuni și sensibilități tănuite, de fapt abilitează însăși esența umană. Nu s-a grăbit, precum tinerii de azi să găsească pentru primele încercări o revistă sau o editură. A avut răbdarea să aștepte, nu ani, ci decenii lungi și odihnitori, timp în care a putut să-și evalueze dospirile și să facă o selecție riguroasă, care să-l reprezinte și să-l impună în lumea mirifică a poeziei.

Scrupulos cu el însuși, notează cu exactitate data când a fost izvodită fiecare poezie, fiecare refugiu în registrul orfic și fiecare treaptă nouă decontată din condiția sa de om întârziat la ospățul din țărâmul Parnasului.

Aleg de undeva din mine/ Să mă ajung în ce mai sunt,/ Întârziat în trecerea ce vine,/ Urc peste ce n-am început/ Da, m-am născut întârziat c-un pas / Desprins din adâncimile trăirii/ Întârzierea am putut s-o las/ Să se destrame-n flăcările firii. În poezie nu se intră devreme sau târziu. Fiecare luntraș își are timpul său optim de navigare peste marea de smarald. I se pare că are de recuperat un noian de irosiri nerodnice, dar, dacă tot și-a sincronizat ceasul biologic cu cel plâsmuitor, ar fi cazul să conjuge mai fluidic verbul rostirii. Este deja poet. Se hrănește cu metafore precum clorofila cu lumină.

Coincidența contrariilor sau limitele hermeneuticii (III)

Prin interpretare se pierde caracterul irațional al ansamblului simbolic¹. Raționalizarea, infantilismul simbolului nu sunt decât consecințe ale acestei degradări. Transformarea semnificației originare se mai produce într-un sens: bariera epistemologică ce separă mentalitatea occidentalului de cea a arhaicului face imposibile apropierea definitivă și, prin aceasta, înțelegerea. Barierele sunt și de altă natură: lipsa documentelor „orale”, descrierea experiențelor religioase în termeni „științifici” sau existența preînțelegerii ca o condiție de bază a hermeneuticii, nu permit cunoașterea integrală a fenomenului religios. Nici chiar „munca” de teren a istoricului nu poate reface situația-limită a hermeneuticii: aceasta din urmă rămâne tributară unui alt cadru temporal și mental, incompatibil cu mentalitatea arhaică. Riscul hermeneutului este de a recrea documentul, de a-l imagina și interpreta. În acest sens, ceea ce face posibilă creativitatea impune și limitele hermeneuticii: *numai pentru că simbolismul este opac, este posibilă interpretarea*. Cu alte cuvinte, hermeneutica devine posibilă datorită imposibilității înțelegerii complete. Deci, acolo unde apare interpretarea este vorba de o precaritate a înțelegerii. Aceasta funcționează ca o regulă generală aplicabilă nu doar istoriei religiilor, ci oricărei discipline. Ea se supune unei dialectici a contrariilor, unde sensul pozitiv ia naștere din cel negativ.

Dacă interpretarea nu conduce către înțelegere, eșecul hermeneuticii este unul total. Se creează posibilitatea unei semioze nelimitate, a unei interpretări infinite, identică în sens cu interpretările postmoderne. În realitate, Eliade este conștient de aceste limite ale hermeneuticii.² Distorsiunile interpretării arată și inconsistența poziției fenomenologiei religioase. Surprinderea „esenței fenomenelor” este o iluzie la fel de mare ca și teoriile despre mana sau totem. O problemă de nesurmontat rămâne înțelegerea corectă a cauzalității fenomenelor religioase. Dacă nu se reușește descifrarea cauzalității, înțelegerea nu este posibilă.

Din cauza acestor limite epistemologice, hermeneutica nu poate fi niciodată definitivă sau completă.³ Acest eșec traduce de fapt ideea că, atâta timp cât niciun sens nu se impune cu desăvârșire, există o libertate absolută a interpretării. În mod paradoxal, orice poate fi interpretat, odată cu afirmarea lipsei sensului unitar al hermeneuticii. Într-adevăr, pentru Mircea Eliade nu există o limită a interpretării din punctul de vedere al situațiilor care pot fi interpretate.⁴ Înțelegerea este condiționată istoric, așa cum a gândit Heidegger, dar interpretarea se supune doar jocului liber al imaginației. Doar așa pot apărea fantasticul și magia. O astfel de libertate impune și o coincidență de sensuri. Ajungem deci la postularea coincidenței contrariilor ca paradigmă interpretativă de bază pentru gândirea lui Eliade. Istoricul român al religiilor preferă creativitatea, complexitatea, misterul unei interpretări univoce și elementare. Poziția sa coincide, până la un punct, cu viziunea lui Lucian Blaga asupra misterului. Ca și Eliade, poetul-filosof găsește o incompatibilitate ontologică și gnoseologică, legată de finitudinea ființei umane, între sesizarea prezenței misterului și înțelegerea lui. Dacă filosofia lui Blaga sfârșește însă în gnosticism, pentru Eliade consecințele lipsei de înțelegere a misterului sunt de natură

hermeneutică. Misterul este „promovat” la „rangul” de paradox și poate fi sesizat doar dacă renunțăm la logică și ne asumăm contrariile. *Coincidentia oppositorum* aplicată hermeneuticii presupune o articulare misterioasă de sensuri, care atinge cea mai reușită exprimare în dialectica sacru-profan. Această dialectică dictează și sensul întregii opere a savantului român. Opera literară cunoaște articularea eternului cu temporalul, iar cea științifică are ca problemă fundamentală modul în care se manifestă structurile transitorice, arhetipale în sânul realităților istorice.⁵ Asumarea contrariilor ar coincide cu mutarea întregului orizont al așteptării de la înțelegerea operei (descifrarea misterului) la experiența depășirii temporalității și a Eu-lui solipsist. Cu alte cuvinte, ceea ce ne propune Eliade este experimentarea eșecului hermeneuticii.

Hermeneutica lui Eliade stă sub semnul totalității exprimate de simbolul coincidenței contrariilor și tocmai în acest principiu constă și eșecul demersului. Totalitatea nu poate fi „gândită”, ci doar experimentată *in concreto*, depășind însă conștiința istorică. Hermeneutica rămâne parțială tocmai pentru că se vrea a fi totală, păstrând categoriile și limbajul logic. Ea se dovedește a fi un eșec exact unde ar trebui să-și dovedească eficiența, adică în practică. Dar practica hermeneutică ne arată că nici măcar pentru omul religios nu poate exista o experiență nelimitată a interpretării. El poate distinge, de exemplu, un fenomen natural de unul supranatural, poate simți prezența miracolului, dar nu poate descifra sensul acestei prezențe.⁶ Ceea ce-i rămâne, totuși, de făcut este acceptarea miracolului în viața lui, trăirea în orizontul dialecticii sacru-profan, fără dorința „luciferică” a dezocultării.

Calea este deci cea a revelației, a conștiinței-martor, a experimentării. Revelația sacrului este un privilegiu, pe care nu oricine îl obține; majoritatea oamenilor nu recunosc camuflajul sacrului în profan. Pentru omul religios, existența camuflajului sacrului este o evidență. Hermeneutica are rolul de a-i reaminti omului de această prezență, fiind doar o ocazie și nu un mijloc de cunoaștere. Paradigma coincidenței contrariilor transformă eșecul hermeneuticii în chiar salvarea omului, prin trezirea lui din amnezie. Hermeneutica lasă sensul în suspensie. Ea se termină acolo unde începe cu adevărat experimentarea sacrului. Prin intermediul tehnicilor de experimentare a sacrului, *coincidentia oppositorum* se transformă, din limită a gândirii, în modalitate privilegiată de acces la Realul semnificativ.

Note:

¹ Ibidem, p. 371.

² A se vedea M. Eliade, *Șamanismul sau tehnicile arhaice ale extazului*, Editura Humanitas, București, 1997, p. 11 sau *Mefistofel și androginul*, Editura Humanitas, București, 1995, p. 266.

³ „Orice document, chiar contemporan, este <<spiritual opac>>, câtă vreme nu ajungem să-l descifrăm integrându-l într-un sistem de semnificații... Această opacitate semantică poate să ne impună o înțelegere complet eronată cu privire la istoria culturii”, în M. Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I, De la epoca de piatră la misterele din Eleusis, Editura Universitas, Chișinău, 1994, p. 5. Poziția istoricului religiilor este similară celei a lui H.G. Gadamer sau R. Bultmann

^{4,6} A se vedea și Carl Olson, *The Theology and Philosophy of Eliade*, St Martin Press, 1992, p. 36.

⁵ A se vedea și Shafique Keshavjee, op. cit., p. 342.

UN PARIU CÂȘTIGAT

Clara Mărgineanu în dialog cu Sorin Teodoriu, despre „Bocancul literar” și nu numai...

Seri de neuitat, într-un club din Bucureștiul vechi, bucuria fiecărei întâlniri alături de prieteni, literatură și muzică, acestea ar fi ingredientele esențiale, ale proiectului numit *Pariu pe prietenie*. De două ori pe lună, serile de duminică devin, pentru cei prezenți, festin spiritual. Da, este vorba chiar despre prietenie literară și artistică, prietenia este liantul care face posibilă această întâmplare. Și încrederea într-o lume frumoasă, care, deși nu face obiectul unui interes de prim plan mediatic, există. Autorul proiectului, cel care a transformat gândul în faptă, este Sorin Teodoriu. Are marile merite de a crede în forța literaturii și muzicii și de a sta ascuns la umbra modestiei sale.

Dragă Sorin, ce gând și ce nevoie interioară te-au îndemnat să înființezi site-ul „Bocancul literar”?

Eu am descoperit site-urile literare din nevoia de a citi proză și poezii în timpul serviciului. Gândește-te numai, în felul ăsta nu era nevoie să deschid o carte pe birou și nici să o citesc pe jumătate ascunsă în sertar. Ce făceam în spatele monitorului era mai greu de surprins. În felul acesta am dat peste unul din cele mai vechi site-uri de literatură din România, iar ideea comentariilor din subsolul textelor mi s-a părut extraordinară. Mai târziu am început să înregistrez textele pe site. Abia în clipa aceea am resimțit primele nereguli: frustrările cotidiene se regăseau și răbufneau și pe site-uri prin prezența unor editori cu puteri depline, un fel de dumnezei ai internetului. Lucrul acesta mi-a plăcut. Acesta este principalul motiv pentru care am înființat *bocancul-literar.ro* un spațiu pus la dispoziția celor ce doresc să scrie, să citească sau să-și exprime civilizată păreri despre textele literare. Am exclus cenzura, pe Bocanc nu există nicio cameră de așteptare în care editorii să accepte sau nu, un text ori un comentariu. Egalitatea în drepturi a membrilor a dus la tot felul de controverse, unii chiar au plecat, dar până la urmă ideea a fost acceptată. Ca să ajungă la formă actuală, Bocancul Literar a trecut prin mai multe transformări. Are și el regulamentul lui, însă foarte lejer. Am interzis complet jignirile, injuriile de orice fel și atacul la persoana autorului. Desigur că lipsa certurilor

specifice celorlalte site-uri literare au privat Bocancul Literar de o poziție mai bună în trafic, în schimb el a oferit o atmosferă reală lucru, de atelier literar.

Ai concretizat această comunicare virtuală în întâlnirile numite „Pariu pe prietenie”. Cum se desfășoară, despre ce este vorba?

Știi cum e, la un moment dat dorești mai mult. De exemplu vrei să cunoști oamenii cu care conviețuiești pe internet, să te întâlnești cu ei la un pahar de vorbă. Nevoia de socializare a dus la apariția acestor întâlniri amicale numite *Pariu pe prietenie*. Dar ca să se ajungă la această formulă, am trecut prin destule încercări. A existat și un cenaclu clasic, în care una-două persoane citeau poezii sau fragmente de proză, iar ceilalți începeau să critice sau să aducă osanale (poziția de pro sau contra text literar era subiectivă și în concordanță cu unele interese). Forma asta mi-a plăcut din start, în plus am considerat că acest fel de întâlniri sunt plictisitoare și perimate. Apoi am implicat teatrul în cadrul întâlnirilor de atunci, publicul s-a înmulțit, nu cu mult, dar a crescut interesul. Am plusat cu muzică și atunci sala a devenit neîncăpătoare. Prima încercare mixtă, literatură și muzică, am avut-o la Muzeul Literaturii Române sub egida altui site. A funcționat, iar concluzia s-a tras de la sine: aceasta era singura formulă viabilă. Așadar

știam cum trebuie procedat, urmau celelalte detalii: spațiul unde să se organizeze aceste evenimente și sponsorizarea lor. În condiții de criză economică și financiară puțin probabil ca vreo firmă să dorească o colaborare cu noi, atunci m-am gândit să încercăm o sponsorizare generală al tuturor participanților la Pariu pe Prietenie. Și nu prin bilete, pentru că aceste întâlniri trebuiau lăsate fără intrare, ci prin participare unanimă la evenimente. Fiecare să-și aducă aportul prin recitare, lecturare, muzică. Publicul, ca principal barometru al acestor întâlniri, a început să vină și uite cum a trecut deja un an, iar oamenii au rămas în continuare interesați de ceea ce facem. *Pariul pe prietenie* a fost conceput ca o manifestare liberă, cu limite flexibile, cu doi sau trei moderatori și cu desfășurătoare la fel de flexibile. Și tocmai această libertate place.

Există deja un public constant. Cum resimți nevoia oamenilor de poezie și muzică, în aceste vremuri de convulsie, grabă perpetuă și cluburi de fitze?

Părerea mea este că exact aceste vremuri de convulsie a dus la nevoia de literatură și muzică. Astăzi ele reprezintă un fel de medicament spiritual. Iar dacă știi cum să dozezi ingredientele, succesul este garantat. Ce este de fapt *Pariul pe prietenie*? O întâlnire de câteva zeci de persoane care vor să socializeze la o cană de ceai, vor să asculte poezii și muzică, să glumească într-o atmosferă destinsă. Așadar *Pariul* pornește invers, de la public spre artiști și spre organizatori. Mă întreb despre publicul cluburilor de fitze. Nu, el nu vine la astfel de întâlniri, acesta preferă barurile mondene și au alte preocupări. Așadar, ce oferim noi îi lasă indiferenți.

***Pariul* a împlinit un an. Care sunt cele mai frumoase amintiri ale tale, în tot acest parcurs de muncă, efort, căutări, dorință de a consolida un proiect literar, născut din dragoste și prietenie?**

Fiecare pariu pe prietenie ne-a dăruit amintiri frumoase. Încercând să impunem o varietate de evenimente, publicul pariului s-a împărțit în: publicul constant, publicul captat de o anume manifestare și publicul venit din curiozitate. Uneori reușim să îi prindem pe aceștia din urmă și să îi determinăm să recidiveze. Dar știi cum e, dacă bulgărele crește cu una-două persoane la fiecare ediție, e mai mult decât bine. Dacă totuși ar fi să spun ce anume îmi place mie mai mult, atunci recunosc că iubesc evenimentele mixte: texte - muzică. Și dau exemplu aici pe Clara Mărgineanu - Maria Gheorghiu, pe Eusebiu Ștefănescu - Maria Gheorghiu. Din punctul meu de vedere este combinația perfectă: împletirea literaturii în muzică.

Ai consolidat în jurul acestei idei, nucleul unei familii spirituale. Cine sunt acești oameni?

Identificarea unor oameni de calitate și mai ales al celor de cursă lungă a fost partea cea mai grea. După mai multe schimbări am ajuns în cele din urmă la o stabilitate a site-ului și al întâlnirilor de la Pariu. În toată povestea aceasta mă bizui pe George Dumitru, prozator și IT-st, pe Emilia Dănescu, PR agent, pe Mariana Modolea co-organizator al evenimentelor, pe Tatiana Ojog co-moderator, pe Clara Mărgineanu și pe Maria Gheorghiu, dintre cei mai vechi parteneri. Dar reușita pariului nu se bazează doar pe nucleu. Alături de cei numiți mai sus există și partenerii al căror nume apar pe fiecare afiș: Teatrul InDArt, Alina Manole, Fox Studis, Eugen Avram, Ovidiu Scridon, Puiu Crețu, Proiectul Tivodar, Cantos, Ovidiu Mihăilescu, ForeverFolk, FolkFrate, e-Folk, Mojo Music Club. Mai mult decât atât, supremația o deține publicul care ne surprinde de fiecare dată prin participarea lui activă.

Trebuie spus că proiectul este deschis tuturor celor care vor să se alăture, consacrați sau debutanți, „pariorilor” din țară sau din lume. Lansează tu această invitație. Cum îi cucerești pe oameni, ce le-ai spune despre posibila lor alăturare?

Invitația este foarte simplă: dacă vă place o atmosferă caldă și prietenească, dacă iubiți literatura de orice fel, muzica folk și nu numai, dacă doriți să vă învingeți emoțiile și să citiți, să cântați, să glumiți, atunci ar trebui să veniți măcar o dată la **Pariu**. Să pariați pe prietenie. De asemenea pe site-ul bocancul-literar.ro găsiți aceeași atmosferă respirabilă, sunt acolo înregistrările video ale tuturor edițiilor de pariu, cronici, fotografii, concursuri, texte interactive. Pe site vă puteți expune gândurile fără să fiți cenzurați extern, există numai o autocenzură a bunului-simț. Și nu uitați: suntem deschiși oricărui propunerii de colaborare.

Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene

„Porni Luceafărul...”

ediția a XXIX-a, 11-13 iunie 2010, Botoșani.

Concursul își propune să descopere și să promoveze noi talente poetice și critice și se adresează, astfel, poetilor și criticilor literari care nu au debutat în volum și care nu au depășit vârsta de 40 de ani. Concursul are trei secțiuni:

1) *Carte de poezie publicată - debut editorial*: - Se vor trimite 2 (două) exemplare din cartea de poezie apărută în intervalul 10 mai 2009 – 5 mai 2010.

2) *Poezie în manuscris (nepublicată)* - Se va trimite un print (*același volum și pe un CD – un singur exemplar!*) în 3 exemplare, care va cuprinde cel mult 40 de poezii semnate cu un moto. Același moto va figura și pe un plic închis în care vor fi introduse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda două premii care vor consta în publicarea a câte unui volum de poezie de către Editurile Junimea și „Convorbiri literare”, cu sprijinul financiar al APLER. Juriul are latitudinea, în funcție de valoarea manuscriselor selectate, să propună spre publicare și alte manuscrise, în funcție de disponibilitatea editurilor prezente în juriu. Manuscrisele care nu vor primi premiul unei edituri vor intra în concurs pentru premiile revistelor implicate în jurizare, reviste care vor publica grupaje de poezii ale poetilor premiați. Toți poeții selectați pentru premii vor apare într-o antologie editată de instituția organizatoare.

3) *Interpretare critică a operei eminesciene*: - Se va trimite un eseu de cel mult 15 pagini în 3 exemplare (*în copie și pe un CD*), semnat cu un moto. Același moto va fi scris pe un plic închis în care vor fi incluse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon.

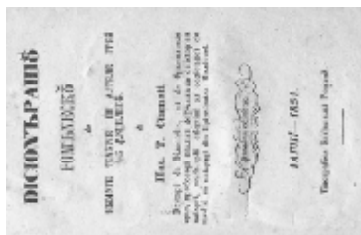
Organizatorii asigură concurenților cheltuieli de masă și cazare.

Lucrările vor fi trimise pe adresa de mai jos, până pe 10 mai 2010:

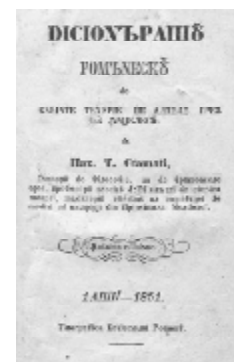
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI, Str. Unirii, nr. 10, Botoșani.

Relații la tel. 0231-536322 sau e-mail: centrul_creatiei_bt@yahoo.com.

PS. Nu se primesc grupaje pe e-mail.

“...traducerea este un act de iubire...”

Interviu cu Estelle Variot realizat de către Radu Moțoc

Stimată Doamnă Estelle Variot, sunteți cunoscută în mediile de specialitate ca o excelentă cunoscătoare a limbii române pe care o promovați la Universitatea din Aix-en-Provence. Este cunoscută colaborarea cu regretatul prof. Valeriu Rusu considerat ca fiind cel mai reputat cercetător în studierea graiurilor românești. Ați avut amabilitatea de a-mi lămuri unele aspecte privind sursele utilizate de Teodor Stamate când a editat *Dicționarul Tehnic* din 1851. Vă rog să acceptați câteva întrebări pentru cititorii revistei *Dunărea de Jos* din Galați.

Ce v-a determinat să învățați limba română și să susțineți teza de doctorat în limba română?

M-am apucat de învățat limba română la facultate, când am început studiile mele de Limbi Moderne Aplicate (în franceză L. E. A), specializarea engleză, spaniolă și română (adică filiera trilingvă pentru Diploma de Studii Universitare Generale); după aceea, am făcut licența și „Maîtrise”, la secția engleză-spaniolă. Voiam să aprofundez cunoștințele mele despre limbi, ca să fac traduceri tehnice [se discuta despre crearea unei Diplome de Studii Superioare Specializate (DESS), destinată studenților care făcuseră L. E. A., dar nu s-a făcut în acel an]. Pe de altă parte, am ales limba română, deoarece este o limbă romanică mai puțin studiată și cunoscută, însă foarte frumoasă. Îmi plăcea foarte mult și mă atrăgea. Deci am validat Diploma universitară de română și am avut o formație în comerț și distribuție. Și, în sfârșit, după ce am discutat cu profesorul meu de română, cu care am început cursurile, Domnul Profesor Valeriu Rusu, am hotărât să continui studiile mele cu o Diplomă de Studii Aprofundate (D. E. A.) și un doctorat de Studii Romane, specialitate „româna”, cu o teză de lexicologie.

Cum ați făcut cunoștință cu prof. Valeriu Rusu?

L-am cunoscut pe Domnul Rusu la facultate, când am început româna. Și a fost o mare plăcere să lucrez cu el.

Ce v-a determinat să alegeți o temă atât de interesantă pentru teza de doctorat: „Dicționarul tehnic” a lui Teodor Stamate din 1851?

Am discutat foarte mult cu Profesorul, deoarece trebuia ca subiectul să corespundă așteptărilor mele, ca s-o fac cât mai bine posibil și era necesar ca el să verifice dacă eram suficient de motivată. Voiam de la început să aprofundez cunoștințele mele cu o operă tehnică și îmi plăceau atât de mult limbile străine, încât cred că transcrierea și analiza unui dicționar tehnic în româna redactată în chirilica de tranziție (ceea ce ilustra influențele grecești și orientale), într-un moment când influența franceză era la apogeul său, după cea italiană, reprezenta ceva extraordinar pentru mine. Extraordinar pentru că corespundea exact la ceea ce mă interesa.

Care au fost concluziile privind influența limbii franceze asupra limbii române pe care ați tratat-o în teza de doctorat?

Influența franceză este deosebită și diversă, a fost foarte veche și a fost posibilă datorită unor mediatori culturali (mai ales greci, slavi și ruși) și ilustrează reorientarea țărilor române spre latinitate. În perioada când scrie Teodor Stamate, influența franceză a fost însoțită de unele contacte reciproce, a venit după italiană și a precedat germana. Ar trebui menționat și faptul că dicționarele, mai ales cel de față, sunt adevărate tezaure când vrei să analizezi o realitate istorică și contextul ei. Mai mult, bogăția acestui dicționar ne convinge că, trăgând niște concluzii, referitoare la influența franceză, aceasta nu se sfârșește aici, deoarece, de fiecare dată când mă uit peste lucrarea lui Teodor Stamate, sunt impresionată de caracterul ei actual și de tehnica folosită de autor.

Faptul că prof. Valeriu Rusu era original din Basarabia a contribuit la activitatea Dumneavoastră de a traduce din lucrările poezilor basarabeni? Care sunt acești poeți basarabeni? Cum ați făcut selecția?

Sigur. Domnul Rusu cunoaștea mai multe persoane din Basarabia și era apreciat în țara lui natală, bineînțeles. A organizat sau co-organizat unele manifestări la Aix-en-Provence (Săptămâna poeziei Basarabiei, colochiul „Ginta latina și Europa de astăzi”, ziua în onoarea lui M. Eminescu (cu participarea Aureliei Rusu, unul dintre cei mai mari exegeți ai operei eminesciene) etc. În această privință, menționăm că, Doamna Rusu, invitată de mai multe ori să prezinte cercetările sale despre Mihai Eminescu, a acceptat invitația Domnului Rusu de a face două intervenții asupra poetului național român la Universitatea Provence. Ni s-a explicat oral și în comunicările sale mai ales că traducerea este un act de iubire care permite traducătorului să intre în intimitatea autorului și că nu e posibil, prin atare, să se prezinte poezia franceză fără să se vorbească de Raimbaud și de româna fără să se examineze opera lui Eminescu. Volumul publicat *Eminescu, traces et zénith* (sub direcția Domnului V. Rusu ; revizuirile textului cu Doamna Rusu care a ales titlul volumului, red. V. Rusu, A. Rusu, E. Variot și A. Chircu) ilustrează de asemenea ajutorul și participarea activă a Doamnei Rusu (și când putea să vină a Romaniței Rusu) în difuzarea culturii române în Franța. Subliniem și că Doamna Rusu a îndemnat și ea și participat la unele din aceste manifestări consacrate Basarabiei la Universitate sau în alte locuri în oraș și în regiune. Domnul Rusu și a dat ocazia unor basarabeni să-i cunoască pe colaboratorii lui, lectorii, doctoranzii și studenții lui și ne a dat oportunitatea să-i cunoaștem și noi mai bine și să devenim prietenii și să lucrăm împreună (mai ales cu Ludmila Cabac și Adrian Chircu, între alții). Da ; mi-a permis și a permis altor studenți și colaboratorilor lui să traducă operele unor poeți

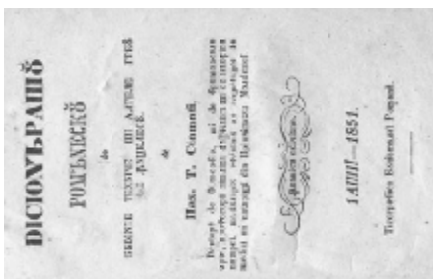
basarabeni ; traducerile au fost publicate (a se vedea *Ecouri poetice din Basarabia/Echos poétiques de Bessarabie* (1998, sub direcția lui V. Rusu, red. E. Variot) ; *Vasile Romanciuc, Un ochi/Un șil* (2000, sub direcția lui V. Rusu, C. Manolache E. Variot) ; *Iulian Filip Un spin/Une épine* (2003, sub direcția lui V. Rusu, C. Manolache E. Variot) și sperăm că lista colaborărilor va continua. S-au publicat, între altele, *Actele colocviului „Ginta latina et l'Europe d'aujourd'hui”* (sub direcția lui V. Rusu, red. E. Variot et A. Chircu). Autorii și poeții din Basarabia au o sensibilitate proprie care e foarte prezentă în creația lor (aceasta se vede și în creația unora dintre ei, chiar a celor care sunt în Franța și ale căror scrieri trebuie citite și analizate cu atenție).

Aveți și colaborări cu filologii din Basarabia și din România?

Da, am colaborări cu filologii din Basarabia și din România ; sunt persoane deosebite pe care le-am cunoscut de când am început să lucrez la facultate, iar pe altele le-am cunoscut de-a lungul anilor **(nu le citez pe toate, dar sunt sigură că se vor recunoaște toți în aceste rânduri)**. Și a fost și e întotdeauna o onoare să le cunosc, să le revăd și să colaborez.

Care sunt preocupările actuale în legătură cu limba română și ce planuri de viitor aveți?

Preocupările mele sunt aceleași ca atunci când am început limba, lingvistica (în special) dialectologia și lexicografia, traducerea, diversitatea culturală și francofonia. Am avut șansa de a avea un profesor care a avut încredere în mine și niște prieteni adevărați, cărora le mulțumesc din suflet.

Aspecte ale istoriei presei (V)

Nevoia din ce în ce mai mare de informații conduce către apariția mai frecventă a ziarelor, mai exact, a celor zilnice, cotidienele, cum aveau să fie numite ceva mai târziu. Astfel, la Leipzig (Germania), pe la mijlocul secolului al XVII, avea să apară cotidianul „Einkommende Zeitung”, de 6 ori pe săptămână, primul număr fiind datat 1 iulie 1650¹.

Este de remarcat, că, între periodice și apariția cotidienele, se scurge ceva timp. Motivul ni-l spun s p e c i a l i ș t i i : „Progresele presei (în secolele XVII-XVIII, n.n.) au fost încetinite, în special datorită cenzurii politice, dar aceasta nu înseamnă că au fost mai puțin importante”².

Mai mult decât pe continent, presa trăiește o adevărată agitație politică în Anglia, unde, începând cu secolul al XVII-lea, este angajată într-o adevărată luptă politică; este momentul când Burke o va numi, în 1787, a patra putere³.

Dar, până aici, drumul viguroasei prese engleze poate fi considerat lung, tumultuos, mai ales că unele dintre cele mai celebre ziare au fost - din păcate simple efemeride. Considerăm că, după opinia lui Pierre Albert, „primul mare ziar care a reușit să dureze, apărând chiar și în zilele noastre, a fost „**London Gazette**”; acesta, spune autorul citat, apare la Oxford, în timpul ciumei din 1665, sub forma unui oficios fără prea mare importanță”.

Mai târziu, la 11 martie 1702, în Anglia, va vedea lumina zilei **Daily Courant**, care își va înceta activitatea în 1735. În „Avertisment”, redactorul de la Daily Courant, scria: „(...) va apare zilnic, fiind conceput să reproducă știrile, imedial după sosirea lor, pe calea poștei”⁴. În 1730, piața presei are un nou actor: **Daily Avertiser**, care, inițial, a fost un ziar de publicitate (anunțuri); puțin mai târziu, acesta va fi cunoscut drept cel mai mare din Londra, încetându-și activitatea în anul 1760. Periodicele însă nu încetează să coexiste, dovadă că, în anul 1731, se va

naște, tot în Anglia, **Gentelman's Magazine**, revistă lunară (42 de pagini), care va publica o varietate de articole, pe teme ce vor cuprinde un spectru larg, de la literatură la politică. Mai precizăm, că, în Anglia, mai apare, în acest răstimp (deci, la începutul secolului XVIII) cotidianul **Spectator** al lui Joseph Addison, care a fost, potrivit lui Pierre Albert, repede sufocat de taxa de timbre” (1712), deși a avut un tiraj de peste 20 000 de exemplare; totuși, așa cum afirmă autorul mai sus citat, **Spectator** rămâne, în istoria presei engleze, „un model pentru jurnalismul de reflecție”. Important, mai ales pentru istorie (în special cea literară) este și **The Daily Post**, în care, în 1719, Daniel Defoe, a publicat cunoscutul său roman **Robinson Crusoe**, fiind primul care, până la această dată, apare într-o astfel de formulă, respectiv, în **foleton**.

În Franța, primele cotidiene apar, față de Anglia, ceva mai târziu; astfel, după Pierre Albert, „abia la 1 ianuarie 1777 a apărut primul cotidian francez, **Journal de Paris**, care a constituit un succes, atâta timp cât el a fost, printre cititori, o noutate absolută și a putut furniza știri originale; pentru că, așa cum ne transmit istoricii, un an mai târziu, acest Journal de Paris este nevoit să suporte concurența unui alt pretendent la gloria jurnalistică; anume, a cotidianului **Journal général de France**, în fapt un supliment cotidian al unei mai vechi publicații, specializată pe anunțuri. În legătură cu aceste publicații, specialiștii afirmă: „În 1789, aceste cotidiene pariziene nu puteau, nici prin conținut, nici prin audiență, să se compare cu cotidienele londoneze”⁴.

Note:

¹ Vișnescu Victor, „O istoria a presei românești”, Editura Victor, București, 2000;

² Albert, Pierre, „Istoria presei”, Institutul European, Iași, 2002;

³ *ibidem*.

⁴ Albert, Pierre, „Istoria presei”, Editura Institutului European, Iași, 2002, (p. 26).

Casa Macri

Aceasta se află pe strada Domnească și a fost cumpărată de către Dimitrie Climis de la generalul Alexandru Cernat¹, la 11 aprilie 1880², cu suma de 29.000 de lei aur³.

Dimitrie Climis, apare pe „Lista provisorie-alegătorilor colegiului I-ii Comunal din Urbea Galați pe anul 1899” ca fiind proprietar, având domiciliul pe strada Domnească, cartierul IV și un cens de 95 de lei⁴. Pe „Lista provisorie de persoanele din Județul Covurlui, eligibili la Senat, pe anul 1899”, Dimitrie Clime, apare ca proprietar, domiciliat în strada Domnească, având un cens de 2140 de lei și 50 de bani⁵. În alte surse Dimitrie Climis apare ca fiind băcanul din Dogărei⁶, apoi proprietarul unor întinse moșii din fostul județ Covurlui⁷.

În anul 1889, fiica acestuia, Elena, se căsătorește cu doctorul Nicolae Macri, primind ca zestre și casa din strada Domnească⁸. În timp ce Nicolae și Elena se aflau la Constantinopol, Dimitrie Climis semnează un contract cu antreprenorii italieni Felice Denardi și Francesco Butti, unde era stipulat ca imobilul din strada Domnească, numărul 174, să fie dăruit și construit altul după planurile arhitectului italian Loizo. La 12 mai 1919 Serviciul Tehnic al Primăriei orașului Galați, elibera autorizația de construcție doctorului Nicolae Macri, domiciliat în strada Domnească, numărul 174, cartierul IV, circ. I, pentru a construi două clădiri, una în parter și alta în etaj. În autorizație se menționa că doctorul Nicolae Macri, dorea să dărâme și să construiască casele din strada Domnească, numărul 174, proprietatea Elenei N. Macri, născută Climis⁹.

În polițele de asigurare încheiate pentru casa din strada Domnească, numărul 128, după 1910, avem detalii despre imobil. Imobilul era alcătuit din trei corpuri: corpul principal care avea destinație de locuință, o anexă pentru centrala electrică și garajul. Casa era construită din parter și etaj, fiind executată din cărămidă cu var tencuit și piatră măcinată, acoperită cu tablă și zinc. Patru odăi erau tapitate la pereți cu tekko, ornament cu gips la tavan, fin lucrat și lambriuri de jur împrejur. În sufragerie lambriul era din mahon cu corniere în stilul mobilei și avea doi metri înălțime. Ușile din hol aveau toate geamurile de cristal linotat, iar două din ele cu oglinzi linotate. În hol, se găsea o oglindă de trei metri lățime și doi metri înălțime încadrată în ramă de lemn, ramă care făcea parte integrantă din lambriuri¹⁰.

În anul 1912, casa era gata, iar inaugurarea a fost marcată printr-o recepție grandioasă¹¹. Interioarele erau decorate cu cele mai de preț piese achiziționate de la Viena, Veneția sau executate pe comenzi speciale. Jilțuri învelite în piele, piese de mobilier lucrate la fabrica englezească Maple, draperii țesute cu fir de aur, covoare groase lucrate manual, candelabre din bronz și onix. Piese de rezistență erau oglinda din Murano de care aminteam mai sus și orga, construită la comandă, în anul 1910, în Germania, de E.F. Walcher. Orga face parte din planul arhitecturii interioare, fiind amplasată în salonul de recepții¹².

Despre familia Macri, documentele consemnează că în anul 1862 supusul elen doctor Christofer Macri este numit medic primar la spitalul din Bârlad, iar în anul 1866 domnitorul Alexandru Ioan Cuza îl numește medic primar al județului Covurlui¹³. În altă sursă apare la începutul anului 1865, la Galați, medicul Hristodor Macri, care lucra la Spitalul Municipal¹⁴. Hristodor Macri a venit de la Atena la Galați, după care a plecat la Paris pentru a studia medicina. A fost căsătorit cu Elena Cuculi și a avut trei copii: Nicolae, Aristide și Cleopatra¹⁵.

După cum arătam mai sus, doctorul Nicolae Macri se căsătorește cu Elena Climis, în anul 1889. Au avut doi copii: Alexandra și Christofer¹⁶ sau Hristofor¹⁷, născuți la Constantinopol, unde tatăl lor era medic voluntar. Alexandra Macri se căsătorește în anul 1921 cu Martinho Nobre De Mello, avocat, fost prim ministru de justiție al Portugaliei, fiul fostului guvernator al Insulelor Capului Verde¹⁸. Christofer Macri studiază în Elveția științele fizico-chimice, obținându-și licența la data de 16 mai 1919 la Universitatea din Geneva. Întors în țară, va face un stagiu de șase luni la Banca Crissoveloni. Se căsătorește la Galați cu Carolina Johanna Anneliesel Ost, fiica lui George Charles Ost, reprezentantul la Galați al companiilor engleze Bessler, Waechter & Co. LTD. Lincoln, administrator delegat la Uzinele Metalurgice Unite, Titan, Nădrag, Călan S.A.R.¹⁹.

Începând cu anul 1927, atunci când președintele Republicii Portugalia îl numea pe Christofer Macri Consul Onor al Portugaliei la Galați și până în anul 1948, când consulatul își înceta activitatea, în imobilul din strada Domnească, numărul 112 a funcționat Consulatul Portughez²⁰. Astăzi casa Macri se regăsește pe lista monumentelor istorice din anul 2004, a județului Galați²¹, sub denumirea de casa generalului Alexandru Cernat, strada Domnească, numărul 80, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea²². Mai sus am relatat că această clădire de patrimoniu a fost construită între anii 1909-1912, adică la începutul secolului al XX-lea.

Note:

¹ Generalul Alexandru Cernat (n. 17 ianuarie 1828, com. Vârlezi, județ Galați; m. 8 decembrie 1893), Ministrul Apărării Naționale (2 aprilie 1877-25 noiembrie 1878) în timpul Războiului de

LEV TOLSTOI

Anul acesta a fost declarat **Anul Internațional Lev Tolstoi...** Lev Tolstoi, publicat în revista „Dunărea de Jos”, primul său număr, cel din 1908...

Opera scriitorului rus Lev Nikolaevici Tolstoi este cunoscută și admirată de iubitorii de literatură din toată lumea. Impresia pe care a produs-o în epoca sa, precum și răsunetul de care s-a bucurat opera lui, l-au situat încă din timpul vieții printre cei mai importanți scriitori ai vremii. Tolstoi a fost, din anumite puncte de vedere, un om plin de contradicții. Născut într-o familie de nobili din Imperiul Rus, îl obsedau în aceeași măsură excesele burgheziei și ascetismul auto-impus al stoicismului. Deși și-a întemeiat un sistem propriu de credințe religioase, câștigând respectul gânditorilor laici, nu a reușit niciodată să reconcilieze conceptele de artă și frumos în viața reală. Cercetând opera lui Tolstoi, Vladimir Nabokov observa că doar două subiecte l-au atras cu adevărat pe acesta, anume viața și moartea, iar ele au fost reexamineate în fiecare nouă scriere, cu o complexitate mereu sporită. E de ajuns să urmărim „*Moartea lui Ivan Ilici*” sau „*Anna Karenina*” ca să vedem că acestea sunt, într-adevăr, temele fundamentale ale operei tolstoiene.

Lung și rodnic a fost drumul vieții și al creației lui Tolstoi. El a lăsat omenirii o uriașă moștenire literară care cuprinde printre altele: un roman istorico-psihologic de mari proporții („*Război și pace*”) un roman social de moravuri („*Anna Karenina*”), un roman social („*Învierea*”), o trilogie autobiografică („*Copilăria*”, „*Adolescența*”, „*Tineretea*”), numeroase nuvele și povestiri („*Cazacii*”, „*Dimineața unui moșier*”, „*Moartea lui Ivan Ilici*”, „*După bal*”, „*Hagi Murad*” și altele), drame („*Puterea întunericului*”, „*Roadele instrucțiunii*”, „*Cadavrul viu*”), povestiri populare, basme și istorisiri pentru copii, articole publicistice, de critică literară sau literatură științifică (studii despre probleme de artă, articole pe teme politico-sociale, tratate etico-religioase etc.), un jurnal intim și o excepțional de bogată corespondență. Lev Tolstoi a oglindit în opera sa Rusia de la începutul veacului al XIX-lea (războiul împotriva lui Napoleon), dar mai ales Rusia din perioada 1861 — 1905.

În cei aproape 60 de ani de activitate pe tărâm literar, Tolstoi a cercetat cu atenție realitatea rusă și a meditat neobosit la rezolvarea problemelor legate de viața poporului. El a parcurs un drum plin de cotituri, de la clasa nobililor căreia îi aparținea, către poporul simplu pe care-l iubea cu sinceritate, devenind în cele din urmă exponentul intereselor țărănimii patriarhale.

Născut într-o familie din nobilimea rusă, trăiește o copilărie luminoasă și o tinerețe aventuroasă, împărțită între studii literare și juridice, încercări de reformare a vieții țărănilor, călătorii, activitate militară (participă la campaniile din Caucaz și la Războiul Crimeei) și scriitoricească. În ciuda problemelor familiale de mai târziu, Tolstoi a reușit să creeze romane frumoase din care reies idealuri umanitare.

(va urma)

Ermil Achim

Independență, Șeful Marelui Stat Major al Armatei Române (1881-1882).

² Paul Păltănea, *Familii Macri din Galați*, în „Viața Liberă”, V, An 10, nr. 2858, 26 aprilie 1999, p. 7; Ion N. Cașu, *Consulatul Portugaliei-Casa Macri*, în „Altă Viață magazin”, V, nr. 4540, 16-17 octombrie 2004, p. 4.

³ Alina Comșa Durbacă, *Cealaltă față a casei Macri*, în „Viața Liberă”, V, An 14, nr. 4217, 30 septembrie 2003, p.5.

⁴ DJANG, *Fond Primăria orașului Galați*, dosar 148/1898, f. 1.

⁵ DJANG, *Fond Primăria orașului Galați*, dosar 147/1898, f. 29.⁶ Gh. Jurgea-Negrilești, *Troica amintirilor. Sub patru regi*, Ediția a II-a, Editura Cartea românească, București, 2007, p. 31. Băcanul din Dogărei, Climis, când s-a văzut milionar, și-a cumpărat baston și gambetă.

⁷ Ion N. Cașu, *op. cit.*, p. 4.

⁸ *Ibidem*.

⁹ DJANG, *Fond Primăria orașului Galați*, dosar 155/1909, f. 29, 30.

¹⁰ Ion N. Cașu, *op. cit.*, p. 4.

¹¹ Alina Comșa Durbacă, *op. cit.*, p. 5.

¹² *Ibidem*.

¹³ Ion N. Cașu, *op. cit.*, p. 4.

¹⁴ Paul Păltănea, *op. cit.*, p. 7.

¹⁵ *Ibidem*; Ion N. Cașu, *op. cit.*, p. 4.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Paul Păltănea, *op. cit.*, p. 7.

¹⁸ Ion N. Cașu, *op. cit.*, p. 4.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*. Prin patenta din 26 octombrie 1927. La 14 iulie 1948, printr-o notificare a MAE al R.P.R. se preciza: „Întrucât nu avem consulat pe teritoriul Portugaliei, pe bază de reciprocitate și consulatelor Portugaliei existente pe teritoriul R. P. R. de la București, Constanța și Galați își încetează activitatea”.

²¹ *Lista monumentelor istorice 2004. Județul Galați, modificări și completări*, sub egida Ministerului Culturii și Cultelor. Institutul Național al Monumentelor Istorice, p.11. Poziția 128, cod GL-II-m-B-03027.

²² *Ibidem*.

Cultura Unește sufletele!

Malta (II)

În secolul X înainte de Cristos, Malta a fost ocupată de fenicieni, stăpânii largului apelor Mediteranei în acel timp. Ei aduc în insulă și scrisul.

Vechii greci cunoșteau și ei insula. I-ar fi dat după unii și numele melita fiind albina și mei-mierea.

Mierea era una din marile bogății a acelor timpuri. Pe atunci nu te dădeai așa ușor la dulce....

Tot ei au investit arhipelagul cu demnitatea celor șapte ani petrecuți - în Gozo – de Ulise cu nimfa Calypso.

Nici farmecele împărțite a frumoasei Calypso, nici promisiunea ei de a-i oferi nemurirea (un Faust avant la Lettre a vechilor greci!) nu l-au putut opri să o pornească spre casă - spre insulele lui din vestul Greciei - spre Itaca.

După cartaginezi au venit dușmanii lor - romanii.

Au ocupat insula în 218 î.C.. Au rămas de la ei numai ruinele unui templu (al Iunonei), o citadelă pe insula Gozo, catacombe, sarcofage.

Cu ocazia divorțului, împărțirea Romei în Apus și Bizanț - Malta a revenit celui din urmă.

În 870 d.C. au venit din Tunis arabii. Ei au adus animale de muncă, au irigat, au introdus bumbacul și lămâia.

Două sute de ani mai târziu sosesc normanzii (1091). Normanzii au creat un stat în sudul Italiei, a cărui nucleu era Sicilia. Malta a devenit dintr-un buric o periferie.

Din splendoarea acelor vremi a rămas puțin. S-a distrus, s-a reconstruit. Ne-au mai rămas geamurile vechi, siciliano-normande, ornamentate de un bogat ancadrament sculptural și împărțite de o colonetă.

După ei spaniolii.

Era o insulă a marinarilor, un port dorit de toți. Conducea Universitatea (chiar așa îi spunea) - adunarea capilor tuturor familiilor libere din Malta.

În 1518 cavalerii ioași, izgoniți cu lupte din Ierusalim, apoi din Rodos, se stabilesc - cu aprobarea împăratului Spaniei, Carol Quintul, pe insulă.

Vor stăpâni și apăra insula timp de 268 de ani.

Ei sunt cei ce i-au dat amprenta arhitecturală de neconfundat. La 47 de ani de la stabilirea cavalerilor ioași - deveniți în conștiința publică maltezi - ostași ai domnului, aceștia s-au înfruntat decisiv și glorios cu lumea musulmană.

Mai puțin de 10.000 de oameni (din care câteva sute de cavaleri) conduși de amiralul Jean Parisot de la Valette, au înfruntat trupele de patru ori mai numeroase ale necredincioșilor.

Și în ciuda tuturor așteptărilor, după șase luni, au ieșit învingători. Una din consecințe a fost că la nici un an de la această luptă, Jean de la Valette a pus piatra de temelie a unui nou port cetate care îi va purta numele.

(va urma)

Țepu (1970) – iernatul stupilor în ogradă

ALBINĂRITUL ÎN SUD-ESTUL MOLDOVEI

Prisăci și stupine

Fără a constitui o îndeletnicire principală a locuitorilor de pe aceste meleaguri, albinăritul a avut totuși o prezență semnificativă în economia zonei din cele mai vechi timpuri.

În afară de binecunoscutele izvoare antice amintite deseori atât de istorici cât și de etnologi, izvoare care atestă prezența albinăritului în spațiul românesc încă din antichitatea geto-dacică, unele mărturii relevante se găsesc și în documentele emise de cancelariile domnești din Evul Mediu, precum și în arhivele din ultimele două secole.

Dacă ținem cont de zonarea Moldovei medievale, făcute de dr. Ioan Ciută, după frecvența menționării prisăcilor în actele de cancelarie, precum și în documentele de arhivă, zona etnoculturală Covurlui se află în zona I, zona Tecuci-Zeletin, în zona a III-a, zona etnoculturală Galați, în zona a IV-a, adică partea cea mai săracă în prisăci (Prof. Ioan Ciută, *Apicultura în Moldova feudală*, Ed. Coresi, București, 1994, p. 49-51).

Având respectul de rigoare, datorat autorului unei cărți de excepție, precum „Albinăritul în Moldova feudală”, vom mai coborî un pic limita nordică a zonei a IV-a până spre poalele Colinelor Covurlui. Ne permitem această operațiune, deoarece cercetările de teren au demonstrat că și aici s-a practicat cândva un stupărit intens, asemănător celui de pe colinele Tutovei și, parțial, chiar celui din Bârlad-Fălciu, ignorat oarecum de actele de cancelarie.

Pe lângă documentele istorice și de arhivă, de un neprețuit folos ne-au fost și informațiile de teren. Bătrânii de acum 35-40 de ani ne-au furnizat date prețioase, referitoare la albinăritul primitiv. Tot ei ne-au arătat și unele exemplare de stupi primitivi, adică buduroaiele din trunchi de copac, așa cum s-a făcut din cele mai vechi timpuri, obiecte uitate prin ungherele gospodăriei.

Dar să așezăm datele în ordine cronologică. Mai întâi documentele istorice. Într-un uric din anul 1448, iulie 15, „întărit” de Petru voievodul Moldovei, sunt menționate două prisăci: „(...) *Un loc în pustie, între Milești și Frățilești, Siliștea Frățileștilor, o prisacă la obârșia Bârzotei, la fântâna unde a fost călugărul și împotriva cozăieștilor, unde a fost prisaca lui Roșca și Găunoasa și siliștea lui Lațcu Furul, Sohului, siliștea comăneștilor la Gura Cânejii, siliștea lui Minea la Covurlui (...)*”¹.

Să fie vorba oare de prisăci (stupine) în adevăratul sens al cuvântului, sau doar de cunoscutele locuri despădurite, asemănătoare, oarecum unor poieni și care, în multe cazuri, prin defrișări succesive au devenit mici așezări, cătune. Sintagma este întâlnită frecvent în actele de cancelarie. Dar în aceste prisăci existau, de obicei și stupine. Altfel nu se poate explica cum după un timp, cuvântul și-a pierdut vechiul lui sens și a căpătat același sens ca și stupina.

Într-un alt document din anul 1592, februarie 2, se menționează, printre altele: „(...) *o stupină la Fântâna Turcului, a patra parte din Brăiești*”².

În acest caz nu credem că se mai pune problema dacă avem de-a face cu stupi - roiuri de albine - sau nu. În plus, mai apare încă un amănunt foarte important. În luna februarie, când este cel mai năprasnic ger, stupina era în locul ei de la *Fântâna Turcului*, de fapt, o ocină.

După cum aflăm din alte documente de cancelarie - documente referitoare la alte zone din Moldova - locul de prisacă avea și un *zământic*, în care stupii erau adăpostiți iarna. Nu era exclus însă ca stupii să fi iernat și într-un astfel de adăpost. Mai ales iarna, în pădure era oricum adăpost, deci o temperatură mai moderată.

Documentul emis cu șapte ani mai târziu, adică în anul 1599, martie, 18, aduce unele precizări interesante: „(...) *Ocina numită Fântâna Turcului, cu loc de prisacă pe Covurluiul Sec, mai sus de Brăiești (...)*”³. Să fie vorba oare de același loc, din care acum a dispărut stupina?

Credem că cele două acte ne oferă un indiciu prețios - chiar dacă nu total, referitor la valoarea sintagmei „loc de prisacă”. Este posibil ca „locul de prisacă” din cel de-al doilea act, să fie de fapt locul pe care a fost amplasată stupina din primul act emis cu șapte ani mai devreme și pe care proprietarul a evacuat-o în vederea vânzării terenului. Nu este exclus ca stupina să fi fost vândută separat, ceva mai înainte unui alt cumpărător. S-ar putea deci, ca acest „loc de prisacă”, să fi fost doar temporar - și cu totul întâmplător *loc fără stupi*, deoarece în Moldova, după cum spune ceva mai târziu domnitorul Dimitrie Cantemir, nu stupii erau o problemă ci locul pe care trebuiau amplasați, deoarece numărul admis unui satean era reglementat de Lege, în funcție de suprafața de pământ pe care o posedă.

În același an și în aceeași lună, adică în 1599, luna martie, 23, cu cinci zile mai târziu, Domnul Moldovei întărește lui Nistor Ureche satul Cănești - fost Hărăști - *cu locuri de moară, prisacă și vii cumpărate de la Greaca (...)*⁴. Așezată între locuri de moară și vii, unde lucrurile sunt clar exprimate, *prisaca* rămâne oarecum incertă și de astă dată.⁵

(continuare în pagina 48)

Prisăci și stupine

(urmare din p.47)

Ținând cont de contextul în care este citată, nu credem că ar putea fi un loc oarecare în spațiu, ci un loc cu o funcție bine precizată funcțional și juridic. P. Poghirc, folosind surse documentare, spune că, în prisăcile mari se găseau construcții, fântâni, fânațuri și spații pentru grădinărit. (P. Poghirc, *Satul din Colinele Tutovei*).

Într-un document din 4 februarie 1579, Petru, voievodul Moldovei, întărește mănăstirii Berzuntul o prisacă cu 20 de stupi și loc „cât va putea arunca un om cu piatra din mijlocul prisăcii în toate părțile” (CDM, vol. I – 664).

Într-un alt document, din 21 septembrie 1619, Samfira, femeia lui Petru, vinde mănăstirii Aron Vodă un loc de prisacă, cu pomăt, cu fântână în mijloc, cu 20 lei, *cât se poate să se arunce din mijlocul prisăcii, în toate părțile* (CDM, vol. I, nr. 1916).

Mai putem interpreta oare această expresie „loc de prisacă” ca fiind doar un loc despădurit pur și simplu? Este vorba, credem, de un loc deja despădurit și care va deveni prisacă în urma unor dotări speciale. Printre aceste dotări figurează, de obicei și un anumit număr de stupi. Din primul document reiese foarte clar că prisaca înseamnă cei 20 de stupi. Este sensul pe care îl știm și astăzi.

Deși mai bogat în date, deosebit de importante pentru etnologi, cel de-al doilea document este ceva mai confuz. Este vorba de un loc de prisacă din care prisaca propriu-zisă se pare că lipsește, mai ales când enumeră fântâna, pometul etc. Totuși când se pune problema măsurării locului, piatra respectivă va fi aruncată, ca și în primul act, tot din mijlocul prisăcii.

Chiar și P. Poghirc, cel care inițial definește prisaca doar ca pe un „loc despădurit”, menționează până la urmă că unele prisăci ar putea fi în legătură cu albinăritul (P. Poghirc, *Satul din Colinele Tutovei...*).

În fond, de ce ar fi lipsit tocmai stupina dintr-un loc numit prisacă, loc ideal pentru creșterea albinelor? Chiar dacă la origine cuvântul înseamnă „loc despădurit” - sau și „loc despădurit” - să nu uităm că mai târziu el a căpătat un singur sens, și anume, de stupină (P. Poghirc, *Satul din Colinele Tutovei...*, p. 54).

În documentul emis la 2 februarie 1592 - iarna - reiese că stupina se afla, se pare, în același loc în care se afla și vara, că avea un loc fix și că era vândută cu loc cu tot. După cum reiese din actul emis cu șapte ani mai târziu, aici era vorba de o ocină.

Din păcate însă, în documentul respectiv nu se face nicio referire la spațiul ambiental. Mai exista oare vreo construcție prin preajmă, adică vreun bordei? Vreo căsoaie, în care s-ar fi putut adăposti cel puțin ocazional stăpânul prisăcii? Iar pe vreme de iarnă, chiar și stupii? Era oare acolo o stupină?

Și, dacă ne referim la toate documentele citate, ne gândim și la gardul împrejmuitor, pe care stupinele îl aveau în mod logic. Nu este însă singurul document în care apar asemenea omisiuni - neglijențe.

(va urma)

Note:

¹ C.D.M., 1448, Iulie, 15.

² C.D.M., vol. I, 1592, februarie, 2.

³ C.D.M., vol. I, 1599, martie 18.

⁴ C.D.M., vol. I, 1599, martie 23.

⁵ C.D.M., vol. IV, 1676, august, 20, Măcișeni.

Historia gheografică a Schelei Galați și a megieșitelor sale locuri stră, stră vechi (V)

Gura de vărsare a Siretului cea de veac 17 și 18

Merită o atenție specială deoarece de ea se leagă existența vechii cetăți cu diverse nume, în ordine: Dinogetiae, Crac na Calat – Cetatea de la Crac, Gherghina ori Sfântul Gheorghe apoi Țăhlina, Caput Bovis și în sfârșit Țiglina, Tirighina care constituie vatra antică a orașului migrat spre aval și numit Kalat - Kalas - Cetate - Galați de astăzi.

Având ca puncte de reper temporal anii 948-952, 1686-1691, 1835, 1836-1837, 1890.

În linii mari configurația gurii de vărsare a râului ce poartă numele de „Sărat”, pentru perioada de început de veac 18 și cel ulterior, ar fi rămas aceeași.

În schimb lunca sa inundabilă avea dimensiuni mult mai mari alcătuind în fapt o adevărată Delta Siretului, termen modern ce nu putea fi inventat de cronicarul moldovean de veac 17, îl avem în vedere pe Miron Costin și nici ulterior de cărturarul Dimitrie Cantemir.

Studiind și comparând două hărți pe care le avem la dispoziție, cea rusească, pomenită, și una austriacă din aceeași perioadă, hărți militare, subliniem încă o dată, se poate observa că în lunca inundabilă și joasă a Siretului existau o serie de bălți, care la ape mari alcătuiau o rețea aproape continuă pornind de lângă localitatea însemnată cu „Gile Serbăneșilor - Gârla Serbăneștilor, până la Woldeni - Vădeni, ultim sat situat mult mai aproape pe atunci de malul Dunării.

Cele două cursuri de apă din preajma amintitei localități care se vărsau în Siret și-ar fi adus și ele aportul de aluviuni la înămolirea brațului.

Mergând înapoi în timp, desigur doar cu câteva decenii, cel mult 110 de ani și oprindu-ne pe la 1660, având în vedere fenomenul de colmatare cu aluviuni, un braț din cele două ale Siretului, tratat s-a înămolit și înnispat, transformându-se mai întâi dintr-un braț, într-un canal, apoi o saha, într-un zăton, sfârșind într-o serie de mici bălți rupte de albia sa principală și cea a Dunării.

Pe malul valah sau muntenesc. Astfel numai așa se poate explica hidrotehnic afirmația cărturarilor moldoveni că Siretul se vărsa în Dunăre prin două guri de vărsare.

Parcursul posibilului fost braț poate fi reconstituit astfel cu destulă ușurință.

Tudose Tatu

CONSTANȚA APOSTOL

Putere de cumpărare

Definind la noi contrariu,
Cum e lesne de dedus,
Dintre toate, doar salariu,
Îl mai iei cu preț... redus!

Verba volant, scripta manent!

De când e lumea și pământul,
La început a fost cuvântul,
Cum însă vorba zboară prima,
A apărut și ... anonima!

După 20 de ani de mariaj

Venind în zorii zilei „clei”,
Căzu grămadă-n fața ei.
-Să nu mai spui, strigă în gura mare,
Că nu-ți mai cad și astăzi la picioare!

Weniva

Weniva

ION MORARU

Unor afaceriști în economia de piață

Acei ce-s astăzi printre noi
Și învârtesc afaceri mari,
Când trec la „Viața de Apoi” -
Dau „ortu’ popii” în dolari!

Remember

La braț cu baba sa se duse
Pe trotuarul de sub tei
Pe care dânsa îl „făcuse”
Cândva, în tinerețea ei!

Sfat unuia aflat la tratament

Oricât sunt medicii de duri
Să nu faci multe proceduri
Căci, după tratament, se poate
Ca să plesnești de.... Sănătate!

VASILE PLĂCINTĂ

Unuia de vârsta a treia

Omu- acesta-n tinerețe
Nu făcea decât greșeli
Dar, acum la bătrânețe,
Are numai...”îndoieli”!

Epitaf

Aici odihnește
Un vecin de-al meu
În ceea ce-l privește
A scăpat de greu.

Vin cu miros de mucegai

Într-o zi, cu un vecin,
Am golit butoiul plin
Însă eu vă spun în șagă
Că mirosu-i într-o doagă.

România avansată

Americani, sunteți bogați
Dar nu și foarte-naintați;
Mai înainte suntem noi
Cu șapte ore decât voi.

ȘTEFAN BĂIATU

Din vârful peniței

Șeful mă vede bine, numai când stau aplecat!

Frumusețea?! Ah, ce ambalaj perfid!

Să fii om în orice situație, chiar dacă animalul din tine simte mirosul prăzii!

Într-o lume de necinste, adevărul trăiește în ilegalitate!

Anii care trec sunt „file de carte” pe care n-ai să le poți citi niciodată!

Îmbătrânești când încetezi să te mai bucuri copilărește de viață!

Operație reușită

Un pacient, trezindu-se din anestezie pe masa de operație, exclamă:

-O, ce bine că mai am bucuria să văd un chip de om! Cum te numești, bătrâne? Acesta răspunde cu o voce blajină:

-Sfântul Petru, fiule.

Uscare rapidă

Priviți vă rog, cu atenție, acest ultim tip de mașină de spălat: spală automat, stoarce, iar noutatea constă în aceea că și usucă!

-Asta cu uscatu’ am observat-o și eu.

-Sunteți de specialitate?

-Nu, mi-am dat seama după preț!

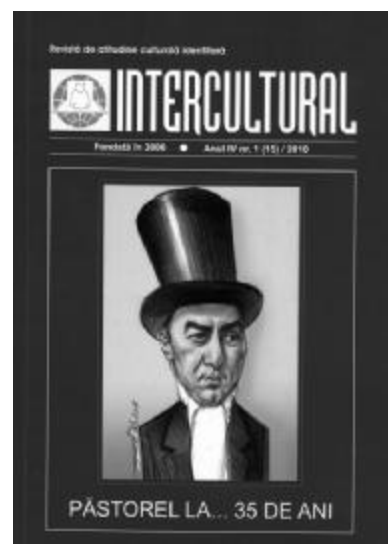
maizola

De prin reviste adunate

***Tribuna** (nr. 181. 16 – 31 martie 2010). Ion Zubașcu despre recentul volum de versuri „Prăpastia numelui” semnat de Radu Ulmeanu: „Ulmeanu are toți așii talentului în mână, hiba ar fi doar regia și montajul. Acest volum de tranzit îi deschide două mize mari, spre care ar putea evolua poezia sa viitoare: cea autobiografică ... și cea a eposului de mare forță și anvergură ...” Grea dilemă pentru autor! Din grupajul dens de poezie al lui Gheorghe Azap: „În sfârșit , chiar că nu-mi pasă ornicul ce pozne face, /Fiind alta calimera care nu mă lasă-n pace: / Câte veacuri va mai merge stând pe masă , /bunăuară, /Eu, când voi dormi sub iarbă, leneș ca un pierde-vară ???” - Despre ceasul merge șade). Irina Năstasă, din câteva precizări biografice despre Emil Cioran: „...partea biografică propriu-zisă are încă o sumedenie de lacune și neclarități, datorate în parte timpului relativ scurt ce s-a consumat de la trecerea sa în neființă, dar și a dorinței nedismulate a lui Cioran de a ține sub obroc anumite momente ale vieții , ce au coincis tocmai cu simpatia și adeziunea lui la extremismul de dreapta .”

Intercultural** (nr.1(15)/2010) Ce vrea să fie această nouă apariție din peisajul cultural ieșean? „Revista noastră vrea să fie ... o voce în plus , o oglindă în plus în acest formidabil iureș modern al informației .”(Gheorghe Arhip, director și coordonator). Se propune cititorilor un sistem de notare , de evaluare a materialelor publicate, prin acordarea unui punctaj de la 1 la 5 pentru cinci criterii (originalitate, claritatea exprimării, expresivitate, compatibilitatea cu profilul revistei și aspectul estetic-frumusețea!) Rămâne ca și finalitatea dorită să aibă loc . Semnele de încurajare sunt susținute de : prof. drd. Sidor Daniel (scurte considerație despre icoană); Cristian Cașcaval (poezie); Doina Grigore (poezie); Bogdan Ulmu (cu al său „haz de necaz” - „Pușca(expirată) și cureaua (exagerat de) lată ...”); George Popa(despre pseidonime ...); Ioan Crișan (proză) ; Ștefan Cazimir (considerații despre proza lui Ioan Crișan). Succes cititorilor în evaluare!Tomis** (martie, 2010). Alina Costea: „Medgidia, orașul de apoi (autor Cristian Teodorescu) este o lectură obligatorie pentru nostalgici, pentru cei cărora trecutul, fie el al părinților sau al bunicilor lor, le-a încrustat adânc pe piele însemnele unui loc, multiform, balcanic, temperamental ,mereu în mișcare. “ Despre noua carte „Dreptul la melancolie și alte poeme alese” semnată de Ioan Radu Văcărescu: „Pentru Ioan Radu Văcărescu etichete ca „optzecist” , „postmodernist” sunt niște tinichele nefolositoare, pentru că el nu scrie după rețete literare, iar intertextualitatea la care face apel este pur Iudică, ingredient al umorului.”(Raluca Șerban -Naclad). O surpriză plăcută pt. arealul poetic gălățean: considerațiile Ștefaniei Mincu despre recenta carte de poezie „Cazemate cu ochi” a lui Virgil Coștiuc(„... Virgil Coștiuc este un poet care investighează în acest al treilea volum al său, cu mijloace proprii și cu o cultură asimilată , nu citată , zbaterile apocaliptice încă vii ale lumii și ale omului contemporan.”). Apreciem susținerea revistei pentru noii veniți prin secțiunea „Debut Tomis”. Cităm din Andhrei Luca (18 ani, elev al Colegiului Național „Mihai Viteazu” din Slobozia): „trei bureți grei stau pe o gresie ca gândacii. /pisica miaună/ vocea ei o cârpă rece jilavă și mucegăită”(xxxxxx)

* **Caielele Oradiei** (ianuarie, 2010). Mihai Vieru apreciază astfel lucrarea dnei. Ștefania Mincu „Douămiismul poetic românesc”: „Este un volum care nu trebuie lăsat din mână de aici înainte de nimeni care este interesat de generația începutului de mileniu . „Douămiismul poetic românesc”ne arată cât de bine se poate vedea starea poeziei prin oamenii care o reprezintă...Un critic scanator de crize poetice , mântuindu-le prin a începe să le aștearnă pe hârtie.”Grupajul de referințe critice adunat în secțiunea, „Sine ira...”și susținut de Mihai Vieru, Alexandru Sfârlea, Corneliu Crăciun și Ioan F. Pop este bine articulat, demonstrând sinceritate, profesionalism și acuratețe. Poezia este bine reprezentată prin: George Vulturescu(„Unde sunt litere va fi mereu o grădină Ghetsimani/ în jurul uneia se face Miez de Noapte, în jurul alteia/ se face Miez de Zi.”_ Litera deschide criptele vocalelor, 4), Petru Covaci, Alexandru Naom, Cristian Pereș, Andrei Pinte, Delia Sfechi(„alteori, în dans macabru/ atingeam un mic nadir/ instigând tăcere”- gustul tău) și Dumitru Vlad („Mă întreb ce fel de lumi/ se formează în întunericul/ pleoapelor mele sub presiune...”- Licurici) .

Epigrame cu adresă de la ION GROSU

**Dan Plăeșu - pentru
volumul „Muntele
Personal”**

Țiriac și cu Patriciu
Au averi foarte mărunte,
Căci Plăeșu din capriciu
Ieri și-a cumpărat ...un munte.

**Scriitorului Theodor Parapiru -
conducătorul Salonului Literar
V.A.Urechia**

Tu ești un simbol dur, deștept
Ți-e frate numai adevărul,
Cei dragi te lasă pe nedrept
Primul a făcut-o părul...!!

**Doamnei Aura Christi - scriitoare
Director de Editură - O minionă
simpatică**

Prezența ta azi iată mă convinge
De un proverb de la bunici,
Dar care și în litere învinge
Valoarea stă în corpuri...mici!

Mărturii arheologice

Joi, 15 aprilie 2010, la orele 13, la sediul din Str.Mr.Iancu Fotea al Muzeului de Istorie Galați, a avut loc vernisajul expoziției „Mărturii arheologice recent descoperite pe teritoriul județului Galați”, expoziție ce a prezentat exponate rezultate în urma unor campanii arheologice (două, mai exact) care s-au desfășurat în anul 2009. În prezența unui numeros public, din rândul cărora am reținut prezența studenților care au și participat la săpăturile arheologice, directorul instituției, **Cristian Căldăraru** a făcut prezentările protocolare, în amănunte intrând istoricii **Ilie Costel** și **Ovidiu Cotoi**, ultimul subliniind faptul că, în pofida spectaculosului limitat al descoperirilor, aspectul științific a fost și este mult mai important, în ceea ce privește șantierul de la Negrilești fiind vorba de o stratigrafie orizontală complexă, din cel mai timpuriu neolitic până în feudalismul timpuriu, cuptorul descoperit fiind deosebit de valoros. Pe platoul Tirighina a fost cercetat unul dintre cei șapte tumuli rămași vizibili în zonă, fiind descoperite 12 morminte, 4 de incinerare și 8 de înhumare, cu inventar arheologic specific riturilor de înmormântare practicate în secolele II-III p.Hr., în Imperiul Roman.

Enumerăm și componența colectivelor șantiierelor (Negrilești: responsabil de șantier – prof.dr.**Dan Gh.Teodor**, membri: **Nicu Mircea, Costel Ilie, Adrian Adamescu, Paul Ciobotaru, Ovidiu Cotoi**; Tirighina: responsabil de șantier- **Costel Ilie**; membri **Adrian Adamescu, Corneliu Moraru, Marian Scripcic**), în fotografiile micro-reportajului fiind aspecte de la vernisaj și unele dintre exponate. (a.g.secară)

19 aprilie 2010

Fals jurnal de redacție

Pentru unii cultura este un fel de vărsat de vânt - boală care nu este numai a copilăriei dar care tocmai „l-a lovit” pe personajul simpatic cu ochelari de soare din fotografie - care ține toată viața. Pentru unii este vânare de vânt. Pentru unii doar o sursă de venit sau de supraviețuire. Pentru unii, un mod de a fi mai buni... Pentru unii, este doar ziaristică. În sensul bun sau în sensul cel rău al... meseriei. Într-un decalog, Horațiu Mălăele spune că trebuie să „rămâi modest. Dar fă în așa fel ca lucrul ăsta să se știe. Trebuie să ai orgoliul meseriei tale.” Dar câți din domeniul culturii știu care este meseria lor reală? Scriitor ești abia după pensie, după socoteala unora... Critic literar? Oare o fi meseria asta prin nomenclator? La poziția 245124... Așadar, unii sunt doar alintați cu acest apelativ... Sau luați peste picior... Cronicarii literari chiar nu există... Nici măcar la negru...

De fapt, importantă este poezia... dar unii doar o (mai sau cred că o) scriu, nu o și trăiesc. Unii luptă, și iar luptă și dă-i nenicule, înarmați de/cu prozaic... Alții chiar sunt abrutizați de atâta (pseudo)cultură... războinică, revoluționară ș.a.m.d., dovedind că și Kant (vorba vine!) poate să-ți spele *crierul*... sau să te facă să crezi că ești inspector literar, cerând socoteală semenilor (Doamne ferește!)... Dacă ești altfel și nu îmbătrânești împreună cu ei, să strigăm TRĂDARE! Unii chiar au ochelari revoluționari (cu acte în regulă; nu sunt ochelari falși): văd răutatea tridimensional!

De fapt, cred că voiam să vorbesc despre performanță... Cum se definește performanța în cultură? Sau în răutate?

Fra Angelico

Cultura Unește sufletele!

ARISTOS

NEMO

“Pe lângă *supraeu*, *eu* și *sine* „cred că psihicul uman are și un al patrulea element, pe care - cu un cuvânt indicat de terminologia freudiană - îmi place să-l numesc *nemo*. Prin acest termen înțeleg nu doar „nimeni”, ci și starea de a fi nimeni (*nobodiness*). Pe scurt, la fel cum fizicienii postulează o anti-materie, tot astfel trebuie să luăm în considerare posibilitatea ca în psihicul uman să existe un anti-eu. Acesta e chiar nemo-ul.”

“Nemo-ul e simțul propriei inutilități și efemerității; al relativității, al comparativității proprii; al virtualei nimicnicii (*nothingness*) a fiecăruia.”

“Nemo-ul e o forță a evoluției, la fel de necesară ca și eul. Eul e certitudine - ceea ce sunt; nemo-ul e potențialitate - ceea ce nu sunt.”

John Fowles